



ОГЛЯД НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
МЕТОДИК ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ
ПРО РИЗИКИ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ
ПРЕДМЕТІВ (ІРВНП)
У СКЛАДНИХ СИТУАЦІЯХ



GICHD

Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінування

Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінування (ЖМЦГР) працює над зменшенням ризиків для громад від вибухонебезпечних предметів, при цьому він звертає особливу увагу на ризики, пов'язані з мінами, касетними боеприпасами, іншими вибухонебезпечними залишками війни, а також на ризики від зберігання боеприпасів. У цій діяльності ЖМЦГР поєднує три чіткі категорії послуг: підтримка діяльності на місцях із метою розвитку потенціалу та консультування; багатостороння робота над нормами та стандартами; дослідження та створення передових рішень.

ЖМЦГР є основним учасником та виконує функції секретаріату Консультативної групи з питань інформування населення про ризики вибухонебезпечних предметів (КГ ІРВНП). Спираючись на досвід більш ніж десятка установ ООН, міжнародних організацій та міжнародних неурядових організацій (НУО), Консультативна група ставить за мету надавати загальне керівництво сектору та визначати шляхи покращення інтеграції, ефективності, результативності та актуальності ІРВНП.

Подяка

Цей огляд підготували Матьє Ларюель, Кейтлін Ходж та Сільві Буко. Він проводився від імені КГ ІРВНП Женевським міжнародним центром гуманітарного розмінування в рамках його річного плану роботи на 2020 рік.

Публікація стала можливою завдяки фінансовій підтримці Міністерства закордонних справ Норвегії та Уряду Швейцарії.

ЖМЦГР висловлює глибоку вдячність особам та установам, які так великодушно співпрацюючи в рамках цього проекту, ділилися своїм досвідом, ресурсами та експертними оцінками. ЖМЦГР також хоче висловити особливу подяку Директорату з координації протимінної діяльності та Програмі протимінної діяльності Афганістану за сприяння в організації віртуального семінару зацікавлених сторін в Афганістані.

Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінування також висловлює щиру подяку Координатору проектів ОБСЄ в Україні за коректуру та редагування цієї перекладеної версії.

Огляд нових технологій та методик інформування населення про ризики вибухонебезпечних предметів (ІРВНП) у складних ситуаціях. © GICHD, Женева, серпень 2020 р.
ISBN: 978-2-940369-80-5

Зміст цієї публікації, її презентація та використані позначення не означають висловлення жодної думки з боку ЖМЦГР щодо як правового статусу будь-якої країни, території чи збройної групи, так і делімітації їхніх кордонів або меж.

У разі виникнення сумнівів або розбіжностей у тлумаченні тексту цієї публікації, перевага надається версії тексту мовою оригіналу (англійська) над текстом українською мовою.

ОГЛЯД НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
МЕТОДИК ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ
ПРО РИЗИКИ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ
ПРЕДМЕТІВ (ІРВНП)
У СКЛАДНИХ СИТУАЦІЯХ

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ	8
Короткий огляд	8
Основні висновки та рекомендації	9

ВСТУП	15
Обґрунтування	16
Сфера застосування, цілі та методика	17

РОЗДІЛ 1	
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ІРВНП І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО МОНІТОРИНГУ	21
Загальні міркування	23
Соціальні мережі та інші платформи цифрового зв'язку	28
Цифрові застосунки	38
Доповнена реальність (др) та віртуальна реальність (вр)	42
Мовний пристрій для інформування про ризики (мпір)	47
Збір даних за допомогою мобільних пристроїв	49

РОЗДІЛ 2	
МЕТОДИКИ ІРВНП У СКЛАДНИХ СИТУАЦІЯХ	55
Частина а: особливості методик у різних складних ситуаціях	56
Особливості методики нецифрового забезпечення віддаленого інформування	56
Особливості методики інформування про ризики свп	59
Особливості методики інформування у міському середовищі	62
Особливості методики інформування впо та біженців	64

Частина 6: загальні методики ірвнп та їхнє застосування у складних ситуаціях	69
Розширення сфери застосування: цілісні підходи до ірвнп	69
Поглиблення нашого впливу: підходи зміни моделі поведінки до ірвнп	77
 РОЗДІЛ 3	
ІНШІ НАДИХАЮЧІ ІННОВАЦІЇ ТА МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ	87
Стратегії інновацій	88
Чуйні інформаційні стратегії	89
Інформування про ризики та взаємодія з громадами (ірвг)	93
Інші технології	98
 ВИСНОВОК	103
Додаток	107
Список зацікавлених сторін, з якими проводилися консультації	108
Кінцеві примітки	111

СКОРОЧЕННЯ ТА АКРОНІМИ

ВЗВ

Вибухонебезпечні залишки війни

ВЛСО/БПВС

Відділ ліквідації та скорочення озброєнь
Бюро військово-політичних справ

ВНП

Вибухонебезпечні предмети

ВООЗ

Всесвітня організація охорони здоров'я

ВПО

Внутрішньо переміщена особа

ВР

Віртуальна реальність

ДР

Доповнена реальність

ДЦД

Данська церковна допомога

ЖКПО

Жовта каністра для пальмової олії

ЗВНП

Знешкодження вибухонебезпечних предметів

ЗВ ПМД

Зона відповідальності за протимінну діяльність

ЗГК

Захист та готовність в умовах конфлікту

ЗЗН

Зменшення збройного насильства

ЗСМ

Знання, ставлення та методи

ІРВГ

Інформування про ризики та взаємодія з громадами

ІРВНП

Інформування про ризики вибухонебезпечних предметів

КГ

Координатор у громаді

КГ ІРВНП

Консультативна група з ІРВНП

КЗПСС

Комунікація зміни поведінки та соціального становища

КЗР

Комунікація задля розвитку

КМ

Корпус милосердя

МЗД

Мобільний збір даних

МКГ

Мінна консультативна група

МКП

Міжнародний комітет порятунку

МКЧХ

Міжнародний комітет Червоного Хреста

МОМ

Міжнародна організація з міграції

МПІР

Мовний пристрій для інформування про ризики

МФЧХ

Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця

ПМД

Протимінна діяльність

РР

Розширена реальність

СВП

Саморобний вибуховий пристрій

СПМД ООН (ЮНМАС)

Служба ООН з протимінної діяльності

СУПМД

Система управління інформацією у сфері протимінної діяльності

ТППМД

Технічна примітка щодо протимінної діяльності

УВКБ ООН

Верховний комісар ООН у справах біженців

УКПМД

Управління координації протимінної діяльності

УНЗ

Усвідомлення наземних знаків

УПМД

Управління протимінної діяльності Іраку

УРБП

Усвідомлення ризиків та безпечніша поведінка

ЮНІСЕФ

Міжнародний дитячий фонд ООН

РЕЗЮМЕ

КОРОТКИЙ ОГЛЯД

За останні роки тривожними темпами зросла кількість поранених і вбитих серед цивільного населення внаслідок вибухів вибухонебезпечних предметів (ВНП). Низка чинників, таких як дедалі триваліший характер гуманітарних криз, урбанізація воєнних дій, широкомасштабне переміщення населення та широке використання саморобних вибухових пристроїв (СВП), сприяли різкому зростанню кількості постраждалих. Ці чинники створюють значні проблеми у забезпеченні ефективного та відповідного інформування населення про ризики вибухонебезпечних предметів (ІРВНП).

Протягом останнього року знову з'явився загальний інтерес до такої складової протимінної діяльності як інформування про ризики, що пояснюється розумінням необхідності посилення зусиль ІРВНП та дослідження інноваційних методик, інструментів та підходів з метою захисту цивільного населення від загроз ВНП. Хоча пандемія коронавірусної хвороби пришвидшила розвиток нещодавно виниклих питань та поставила ще й нові виклики перед сектором ІРВНП, вона також стала каталізатором, який активізує систематичний обмін передовими методами та зміцнює колективне мислення щодо нових способів підвищення обізнаності та сприяння зміні поведінки.

Мета цього огляду – сприяти фахівцям з ІРВНП у пошуку відповідей як на виклики, які були визначені в опублікованій у грудні 2019 року доповіді “Загальний огляд та аналіз потреб сектору ІРВНП”, так і на виклики, що з’явилися внаслідок кризи з коронавірусною хворобою. На цьому тлі в огляді досліджуються нові перспективні технології та методики проведення інформування про ризики та здійснення його моніторингу з метою вирішення трьох ключових викликів: інформування про ризики, пов’язані із СВП, особливості інформування про ризики в складних умовах міського середовища та у важкодоступних районах.

У доповіді висвітлюються приклади, передові методи та новітні рішення у підходах до цих викликів, як зсередини, так і за межами сектору ІРВНП, а також зосереджується увага на нещодавніх ініціативах, розроблених для пристосування діяльності в умовах пандемії коронавірусної хвороби. На завершення у доповіді міститься низка рекомендацій та опис невирішених

прогалин. Дані для цього огляду були зібрані в період з грудня 2019 року по липень 2020 року в результаті проведення аналітичного огляду, співбесід із ключовими експертами, віртуального семінару з зацікавленими сторонами та онлайн-опитування за участю 34 організацій із 16 країн.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

загальна інформація

- Необхідно систематизувати способи навчання фахівців, сприяти інноваціям та пришвидшити обмін знаннями між країнами, регіонами та організаціями у зв'язку з тим, що сектор ІРВНП постає перед викликом швидко розвиватися у відповідь на все більш складні умови оперативної обстановки. Деякі з таких способів визначені в цьому огляді, і вони стосуються:
 - Запровадження отриманого досвіду та обміну передовими методами в програмних циклах;
 - Створення спеціалізованих можливостей для ІРВНП, у тому числі на глобальному і центральному рівнях;
 - Зміцнення спільних 'навчальних екосистем', проведення заходів щодо обміну знаннями, формування мереж та партнерських стосунків між фахівцями;
 - Сприяння співпраці за допомогою регіональних механізмів, таких як Регіональний центр протимінної діяльності Асоціації країн Південно-Східної Азії та Регіональна робоча група з розробки довгострокових рішень для Сирії;
 - Забезпечення перекладу відповідних ресурсів ІРВНП на інші мови;
 - Пришвидження створення глобальної онлайн-бібліотеки ресурсів або інформаційного архіву для фахівців з ІРВНП.
- Для успішного розвитку сектору необхідно залучати знання та практичний досвід ззовні. Загально визнано, що ІРВНП має бути частиною заходів, що стосуються гуманітарних аспектів, розвитку, захисту та освіти, зокрема це закріплено в Плані дій Осло (Дія 28) з реалізації Конвенції про заборону протипіхотних мін. У цьому огляді демонструється, що інноваційні заходи ІРВНП також залежать

від встановлення партнерських відносин з експертами з інших секторів, зокрема це стосується комунікації зміни поведінки та соціального становища (КЗПСС), інформування про ризики та взаємодії з громадами (ІРВГ), інформаційно-комунікаційних технологій, міжнародних та місцевих виокотехнологічних компаній, інноваційних лабораторій, маркетингу, дизайнерського мислення, розширеної реальності тощо. Використовуючи досвід та практичні знання інших секторів, фахівці ІРВНП будуть краще підготовлені для задоволення потреб громад, які постраждали від ВНП.

- Ефективне ІРВНП має бути чутливим до різних уразливостей, функцій та потреб жінок, дівчат, хлопців та чоловіків із різних груп. Інформування про ризики повинно базуватися на всебічному аналізі ситуації через призму гендеру та різноманітності. У цьому огляді наголошується на необхідності продовження зусиль щодо інтеграції та актуалізації гендерних аспектів та питань різноманітності у програмах ІРВНП, особливо коли мова йде про використання нових технологій. Окрім того, різні респонденти зазначали, що заходи ІРВНП часто не включають та не враховують конкретні потреби людей з інвалідністю та постраждалих осіб.
- Вдалося знайти низку висновків щодо ефективності оприлюднених технологій чи методик досягнення зміни поведінки. Незважаючи на те, що вимірювання зміни поведінки та оцінка впливу заходів ІРВНП не є предметом цього огляду, все ж для сектору вкрай необхідно розробити глобальні вказівки у цій галузі, особливо для здійснення заходів у складних ситуаціях. У цьому відношенні джерелом натхнення може слугувати нещодавній документ, підготовлений неприбутковими організаціями ("The HALO Trust", "Мінна консультативна група (МКГ) та "Допомога норвезького народу" (ДНН)), "Вимірювання зміни поведінки в результаті ІРВНП та необхідність додаткових заходів зі зменшення ризику"¹, а також нещодавні результати роботи сектору ІРВГ щодо показників для вимірювання зміни поведінки².

Технології для ІРВНП

- Загалом, цифрові технології представляють собою легко масштабований та рентабельний спосіб охоплення великих груп людей (особливо молоді). Більшість з них також можна легко оновити, щоб адаптувати до мінливих обставин, таких як поява нового забруднення, що має особливе значення для реагування в умовах плінного середовища.
- При розробці цифрових інструментів, фахівці повинні застосовувати ті самі ключові принципи, які лежать в основі ІРВНП, а також міжнародні стандарти, прийняті сектором. Також рекомендується підтримувати цифрові принципи (<https://digitalprinciples.org>), прийняті світовою спільнотою.
- Використання цифрових технологій набуло значної популярності в секторі ІРВНП і має потенціал для масштабування. Проте це лише початок, і їхні можливості для здійснення інформування про ризики ще не використані у повному обсязі. Огляд продемонстрував можливість адресного інформування та двостороннього спілкування за допомогою цифрових засобів. Платформи соціальних мереж, цифрові застосунки, технології розширеної реальності та інші цифрові інструменти пропонують величезні можливості для майбутнього ІРВНП. Оскільки приватний сектор є рушійною силою значної частини прогресу в нових технологіях, сектор ІРВНП зобов'язаний розвивати з ним відповідні партнерські відносини.
- Оскільки фахівці навчаються на практиці, їм потрібно більш систематично документувати та обмінюватися передовими методами й отриманим досвідом, створювати нові настанови (наприклад, методики для вимірювання впливу цифрових інструментів) та колективно вирішувати виявлені прогалини.
- Необхідно звертати більшу увагу на просування інновацій у секторі ІРВНП шляхом виділення ресурсів, створення простору, необхідного організаціям для формування інноваційних рішень, та створення спільних рушійних сил.
- Тим не менш, в огляді підкреслюється, що інновації – це не лише новітні та найкращі технології. В огляді показується, що інноваційність – це також переоцінка поточних методів діяльності у світлі мінливої ситуації, повернення до основ завдяки застосуванню нового або вдумливого підходу, розробка підходів із більшою

опорою на місцеві громади, підтримка спроможності громади та сприяння більш цілісним та прагматичним заходам реагування з метою зменшення ризику.

- Незважаючи на те, що зв'язок сьогодні стає все більш цифровим, і що криза з коронавірусною хворобою примушує фахівців з ІРВНП розробляти плани дій на випадок непередбачених ситуацій та створювати цифрові альтернативи існуючим методам забезпечення і моніторингу ІРВНП, орієнтація в підходах на інтереси громади і формування довіри з боку громади залишаються ключовими чинниками у забезпеченні відповідних і результативних заходів ІРВНП. Цифрові інструменти (наприклад, застосунки) та стратегії (наприклад, кампанії в соціальних мережах) повинні доповнювати заходи на міжособовому рівні. Фахівці повинні бути обережними, щоб не поглиблювати або розширювати прірву між людьми з доступом та без доступу до цифрового зв'язку.

Методики для ІРВНП

- Нецифрові методології все ще потрібні для охоплення постраждалих громад та вразливих груп, які мають поганий доступ або зовсім не мають доступу до цифрового зв'язку. У таких ситуаціях дуже цінними ресурсами можуть бути координатори, які давно використовуються у секторі протимінної діяльності, та інші мережі, які знаходяться в самих громадах. Фахівці з ІРВНП повинні прагнути при можливості розвивати такі мережі та одночасно вжити заходів, щоб підготуватися та зменшити ризик небезпеки припинення своєї фізичної присутності у громаді. Необхідні методики віддаленого забезпечення загальноосвітніх занять з ІРВНП на особистому рівні, а також методики для віддаленого охоплення малограмотних, осіб з обмеженим цифровим зв'язком та осіб із інвалідністю.
- Хоча всі погоджуються з тим, що групи ризику повинні мати доступ до інформації про ризики та безпечні моделі поведінки стосовно СВП, сектор ще не знайшов консенсус щодо питання використання зображень СВП. З огляду на відсутність "універсального" підходу фахівцям з ІРВНП рекомендується проявляти обережність та наголошувати на більш широких тезах про усвідомлення наземних знаків та про готовність до несподіванок. При використанні зображень СВП у процесі інформування для забезпечення їхньої

актуальності та точності відображення необхідна тісна координація з групами пошуку та знешкодження СВП.

- У міських умовах, де межі між безпечним та небезпечним є більш розмитими, фахівці з ІРВНП стикаються з додатковими вимогами щодо забезпечення безпеки свого персоналу та щодо незавдавання шкоди громаді в цілому.
- Основні принципи ефективного та етичного ІРВНП є важливими в усіх ситуаціях, особливо це стосується складних ситуацій, коли поле для маневру є меншим, а потенціал ризику є більшим. У таких умовах корисніше викорисовувати більш широкі підходи, які мають на меті підвищити ефективність, результативність та вплив ІРВНП.
- Загальновідомо, що інтеграція ІРВНП із іншими секторами має вирішальне значення для усунення структурних бар'єрів, які періодично виникають у виборі і дотриманні безпечної моделі поведінки. Усвідомлення ризиків та безпечніша поведінка (УРБП), захист та готовність в умовах конфлікту (ЗГК) та зменшення збройного насильства (ЗЗН) – це три перспективні приклади підходів, які опираються на більш цілісну позицію щодо управління ризиками з метою вирішення більш широкого кола ризиків, під дію яких потрапляють громади. Для сектору було б корисно більш широко застосовувати пілотні проекти та реалізовувати ці підходи, здійснюючи обмін отриманим досвідом та передовими методами з розширенням їхнього впровадження, а також збираючи більшу кількість доказів щодо їхньої результативності та впливу, в тому числі у складних ситуаціях.
- Підходи до зміни поведінки щодо ІРВНП мають на меті досягнення більш глибокого впливу шляхом зосередження зусиль на з'ясуванні та використанні соціальних норм, чіткому визначенні та розумінні цільової аудиторії через процеси залучення до участі та реалізації багатогранної комунікаційної стратегії. Хоча для розробки та масштабування такого процесу потрібен буде час, підходи до зміни поведінки мають сильний потенціал для поліпшення результативності та ефективності ІРВНП у всіх ситуаціях, і особливо в складних. Необхідно провести більш масштабну інформаційно-пропагандистську кампанію серед партнерів та донорів для збільшення інвестицій в ініціативи ІРВНП, які зосереджені на зміні поведінки. Сектору також було б корисно мати керівництво щодо

стратегічного проектування ініціатив ІРВНП із використанням теорії зміни поведінки, а також щодо того, як можна застосовувати процеси залучення до участі в ситуаціях при відсутності можливості доступу до постраждалих громад.

Інші надихаючі інновації та методи діяльності

- У цьому огляді визначені методики та технології інших секторів, яким сектор ІРВНП міг би навчитися, таким як дизайнерське мислення, інструменти інформування про ризики та взаємодії з громадами (ІРВГ), комунікація задля розвитку (КЗР), мобільні технології, що використовуються у приватному та державному секторах охорони здоров'я, а також інші цифрові застосунки та штучний інтелект.
- Замість того, щоб створювати нові цифрові платформи спеціально для інформування про ризики, фахівці з ІРВНП можуть, коли це доречно, намагатися спиратись на існуючі ініціативи щодо вирішення численних чинників ризику.
- Слід сповна скористатися новими ініціативами та посиленням взаємодії між ІРВНП, секторами охорони здоров'я та ІРВГ, які виникли як результат реагування на кризу з коронавірусною хворобою.



ВСТУП

ОБГРУНТУВАННЯ

Після стабільного зменшення кількості втрат у результаті нещасних випадків із вибухонебезпечними предметами (ВНП) протягом 15 років, з 2014 року спостерігається різке збільшення кількості постраждалих. На зростання цих глобальних показників значно вплинула кількість пораних і вбитих у регіонах та країнах з інтенсивними та/або тривалими збройними конфліктами. Чинники підвищення рівня нещасних випадків включають загрозу, яку представляють саморобні вибухові пристрої (СВП), мінливий характер воєнних дій, що все частіше проводяться в міських умовах, а також часто обмежений або закритий доступ до постраждалих громад та груп переселенців. Багато з цих чинників зростання кількості пораних і загинувших також створюють значні виклики для забезпечення та моніторингу цілеспрямованого та спеціалізованого інформування населення про ризики вибухонебезпечних предметів (ІРВНП).

Нещодавнє забруднення території в ситуаціях, які стають все більш складними, призвело до того, що суб'єкти протимінної діяльності були змушені пристосувати свої методи роботи для здійснення та моніторингу ІРВНП. Незважаючи на те, що в останні роки спостерігається швидке розширення масштабу протимінної діяльності для забезпечення ефективного звільнення земель, лише нещодавно стали спостерігатися зацікавленість та консенсус щодо важливості зміцнення складової ІРВНП у протимінній діяльності з метою стримування тенденції до зростання кількості жертв. Свідченням цього стало створення Консультативної групи ІРВНП³ (КГ ІРВНП) у травні 2019 року та прийняття у листопаді 2019 року Плану дій Осло Державами-учасницями Конвенції про заборону протипіхотних мін, який містить спеціальний розділ про інформування з метою зменшення ризиків⁴.

Безперечно, пандемія коронавірусної хвороби, яка розпочалася під час складання цього огляду, загострила вже існуючі та створила нові проблеми. Ця безпрецедентна глобальна криза громадського здоров'я також об'єднала фахівців з ІРВНП у пошуку шляхів інноваційної та спільної адаптації⁵ і забезпечення того, щоб громади, які постраждали від ВНП, не залишалися покинутими. У зв'язку з цим даний огляд має на меті розкрити нові технології та методики ІРВНП, що використовуються у секторі протимінної діяльності та за його межами для вирішення ключових викликів, визначених в оперативній глобальній оцінці⁶, опублікованій ЖМЦГР від імені КГ ІРВНП у грудні 2019 року:

- Хоча **використання СВП** не є новим явищем, за останні роки спостерігається різке збільшення кількості випадків їхнього використання, що призвело до збільшення кількості пораних і загинувших серед цивільного населення. Така ситуація обумовлює необхідність того, щоб ІРВНП

спільнота переглянула свої методи діяльності та дослідила способи розробки та забезпечення ефективного навчання ризикам від СВП. Досліджуючи наявні ініціативи щодо навчання ризикам від СВП, у цьому огляді робиться спроба надати попередні відповіді на запитання, які піднімалися деякими зі співрозмовників. *У чому різниця між інформуванням про ризики СВП та інформуванням про ризики вибухонебезпечних предметів заводського виготовлення? Які додаткові міркування потрібні щодо змісту текстових повідомлень, презентації зображень та етичних питань, таких як “не зашкодь”?*

- Складна морфологія **конфліктів** та забруднення ВВП **у міському середовищі** – це також виклики для ІРВВП, оскільки зруйновані будівлі та інші об’єкти інфраструктури можуть приховувати загрози, а це означає, що місцеве населення може не знати про їхню наявність. Особи, які лише нещодавно прибули та/або повернулися, часто мало що знають про поточний стан місцевості, і тому таких повідомлень, як “не наближайся, не торкайся, повідом” буває недостатньо в ситуаціях з обмеженим або відсутнім очищенням території, коли вразливі громади повертаються до своїх домівок.
- Подібним чином, **доступ до населення, яке перебуває у групі ризику**, може бути обмежений через фізичне середовище, сезонні зміни, постійні конфлікти, незахищеність чи регуляторні бар’єри. Деякі з цих чинників нещодавно погіршилися через додаткові обмеження у зв’язку зі спалахом коронавірусної хвороби і вимагають розробки інноваційних стратегій для охоплення “важкодоступних” районів, забезпечення навчання та моніторингу діяльності. Крім того, повідомлялося, що все більше донорів звертаються до організацій із протимінної діяльності з проханням розробити плани дій у надзвичайних ситуаціях або запасні плани, якщо неможливо буде проводити заходи безпосередньо на місці.

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ, ЦІЛІ ТА МЕТОДИКА

Основною метою огляду є наведення прикладів перспективних нових технологій та методик, що використовуються у секторі протимінної діяльності та за його межами для здійснення та моніторингу⁷ заходів із ІРВВП у вищезазначених складних ситуаціях. В огляді ставиться мета сприяти розробці та більш систематичному обміну передовими методами ІРВВП, і в цілому – формувати майбутні розробки міжнародних стандартів протимінної діяльності та створення нових настанов.

Дослідження було проведено в період із грудня 2019 року по липень 2020 року шляхом поєднання аналітичного огляду, очних та віддалених співбесід

із ключовими експертами, обміну інформацією через електронну пошту, онлайн-опитування та віртуального семінару⁸ з 10 зацікавленими сторонами з Афганістану. У процесі огляду досліджувалися різні географічні регіони та країни, що стикаються з новими викликами. В ньому також брали участь фахівці та керівники ІРВНП. Загалом, огляд спирається на досвід та матеріали, якими поділилися 86 представників зацікавлених сторін із 16 країн⁹ (а також представники регіонального та глобального рівня) та 34 організації з різних секторів¹⁰. Приблизно половина (45 відсотків) представників, із якими проводились консультації, були жінками.

Однак огляд має певні обмеження. Відповіді на онлайн-опитування та можливість надати якісну інформацію про нові технології, методики та відповідні матеріали різнились між представниками зацікавлених сторін. Активному залученню деяких суб'єктів перешкодила поява пандемії коронавірусної хвороби та зміна пріоритетів. З цієї ж причини, виїзна місія до Афганістану, що планувалася на квітень 2020 року, мала бути скасована через обмеження на поїздки і була замінена семінаром у віддаленому режимі.

Необхідно відзначити, що деякі суб'єкти протимінної діяльності все частіше беруть участь в інформуванні про ризики щодо активних загроз безпеці (наприклад, СВП, які носяться на тілі під одягом), але ця тема виходить за рамки цього огляду, який в основному зосереджений на пристроях контактної дії більш старого зразка. Проект Технічної примітки щодо інформування про ризики СВП як складової протимінної діяльності визначає старі пристрої як пристрої, що "більше не перебувають під ефективним контролем особи або групи осіб, які привели їх у бойову готовність, і де місцеве населення та відповідні місцеві органи влади хочуть, щоб вони були знешкоджені".

Представлений рівень деталізації відображає доступну інформацію, яка надана зацікавленими сторонами на момент написання цього документу. Він не має на меті охопити все в деталях, а лише зробити огляд деяких заходів, які можуть надихнути фахівців із ІРВНП. Беручи до уваги нинішні виклики коронавірусної хвороби, що зумовлюють нововведення, може з'явитися набагато більше прикладів для вивчення, ніж ті, що були відображені в цьому огляді. Важливо зазначити, що цей звіт не має на меті дати оцінку нових технологій та методик, які в даний час використовуються фахівцями з ІРВНП та/або іншими секторами.

Цей звіт складається з трьох основних розділів:

- У **першому розділі** розглядається низка ініціатив, які використовують технології та цифрову взаємодію для забезпечення та моніторингу ІРВНП, та висвітлюється їхнє застосування у складних ситуаціях.
- У **другому розділі** досліджуються методики, які або безпосередньо відповідають на виклики, висвітлені в цьому огляді, або застосовуються для розширення практики ІРВНП у складних ситуаціях.
- У **третьому розділі** представлені деякі надихаючі ініціативи та методи діяльності з інших секторів, які можуть бути адаптовані та застосовані фахівцями з ІРВНП.

Каталог ресурсів, які зібрані за допомогою цього процесу огляду, є доступним в інтернеті (www.eore.org). Викладені у публікації висновки та рекомендації мають на меті допомогти КГ ІРВНП у визначенні її пріоритетів та дорожньої карти на 2021 рік та подальшої перспективи.



РОЗДІЛ 1

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ
ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ІРВНП І
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО МОНІТОРИНГУ**

Протягом багатьох років сектор протимінної діяльності шукає нові способи для використання цифрових інструментів та нових технологій для очищення території, управління інформацією, обстежень тощо. Щорічний *Семінар з питань протимінної діяльності*¹¹, що організовується ЖМЦГР, збирає фахівців сектору та інших експертів для обміну ідеями та досвідом, що сприяє ефективному та результативному використанню інновацій та технологій у протимінній діяльності. Деякі респонденти пояснили, що увага до технологічних ініціатив у секторі інформування населення про ризики вибухонебезпечних предметів (ІРВНП) з'явилася лише нещодавно, хоча були виділені значні ресурси на дослідження та нововведення у певних сферах протимінної діяльності. До того ж, більш широкі можливості технологічного прогресу, досягнуті за останнє десятиліття, ще не повністю використані для ІРВНП. Тим не менш, у зв'язку з коронавірусною хворобою за останні місяці значно посилюється інтерес з боку фахівців з ІРВНП як до використання, так і до самих цифрових рішень та інструментів.

У цьому розділі представлено огляд технологій, що використовуються для здійснення та моніторингу заходів із ІРВНП та їхніх можливостей для вирішення оперативних викликів, які постають перед сектором. Розділ починається зі збірки загальних міркувань, якими поділилися респонденти, перш ніж вони окреслили існуючі ініціативи з застосуванням конкретних технологій, розповіли про передові методи та отриманий досвід у цій сфері. Слід зазначити, що ця публікація не стосується використання низькотехнологічних каналів, таких як плакати, листівки, мобільні кінотеатри, театр тощо. Для наочності, представлені технології були розділені на п'ять широких категорій, що відображають інформацію, надану респондентами:

- Соціальні мережі та інші платформи цифрового зв'язку
- Цифрові застосунки
- Доповнена реальність (ДР) та віртуальна реальність (ВР)
- Мовний пристрій для інформування про ризики (МПІР)
- Мобільний збір даних (МЗД)

ЗАГАЛЬНІ МІРКУВАННЯ

основні принципи використання технологій в ІРВНП

Стосовно розробки та використання цифрових інструментів для ІРВНП, багато респондентів наголошували на важливості дотримання фахівцями тих само ключових принципів, які лежать в основі всього ІРВНП¹²:

- У поясненнях зазначалося, що успішні цифрові ініціативи повинні опиратися на фактичні дані та використовуватися в аналізі характеристик, потреб та викликів для населення, що перебуває у групі ризику, щоб краще враховувати конкретну ситуацію, культуру, поведінку та очікування людей, які безпосередньо взаємодіятимуть із технологією. Можливість залучення кінцевих користувачів до розробки способів цифрового реагування також згадувалася як корисний засіб для поширення використання та посилення впливу таких інструментів.
- Найефективніше ІРВНП, як правило, є дидактичним та інтерактивним із якомога більшим залученням цільової аудиторії до двостороннього діалогу. Можливо, таке інформування складніше провести віртуально, ніж в очному форматі, але така можливість існує. Повідомлення повинні бути позитивними, емоційними та такими, що забезпечують права і можливості (наприклад, бути практичними, заохочувати до попередження про небезпеку або захисту інших від небезпеки, або відзначати за позитивні дії). Вони не повинні бути суто технічними або заборонними. Матеріали мають бути всеосяжними, зрозумілими для всіх та поважати гідність кожного, хто бере участь у процесі інформування.
- Розроблені інструменти та повідомлення слід випробовувати і регулярно адаптувати на підставі даних про людські втрати та з огляду на тенденції розвитку місцевої ситуації. Деякі респонденти також підкреслили важливість попереднього та остаточного випробування (якщо технологія таке дозволяє) для вимірювання впливу використаного інструменту.
- Виділення часу та ресурсів на аналіз ситуації є вирішальним чинником у виборі та розробці цифрових інструментів, щоб переконатися, що вони є доречними, не дублюють існуючі зусилля, та що їхнє використання не заподіє шкоди бенефіціарам. Елементи, які слід врахувати в аналізі ситуації, включають в себе: різноманітність (наприклад, здатність, інвалідність, порушення стану здоров'я, вік, мова, грамотність, статус переселенця, міграційний статус, соціально-економічний статус, проживання у сільській/міській місцевості), гендерні норми та безпеку

(конфіденційність інформації, політичне середовище, обмеження щодо певних цифрових пристроїв, інфраструктура для доступу до технології, наприклад, доступ до Інтернету та смартфонів), які можуть вплинути на здатність спільнот, які перебувають у групі ризику, мати доступ та/або використовувати певний вид технології.

Було запропоновано декілька додаткових міркувань, які слід враховувати, особливо для ІРВНП у формі цифрових заходів. Як зазначалося вище, збір та аналіз даних має фундаментальне значення для розробки спеціалізованих заходів ІРВНП. Соціальні мережі можуть відігравати вирішальну роль в інформаційних та інформаційно-просвітницьких кампаніях. Однак деякі громади можуть відчувати дискомфорт та/або навіть піддаватися небезпеці через використання цифрових інструментів, особливо в небезпечних районах, де панує напруга, і коли використання цифрових інструментів може розглядатися як загроза безпеці. Респонденти підкреслили необхідність того, щоб фахівці з ІРВНП застосовували підхід “не зашкодь” для захисту від небезпеки та забезпечення безпеки персоналу і громад при використанні цифрових інструментів. Вони також звернули увагу на виклики стосовно конфіденційності персональних даних та безпеки даних,¹³ які збираються за допомогою цифрових платформ.

Погане інтернет-покриття чи супутниковий зв'язок та недостатня інфраструктура можуть обмежувати складання програм ІРВНП із цифровими елементами у повному обсязі. Слід також враховувати гендерні аспекти у використанні інтернету та мобільних пристроїв. Відповідно до Звіту про гендерні розриви у мобільному зв'язку за 2020 рік,¹⁴ жінки користуються мобільним інтернетом на 20 відсотків рідше, ніж чоловіки. В деяких регіонах різниця навіть ще більш вражаюча: гендерний розрив досягає 37 відсотків в африканських країнах на південь від Сахари та 51 відсоток у Південній Азії. У цьому ж звіті зазначається, що жінки, як правило, користуються меншою кількістю інтернет-послуг (наприклад, застосунків), ніж чоловіки. Це означає, що у порівнянні з чоловіками, у жінок може бути менше онлайн-адрес, за якими можна до них звернутися. Важливо враховувати соціальні норми щодо використання технологій. Наприклад, в Афганістані виникла негативна реакція після надсилання SMS-повідомлень зі змістом ІРВНП безпосередньо жінкам-членам громади. Після цього потрібно було докласти значних зусиль для відновлення довіри з боку громади.

Декілька опитаних наполягали на тому, що цифрові інструменти мають найкращий вплив, коли організація чи структура вже має зв'язок з цільовими громадами, завдяки якому було встановлено взаємну довіру та взаєморозуміння. Деякі респонденти наголошували, що успіх їхніх кампаній у

соціальних мережах в основному був обумовлений їхньою довгостроковою присутністю в країні, використанням підходів, які побудовані на інтересах місцевих громад, та довірою, яку вони створили через координаторів у громадах/лідерів громад та/або авторитетних членів громади. Це має ще більше значення в умовах нестабільної ситуації, коли фахівцям із IPВНП доводиться постійно адаптувати свої підходи, і коли в майбутньому існує ризик втрати безпосереднього доступу до громад, що перебувають у групі ризику. Налагодження відносин з органами влади також було згадано як ключовий елемент для сприяння випробуванню та збільшенню масштабу використання інноваційних індивідуалізованих цифрових інструментів для IPВНП.

З цих причин, цифрові кампанії IPВНП видаються найефективнішими, коли вони доповнюють, а не замінюють інших заходів IPВНП, зокрема на рівні міжособового чи безпосереднього спілкування. Таким чином, цифрові технології стають високоефективним засобом для підсилення заходів IPВН шляхом збільшення їхньої досяжності та охоплення, одночасно посилюючи повідомлення, що надходять за допомогою нецифрових засобів інформування. Тим не менш, також повідомлялося про самостійні цифрові кампанії в умовах складної оперативної обстановки, але на момент підготовки огляду було замало інформації про їхній вплив.

Сила партнерських відносин

Численні експерти підкреслювали роль партнерських відносин та спільних підходів як основоположної складової, що може допомогти зменшити витрати, виграти час, пришвидшити нововведення та збільшити загальну ефективність та вплив нових технологій у секторі IPВНП. Говорячи про партнерські відносини, респонденти розповіли про різні моделі:

- Повідомлялося про звернення до відділів корпоративної соціальної відповідальності або благодійних відділів “великих високотехнологічних компаній” як способу отримання безкоштовної підтримки або надання дотацій на підтримку цифрових проектів IPВНП (як видно з розгляду конкретного прикладу реклами у Facebook, стор. 30) та використання можливостей соціальних мереж для проведення IPВНП у важкодоступних районах. Інші зазначали про важливість партнерських відносин з компаніями, що спеціалізуються на таких сферах, як розширена реальність (РР), навчально-розважальна діяльність, комунікація задля зміни поведінки, маркетинг, телекомунікації тощо, залежно від планування характеру проекту IPВНП. Пояснювалося, що ці сектори дуже часто мало знають про сектор протимінної діяльності та/або вважають, що IPВНП стосується занадто технічних питань,

тому сектор повинен навчати нових партнерів та показувати, яку користь вони можуть принести.

- Деякі респонденти поділилися прикладами ініціатив із залученням багатьох зацікавлених сторін, таких як національні органи влади, компанії-оператори, міністерства, приватний сектор, науково-дослідні установи та телекомунікаційні компанії з метою вивчення найефективніших засобів спілкування з цільовими бенефіціарами та спільної роботи над розвитком інноваційних ініціатив ІРВНП (наприклад, проект "Безпечні кроки" у Колумбії, стор. 83). Завдяки співпраці ті, хто працює в секторі ІРВНП, в секторі цифрового розвитку та в інших секторах, можуть об'єднувати свої ресурси і практичні знання та пропонувати різні перспективи для вибору найкращого способу продовження роботи.
- Розвиток місцевих партнерських відносин із національними чи місцевими медіа-центрами, високотехнологічними компаніями, університетами чи приватним бізнесом також називався як один із способів забезпечення відповідності, адаптивності та сталості розвитку використовуваних платформ та інструментів. Залучення місцевих новаторів для пошуку рішень та створення нових ініціатив є перспективним способом стимулювання ідей на первинному рівні та забезпечення сталості розвитку.
- Лабораторії інновацій були залучені для розробки нових технологій ІРВНП. Навчальна лабораторія "Fabo"¹⁵, яка входить до структури Данської церковної допомоги (ДЦД) і займається розробкою цифрових інструментів навчання, створила застосунки з ІРВНП для М'янми та Сирії (див. Розділ про цифрові застосунки, стор. 38). Подібним чином, інноваційні блоги, такі як "Inspired" [Натхненний] від Міжнародного комітету Червоного Хреста (МКЧХ),¹⁶ "Internet of Good Things" [Інтернет добрих речей] від Міжнародного дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ)¹⁷ та "Accelerator Labs" [Лабораторії прискорювача] від Програми розвитку ООН¹⁸, можуть стати хорошим джерелом натхнення. Організація спеціалізованих хакатонів в рамках довгострокових стратегій також може допомогти у стимулюванні нововведень для вирішення викликів ІРВНП.

Зрештою, розвиток стратегічних відносин або альянсів між проектами, організаціями та секторами має основоположне значення, але він вимагає часу, планування та ресурсів, призначених для пошуку та розбудови можливостей.

Спільне використання та розширення масштабу

Хоча рідко буває так, що можна “скопіювати та вставити” існуючий інструмент в інший контекст, все ж декілька респондентів зазначили, що вони адаптують, повторно використовують, вдосконалюють та опираються в своїй діяльності на існуючі цифрові продукти (наприклад, застосунки ІРВНП), а не створюють щось цілком нове та/або дублюють зусилля.

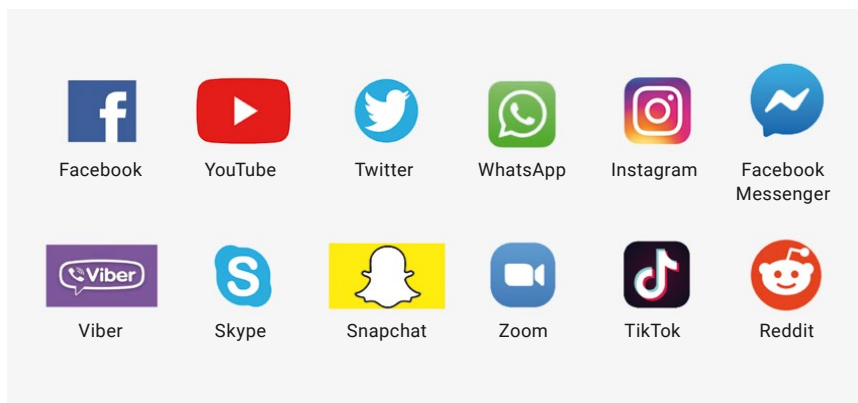
Більше того, деякі респонденти вже з самого початку заохочували думати про те, що відбуватиметься після пілотного випробування цифрового інструменту та починати формувати фундамент для його масштабування/розширення. Іншими словами, будь-який новий цифровий проект ІРВНП повинен бути частиною більших організаційних зусиль або стратегії. У цьому контексті, фахівці поділились кількома елементами, які слід взяти до уваги: прояв зацікавленості керівництва щодо обґрунтування дослідження та інвестування в нові технології для ІРВНП; пошук і обмін прикладами передових методів у подібних або інших ситуаціях; чітке визначення внутрішньої політики та рамок до початку проекту; наявність стратегії збору коштів та визначення кола донорів; і, при можливості, визначення стратегії інституціоналізації інструменту для забезпечення сталості його розвитку. Що стосується кампанії зі збору коштів, огляд продемонстрував, що з боку деяких донорів є значний інтерес до підтримки цифрових ініціатив ІРВНП як засобу зменшення ризику.

Процес навчання, спільного використання та масштабування стає простішим, коли в організації є достатня спроможність (і зацікавленість з боку керівництва) провести інвентаризацію, критично проаналізувати поточні методи ІРВНП та (у разі потреби) колективно переосмислити, як покращити проведення ІРВНП і здійснення його моніторингу. В середині самих організацій цьому сприяло створення на глобальному рівні або в головному офісі спеціалізованого ресурсу ІРВНП та/або інноваційного підрозділу для підтримки інших напрямків роботи¹⁹ Водночас, хоча обмін інформацією серед фахівців із ІРВНП покращився завдяки міжнародній Робочій групі з інформування про мінну небезпеку, Консультативній групі з питань ІРВНП²⁰ та підкластеру “Сфера відповідальності протимінної діяльності”, все ж була висловлена потреба вдосконалити міжорганізаційну співпрацю та створити онлайн-сховище ІРВНП, де будуть також розміщені існуючі технологічні /цифрові ініціативи ІРВНП для сприяння обміну отриманим досвідом, його використанню, адаптації та/або вдосконаленню фахівцями з різних організацій у різних ситуаціях.

Далі в цьому розділі після деяких загальних міркувань щодо використання технологій в ІРВНП більш докладно розглядаються особливо перспективні технології.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ІНШІ ПЛАТФОРМИ ЦИФРОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

За останнє десятиліття спостерігається сплеск використання соціальних мереж та платформ цифрового зв'язку, які сильно відрізняються за своєю сферою застосування та функціональністю. Станом на квітень 2020 року, 3.81 мільярда осіб були активними користувачами соціальних мереж, що становить приблизно половину населення світу.²¹ На малюнку нижче наведено приклади деяких найпопулярніших платформ соціальних мереж у світі.



Facebook, Twitter, WhatsApp та інші платформи соціальних мереж активно використовуються організаціями протиміної діяльності протягом декількох років. Зокрема, фахівці ІРВНП повідомляли про використання таких інструментів в Афганістані, Колумбії, Іраку, Лаосі, Лівані, М'янмі, Нігерії, Сирії, Україні та В'єтнамі. Як правило, це робиться одним із двох способів: (а) шляхом обміну органічним вмістом зі сторінки чи облікового запису організації та (б) за допомогою платних рекламних оголошень.

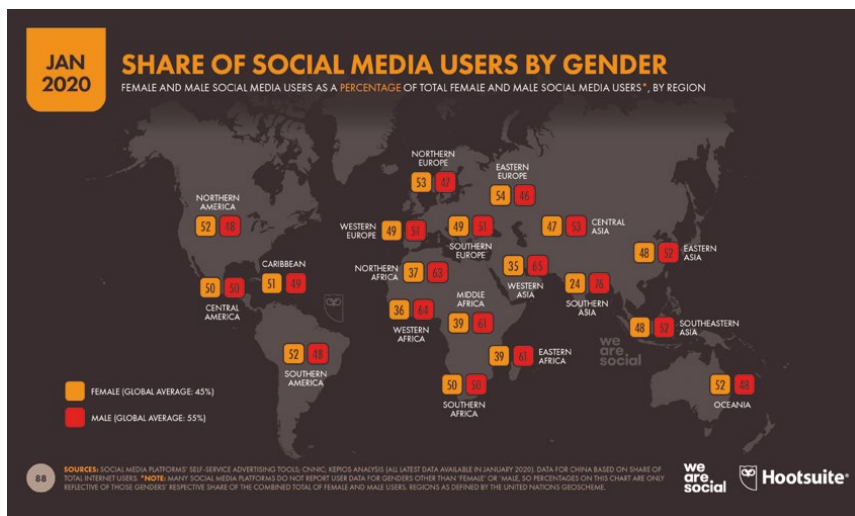
Мережі соціальних медіа

Мережі соціальних медіа – це онлайн-платформи, що дозволяють людям взаємодіяти всередині мереж та/або обмінюватися вмістом у форматі "один-для-багатьох". Маючи майже 2,5 мільярда активних облікових записів користувачів, Facebook є найбільшою платформою соціальних мереж у світі. Про цю платформу також найчастіше згадували фахівці з ІРВНП в опитуваннях для цього огляду. Серед інших названих мереж соціальних медіа – Twitter і LinkedIn; платформи для обміну змістом, такі як Instagram, Snapchat, TikTok та YouTube; та регіональні соціальні мережі, такі як VK (головна російська

платформа соціальних мереж, яка використовувалася для проведення ІРВНП на невідконтрольних уряду територіях Східної України).

Використання соціальних мереж може різнитися в регіонах та демографічних групах. У світі серед користувачів соціальних мереж налічується більше чоловіків, ніж жінок, однак жінки та люди у віці від 35 до 65 років частіше реагують на рекламу у Facebook, ніж чоловіки чи люди молодше 35 років. Для вибору необхідної платформи та підходу рекомендується з'ясувати вподобання аудиторії та особливості моделей поведінки у цільовому регіоні. Для того, щоб дослідити, які платформи соціальних мереж слід використовувати в країні/ регіоні або у певній демографічній групі, було повідомлено про використання наступних стратегій:

- Служба ООН з питань протиміної діяльності (СПМД ООН) об'єднала зусилля з компанією стратегічних комунікацій для дослідження питання про те, якими каналами зв'язку найчастіше користуються різні сегменти цільової групи населення.
- Деякі респонденти повідомили, що проводили онлайн-дослідження за допомогою рекламного агентства "We Are Social",²² яке випускає щорічні звіти про використання мобільних телефонів, інтернету та соціальних мереж у різних країнах та регіонах світу.
- Було рекомендовано включити питання про канали зв'язку в оцінку потреб.



Частка користувачів соціальних мереж за статтю.²³

© datareportal.com

Деякі організації повідомили, що вони використовують сторінки своєї організації у Facebook²⁴ для взаємодії з населенням, у випадках ускладненого доступу до персоналу на місцях, а також для підтримання контактів, навчання, інформування та інструктування координаторів у громадах. Повідомлялося про те, що Facebook використовувався як засіб передачі миттєвих повідомлень, які призначалися для осіб, що поверталися у свої рідні місця та для внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Органічний вміст, яким можна ділитися в соціальних мережах, включає в себе текст, посилання, фотографії чи карусель фотографій (декілька зображень), дописи, відеодописи, відео в реальному часі та розповіді (мікрівміст, який зникає через 24 години). Потім користувачі можуть взаємодіяти з цим вмістом, наприклад, ставлячи позначку про вподобання, коментуючи або обмінюючись з іншими. Використання рекламних оголошень (реклами) може забезпечити більше охоплення цільової аудиторії. У наведеному нижче розгляді конкретного прикладу висвітлюється як рекламна кампанія у Facebook використовувалася для передачі контенту ІРВНП майже одному мільйону унікальних користувачів.

РОЗГЛЯД КОНКРЕТНОГО ПРИКЛАДУ

РЕКЛАМНІ ОГЛОШЕННЯ У FACEBOOK²⁵

Країна: Ірак

Організації: Відділ ліквідації та скорочення озброєнь Бюро військово-політичних справ (ВЛСО) разом з Facebook, Мінна консультативна група (МКГ) та Управління протимінної діяльності Іраку (УПМД Іраку)

Час: Серпень-листопад 2019 р.

Опис: Щоб усунути прогалину в проведенні ІРВНП для осіб, які повернулися в провінцію Нінева в Північному Іраці, Державний департамент США у партнерстві з Facebook, МКГ та УПД Іраку дослідив можливості альтернативних методів проведення ІРВНП. В результаті, в 2019 році було реалізовано пілотний проект з використання рекламних оголошень у Facebook як метод проведення ІРВНП.

У зв'язку зі збільшенням кількості людей, які повертаються додому у райони, що забруднені вибухонебезпечними предметами (ВНП), партнери вивчали способи розширення існуючих заходів ІРВНП (наприклад, білборди, телебачення, радіо, повідомлення на контейнерах з їжею та водою), щоб

швидше провести інформування про ризики для більших аудиторій. З метою розширення своєї стратегії та застосування нового формату, МКГ у співпраці з УПМД Іраку використали рекламні інструменти Facebook для передачі громадам з груп ризику інфографічних матеріалів ІРВНП у вигляді плакатів, які описували як розпізнати небезпеку, як захистити себе при виявленні вибухонебезпечного пристрою і як попередити владу про нього.

Реклама розміщувалася на спеціальному веб-сайті²⁶ з важливою інформацією на трьох мовах, зокрема реклама надавалася у формі чотирьох плакатів, кожен з яких демонстрував різну модель безпечної поведінки. Крім цього, приверталася увага до форми повідомлення про ВНП.



Переваги реклами у Facebook, про які повідомлялося в рамках цього пілотного проекту

- Можна охопити велику кількість людей в певній місцевості, незважаючи на перешкоди, що виникають через загрози безпеці, географічне розташування, складну оперативну обстановку та обмежують проведення ІРВНП шляхом безпосереднього контакту з населенням;
- Рекламні оголошення з низьким бар'єром поширення легко масштабуються і коштують недорого (середня вартість на особу в цьому проекті становила 0,013 доларів США);
- Організації можуть на свій вибір налаштувати свою цільову аудиторію стосовно широти та точності на основі таких критеріїв, як мова, місцезнаходження, демографічні показники, інтереси, вікові групи тощо;²⁷
- Можна швидко розповсюджувати оновлені повідомлення ІРВНП на основі нових тенденцій про нещасні випадки та небезпеку ВНП;
- Можна охоплювати групи, які важче залучити за допомогою "традиційних" очних занять (наприклад, підлітки та молодь);
- Реклама може бути ефективнішою, ніж застосунки та текстові повідомлення, оскільки користувачі Facebook змушені прокручувати

рекламу, щоб побачити більше вмісту на Facebook;

- Кожна особа проглядала рекламне оголошення по 15-30 разів, що підсилювало вплив повідомлень.

Отриманий досвід

- Цей пілотний проект демонструє потенціал державно-приватного партнерства (уряди, IT компанії, неурядові організації, що займаються протимінною діяльністю) для пошуку інноваційних шляхів реагування на поточні виклики. Завдяки цьому партнерству Facebook погодився надати МКГ безкоштовну рекламу у сумі 25 тисяч доларів США
- Цифрові інструменти неефективні в районах із поганим підключенням до інтернет-мережі або поганим покриттям для мобільної передачі даних.
- Оскільки не всі групи ризику мають доступ до соціальних мереж, реклама повинна бути одним із компонентів ширшої кампанії з інформування про ризики та використовуватися як доповнення до інших зусиль.
- Пересічний користувач Facebook витрачає лише 1.7 секунди на один елемент контенту на мобільному пристрої порівняно з 2.5 секундами на екрані настільного комп'ютера.²⁸ Тому надзвичайно важливо доставляти життєво важливі повідомлення у максимально ефективний спосіб. Також рекомендується використовувати різноманітні мультимедійні/інтерактивні матеріали, такі як короткі відео, які привертають до себе більше уваги порівняно з текстовими повідомленнями.
- Для подальшого реагування на коментарі необхідно мати функцію моніторингу. Якщо потужності недостатньо, рекомендується вимкнути розділ коментарів до реклами і замість нього розмістити контактні дані національного органу протимінної діяльності.
- Потрібні додаткові дослідження, щоб визначити вплив на поведінку, оскільки поширення повідомлень через Facebook часто є одностороннім (особливо, якщо коментарі вимкнено), а аналітичні дані Facebook не дають можливості організації, яка їх розсилає, зрозуміти, чи перебувають їхні отримувачі у групі ризику.
- Можна розширити партнерство з Facebook, а також дослідити подібні партнерські відносини з іншими компаніями соціальних мереж.

Як повідомила МКГ, отриманий досвід буде застосований в умовах інших ситуацій.

Відеоматеріали

Відео є одним з найбільш швидкозростаючих цифрових носіїв. За останні два роки споживання відеовмісту зросло більш ніж на 50 відсотків як серед чоловіків, так і серед жінок у країнах з низьким та середнім рівнем доходу.²⁹ Хоча YouTube є найвідомішою платформою для відеоматеріалів, ними також можна ділитися на багатьох інших платформах соціальних мереж, таких як Facebook, Twitter та Instagram. В Афганістані було створено два відеоролики ІРВНП із озвученням місцевими мовами, спрямовані на зміну моделі поведінки.³⁰ Ці відеоматеріали демонструвалися через популярні національні телеканали та були розміщені в соціальних мережах для охоплення різних цільових груп. Також зазначені відеоролики були завантажені на Facebook-сторінку Служби ООН з протимінної діяльності. Обидва відео пропагують модель безпечної поведінки за допомогою позитивних повідомлень. Було проведено тестування та базове телефонне опитування. Відео вийшли в ефір у середині лютого 2020 року і мали трансляватися протягом чотирьох місяців, після чого планувалося проведення оцінки. Як повідомлялося, інтерактивні матеріали, такі як відео, привертають увагу більше, ніж проста реклама з текстом чи фотографіями.

Месенджери та відеоконференції

Застосунки для обміну повідомленнями слугують платформами для прямого спілкування між людьми та групами. Загальні функції включають текстові повідомлення, голосові- та відеоповідомлення, голосові- та відеодзвінки, а також обмін фотографіями та іншими файлами. Прикладами платформ обміну повідомленнями є WhatsApp, Facebook Messenger і Viber. Респонденти повідомили, що такі платформи дозволяють організаціям підтримувати віддалений зв'язок зі своїм персоналом та/або громадами. Ці платформи використовуються, щоб надавати підтримку в умовах конфлікту та обмеженого пересування. Приклади варіюються від швидкого інформування постраждалих громад про забруднення території і про випадки з НВП до здійснення дистанційної підтримки місцевих партнерів. Проводилися також навчальні курси з ІРВНП у віддаленому форматі через WhatsApp, хоча при цьому виникали деякі проблеми через відсутність міжособистої взаємодії між учасниками та інструкторами та складність проведення оцінки прогресу у навчанні.

У Колумбії фахівці з ІРВНП використовували WhatsApp для обміну повідомленнями про безпекову ситуацію та про нещасні випадки, а також для моніторингу та оцінки інформації. Це дозволило швидко реагувати на оперативні та безпекові загрози. Наприклад, коли в березні 2020 року вздовж

дороги було знайдено саморобний вибуховий пристрій (СВП), координатор із ІВРНП повідомив про це у WhatsApp, що дозволило швидко скоординувати дії з місцевою владою та військовими для знешкодження пристрою. Було рекомендовано встановити чіткі правила для таких чатів, зокрема не порушувати гідності людей (наприклад, "не оприлюднювати фотографії жертв у момент нещасного випадку або образливі коментарі тощо"), використовувати чат виключно для робочих цілей та з чіткими параметрами для повідомлень. Форми повідомлень повинні бути досить простими, щоб використовувати їх без Wi-Fi з'єднання та на звичайному смартфоні.

Також зазначалося, що у деяких країнах із застарілою інтернет-інфраструктурою або в регіонах без мобільної мережі або інтернету, WhatsApp та/або Facebook розробили пакети з постачальниками послуг, що дозволяють користувачам безкоштовно надсилати повідомлення/медіа-файли та переглядати відео навіть у разі відсутності коштів для плати за користування телефоном.

Подібно до платформ обміну повідомленнями, під час пандемії коронавірусної хвороби³¹ спостерігається різке зростання у використанні застосунків для відеоконференцій, таких як Zoom, Skype, Google Meet, Teams та Houseparty. Деякі фахівці з ІВРНП вказували, що вивчають можливість застосування таких платформ для занять із невеликими групами (наприклад, з викладачами та їхніми класами) та для спілкування з координаторами громад.

Попередньо записані повідомлення

Деякі організації повідомили про використання попередньо записаних звукових повідомлень через інтерактивні голосові автовідповідачі на телефонні дзвінки (ІГА) для охоплення громад, які перебувають у групі ризику у важкодоступних районах. Попередньо записані повідомлення в ІГА можна передавати за допомогою SMS-повідомлень на мобільні телефони, мікрокарти пам'яті, що використовуються в транспортних засобах для перевезення людей, гучномовців, радіостанцій, засобів масової інформації та соціальних мереж (WhatsApp, Messenger), щоб забезпечити охоплення всього населення, у тому числі переселенців, і/або у віддалених районах.

Наприклад, МКЧХ Колумбії розробив 11 попередньо записаних радіоповідомлень з ІВРНП (8 для сільських громад та 3 для міських громад)³², які транслювалися з квітня 2020 року через місцеві радіостанції. Відбір радіостанцій в районах, що постраждали від забруднення ВНП, робився на основі аналізу ринку.

SMS-повідомлення

Незважаючи на стрімкий розвиток таких технологій, як чат-боти або застосунки для обміну повідомленнями, мобільні телефони, як і раніше, у багатьох ситуаціях залишаються одним із найбільш поширених каналів зв'язку, яким користуються найчастіше. SMS-повідомлення – це текстові повідомлення, що надсилаються через мережі мобільних телефонів без необхідності підключення до інтернету, але без додаткових функцій більшості застосунків-месенджерів, наприклад, аудіо- або відеодзвінків, обміну файлами тощо. Деякі представники пояснювали, що масове інформування за допомогою SMS-повідомлень – це один із найкращих та найбільш економічно вигідних способів спілкування з великою аудиторією. Спеціальне програмне забезпечення дозволяє підтримувати двосторонній SMS-зв'язок, створюючи тим самим взаємодію між відправником та одержувачем. При виборі цього каналу зв'язку було рекомендовано встановити партнерські відносини з місцевими телекомунікаційними компаніями, які надають продукти або послуги для управління взаємодією з клієнтами через SMS.

Загальні важливі ідеї на майбутнє

Декілька респондентів пояснили, що в соціальних мережах легко можна збільшити масштаб кампанії, і, що вони можуть бути більш економічно ефективними в середньостроковій перспективі, хоча початкові інвестиції (у вигляді фінансів або витраченого часу) в них можуть бути не мізерні. Цифрові інструменти мають більшу гнучкість у застосуванні завдяки тому, що вони дозволяють миттєво оновлювати повідомлення про нещасні випадки або забруднення території ВВП. В результаті, можна економити кошти та час, необхідні для виготовлення або передруку наочних матеріалів з інформування про ризики.

Деякі з інструментів, про які повідомляли респонденти, демонструють, що соціальні мережі та інші цифрові платформи – це набагато швидший спосіб охопити велику кількість населення у районах, що постраждали від ВВП. Це стосується, зокрема, підлітків та молоді у містах які, як правило, розглядаються як основні користувачі нових цифрових медіа та мереж. Більше того, спираючись на дослідження ринку стосовно використання соціальних мереж, фахівці з IPВВП мають змогу знайти потрібну їм цільову аудиторію. Цифрові платформи можна використовувати для віддаленого складання програм. Вони надають можливість підтримувати контакт і проводити IPВВП для громад у важкодоступних районах, де фізичний доступ неможливий. Деякі приклади демонструють, що соціальні мережі та інші цифрові платформи також можна використовувати для збору даних у реальному часі та обміну

інформацією при розробці програм, наприклад, для оновлення інформації про безпеку, надання звітів про нещасні випадки, про постраждалих, про діяльність у віддаленому режимі, для пересилання фотографій. Вони також корисні для здійснення моніторингу щодо кількості та місцезнаходження користувачів, кількості консультацій, кількості часу, витраченого на користування послугами тощо. Декілька респондентів також навели приклади цифрових платформ, що використовуються для забезпечення віддаленого навчання координаторів у громадах, вчителів, інструкторів та персоналу.

Респонденти зазначали, що використовуючи соціальні мережі та інші платформи цифрових комунікацій для охоплення громад, сектор може не тільки надавати критично важливу інформацію, але також залучати користувачів та налагоджувати діалог з ними. Такий підхід дозволяє користувачам ділитися власними думками, відправляти відгуки, інформувати про пріоритети, що, в свою чергу, призводить до більш ефективної та цілеспрямованої розробки програм. Деякі платформи можуть забезпечувати високий рівень інтерактивних послуг двостороннього зв'язку, за допомогою яких користувачі можуть обмінюватися матеріалами, спільно створювати, обговорювати, брати участь та модифікувати вміст, який розміщується в інтернет-мережі іншими користувачами або власноручно. Для створення двостороннього зв'язку за допомогою цифрових засобів може знадобитися багато часу та виділення необхідних ресурсів. Слід запровадити механізми для впорядкування процесу, щоб забезпечити вжиття відповідних заходів, надання відповідної інформації зацікавленим особам чи органам влади. Крім цього, необхідно подбати про захист персональних та користувацьких даних, а також встановити фільтри та брандмауери, щоб уникнути переповнення платформ спамом.

Деякі респонденти наголошували на тому, що вплив кампаній у соціальних мережах ставав сильнішим, коли вони були частиною ширшої кампанії ІРВНП. У цьому контексті рекомендувалося поєднувати інструменти залучення з додатковими інструментами ІРВНП. Опитані зацікавлені сторони рекомендували стосовно цього наступне:

- Розробляти контент для формування знань за допомогою широкого розмаїття матеріалів, починаючи з простої графіки, візуальних зображень та закінчуючи відео, рекламою та інтерактивними інструментами, такими як ігри та вікторини; їхня мета – допомогти покращити запам'ятовування інформації, а також забезпечити зворотний зв'язок про вплив обміну повідомленнями;

- Запрошувати користувачів залишати коментарі та відгуки в соціальних мережах – це динамічний спосіб посилення згадування інформації та вимірювання результатів при достатності ресурсів;
- Встановлювати у тісній співпраці з залученими органами влади детальні параметри доступності та зв'язку стосовно характеру та частоти обміну інформацією. Це важливо для забезпечення захисту та безпеки бенефіціарів та зацікавлених сторін.

Багато респондентів вказали на те, що соціальні мережі та інші платформи цифрових комунікацій дозволяють фахівцям із ІРВНП вибирати та залучати необхідну для них цільову аудиторію, яка користується смартфонами та соціальними мережами. Інструменти, про які розповіли фахівці ІРВНП, спрямовані як на внутрішню, так і на зовнішню цільову аудиторію. Зокрема, це – люди які проживають або переїжджають у зони, що забруднені ВВП (у тому числі біженці та ВПО), координатори у громадах, населення в цілому, органи влади, проектні групи та партнерів.

Через те, що обмін повідомленнями в соціальних мережах, як правило, односторонній, деякі респонденти повідомили про складність вимірювання впливу на цільову аудиторію. Попри те, що такі технології можуть дати точне уявлення про охоплення та збереження у пам'яті знань, деякі представники зацікавлених сторін пояснили, що потрібно докладати подальших зусиль для оцінювання впливу на зміну моделі поведінки. Можливо, також нереально сподіватися на те, що модель поведінки зміниться тільки внаслідок отримання повідомлень через соціальні мережі, якщо вони не будуть складовою більш масштабних заходів, які будуть направлені на бенефіціарів із різних напрямів. Більше практичної інформації та гарних ідей щодо використання соціальних мереж для ефективного залучення людей, які постраждали від кризи представлено у публікації³³ МКЧХ, Міжнародної федерації товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця та Управління ООН з координації гуманітарних питань, що вийшла у 2017 році.

ЦИФРОВІ ЗАСТОСУНКИ

З огляду на швидке і широкомасштабне розширення використання смартфонів і комп'ютерів у світі, багато фахівців із ІРВНП висловили зацікавленість у дослідженні можливостей цифрових застосунків для проведення ІРВНП та здійснення його моніторингу.

Приклади

Респонденти повідомили про інтерактивні застосунки із ІРВНП,³⁴ що були розроблені для різних цілей: передавання критично важливих повідомлень конкретним цільовим групам, навчання вчителів у важкодоступних районах і, певною мірою, для моніторингу впливу ІРВНП на знання та поведінку.



Країна: М'янма

Організація(і): Навчальна лабораторія Данської церковної допомоги (ДЦД) за підтримки ЮНІСЕФ

Запуск: 2017 р.

Цільова аудиторія: Громади, які перебувають у групі ризику, особливо населення у віковій групі 18–35 років, та працівники гуманітарних служб

Специфіка: Застосунок є частиною загального набору інструментів ІРВНП, розробленого філією ДЦД у М'янмі, ЮНІСЕФ та Робочою групою з питань мінної небезпеки за підтримки Міністерства соціального забезпечення, допомоги та переселення

Висвітлені теми: Розпізнавання небезпечних зон, попереджувальних знаків та підказок, модель поведінки з високим ризиком, обмін інформацією

Мови: бірманська та англійська

Безкоштовне завантаження з Google Play і App Store: [застосунок "MRE Myanmar"](#)



Країна: В'єтнам

Організація(і): Католицькі служби допомоги у В'єтнамі за фінансової підтримки ВЛСО/БВПС

Запуск: 2019 р.

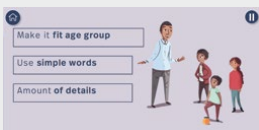
Цільова аудиторія: Діти віком 8–12 років

Специфіка: Ігровий застосунок із п'ятьма етапами, які еквівалентні урокам. Він може доповнювати ІРВНП у школах

Висвітлені теми: Характеристика ВНП, моделі поведінки з високим ризиком, способи запобігання нещасним випадкам, наслідки нещасних випадків та підказки щодо виявлення забруднених територій

Мови: В'єтнамська та англійська

Безкоштовне завантаження з Google Play і App Store: [застосунок "Vietnam App"](#)



Країна: Сирія

Організація(і): Навчальна лабораторія Данської церковної допомоги (ДЦД) за фінансової підтримки ЮНІСЕФ та МЗС Данії

Запуск: 2016 р.

Цільова аудиторія: Навчання вчителів у важкодоступних та обложених районах Сирії (з кінцевою метою використання для навчання дітей)

Специфіка: Застосунок було протестовано для роботи на старих і повільних смартфонах. Його можна завантажити та використовувати повністю в автономному режимі. Після закінчення 50-хвилинного навчання вчителі отримують доступ до набору інструментів із вправами та іграми

Висвітлені теми: Додаток допомагає викладачам глибше зрозуміти загрози ВНП в країні та правила безпечної поведінки для проведення ІРВНП для дітей

Мови: Арабська та англійська

Безкоштовне завантаження з Google Play і App Store: [застосунок "Syria App"](#)

Загальні важливі ідеї на майбутнє

Застосунки доступні в будь-який час кожному, хто має необхідну техніку (смартфон або комп'ютер), безкоштовно для кінцевого користувача, хоча на відміну від соціальних мереж, де вже є база користувачів, користувачі повинні знайти та завантажити застосунки. Усі застосунки, які наведені у цьому огляді як приклади, можна безкоштовно завантажити з таких платформ як Google Play або Apple Store. У М'янмі користувачі можуть також поділитися застосунком безпосередньо через застосунок обміну файлами, який називається Zappu.³⁵ Це означає, що, незважаючи на те, що програми можуть бути адаптовані для конкретної аудиторії (наприклад, для громад, які проживають або переїжджають до постраждалих районів, дітей, вчителів у віддалених районах, персоналу тощо), зрештою, їх може завантажувати та використовувати кожен, хто має доступ до смартфона. Представник однієї компанії-оператора повідомив, що, незважаючи на те, що її застосунок було запущено декілька років тому, компанія-оператор планувала запустити комунікаційну кампанію через Facebook, націлену на його потенційних майбутніх користувачів, які проживають у районах, забруднених ВНП.

Хоча початкові витрати на розробку застосунку можуть бути стримуючим чинником, опитувані зазначили, що застосунки є економічно ефективними в середньостроковій перспективі завдяки низьким витратам на технічне обслуговування, можливості масштабування, адаптивності та екологічності (усувається необхідність передруковувати матеріали). Один із респондентів пояснив, що загальна передбачувана вартість мобільного застосунку ІРВНП, який ще слід розробити, становить приблизно 20000 доларів США. При цьому, майже не потрібно робити додаткових витрат після запуску продукту. Він також зазначив, що запропонована цінність застосунку значно перевищує пов'язані з ним витрати.

Інші переваги, про які повідомляли респонденти, стосуються онлайн- та офлайн-функцій, можливості перекладу декількома мовами та високого рівня індивідуального налаштування. Застосунки можна постійно вдосконалювати за допомогою додаткових функцій, і вони є надзвичайно інтерактивними, що дозволяє користувачам (особливо молодій аудиторії) взаємодіяти з цікавим та привабливим вмістом для формування навичок, таким як відео, ігри та вікторини, тим самим збільшуючи ймовірність збереження у пам'яті знань. Інші цікаві функції застосунків ІРВНП включають у себе можливість моделювання різних ситуацій, де користувачі можуть безпечно відчувати небезпеку та відпрацьовувати поведінкові реакції для практичного застосування в реальному житті, а також здійснювати моніторинг кількості користувачів, їхнього місцезнаходження, кількості часу, витраченого на використання застосунку, результати вікторини тощо.

Деякі рекомендації, розроблені в результаті цього огляду, включають:

- Включення бюджету і плану маркетингу застосунка для його цільової аудиторії. Наприклад, в Афганістані планувалося демонструвати п'ять фотографій та 30-секундний відеоролик один раз на тиждень протягом двох місяців у прямому ефірі в найкращий для охоплення дітей час.
- Вибір правильного серверного та онлайн-порталу моніторингу для застосунку є ключовим чинником для визначення результатів діяльності користувачів, їхньої взаємодії з вмістом та виявлення прогалин у знаннях. Це також має вирішальне значення для корегування та точного налаштування обміну повідомленнями.
- Звернення особливої уваги на захист даних користувачів.
- Застосунки ІРВНП можуть стати гарним додатковим інструментом для проведення ІРВНП в умовах конфлікту. Цей огляд також показує, що застосунки можуть відігравати важливу роль у контексті розвитку (наприклад, у В'єтнамі), де кількість втрат від ВНП зменшилась, але залишається необхідність поліпшувати обізнаність та пропагувати безпечну поведінку в громадах, які перебувають у групі ризику. Особливо це стосується переселенців та молодих поколінь, які більше звикли до цифрового, а не до фізичного середовища.
- Оскільки використання цифрових застосунків для ІРВНП є досить недавнім, важливо документувати та ділитися отриманим досвідом щодо методики оцінки впливу на поведінку.

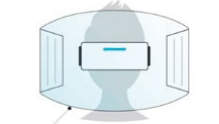
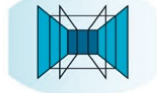
Декілька експертів повідомили, що їхня організація займається процесом відтворення, перекладу та адаптації існуючих застосунків з іншим контекстом відповідно до їхніх місцевих потреб. Деякі представники також згадали, що існуючі застосунки, які надають інформацію про першу медичну допомогу³⁶, можуть бути цікавим додатковим інструментом для зменшення ризику в певних ситуаціях.

ДОПОВНЕНА РЕАЛЬНІСТЬ (ДР) ТА ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ (ВР)

ДР та ВР відомі в сукупності як розширена реальність (РР). В обох випадках, спираючись на комп'ютерні зображення, ВР створює враження занурення, коли користувачі повністю оточені штучним моделюванням, тоді як ДР стосується накладання цифрових об'єктів або прошарків на умови реального середовища. Іншими словами, ВР замінює реальність, переносючи користувача в якесь інше місце, тоді як ДР доповнює реальність, проектуючи інформацію поверх того, що людина вже бачить.

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ (ВР)

Повністю цифрове середовище



Враження перебування у повністю закритому, штучному середовищі без відчуття реального світу

ДОПОВНЕНА РЕАЛЬНІСТЬ (ДР)

Реальний світ із накладанням цифрової інформації



Реальний світ залишається головним у враженні, яке доповнюється віртуальними деталями

© МКЧХ³⁷

Під час підготовки цього огляду респонденти поділилися прикладами використання технологій ВР та ДР у секторі ІРВНП.

Приклади

ОКУЛЯРИ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ – НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ОБІЗНАНОСТІ ПРО НЕБЕЗПЕКУ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

Країна: Ірак (Ербіль та Багдад)

Організація(і): Служба ООН із протимінної діяльності (СПМД ООН)

Час: з 2018 р.

Опис: Окуляри ВР використовуються програмою Служби ООН із протимінної діяльності в Іраку як допоміжний інструмент для навчання з питань обізнаності про небезпеку вибухонебезпечних предметів³⁸ для суб'єктів гуманітарної діяльності. Захисні окуляри VR забезпечують занурення у тривимірну реалістичну обстановку, де слухачі можуть безпечно вправлятися у виявленні потенційно загрозливого середовища та отримувати базові знання про зменшення загрози вибухонебезпечних предметів. Досвід ВР доповнює двогодинне навчальне заняття з питань обізнаності про небезпеку вибухонебезпечних предметів. Метод отримав високу оцінку з боку учасників навчання.

ДОПОВНЕНА РЕАЛЬНІСТЬ – ІРВНП ДЛЯ ДІТЕЙ

Країна: Україна

Організація(і): DRC-DDG (Данська рада з питань біженців – Данська група з розмінування)

Час: В процесі розробки

Опис: Для того, щоб доповнити використання невеликих носіїв інформації для занять із ІРВНП у школі, DRC-DDG (Данська рада з питань біженців – Данська група з розмінування) розробила книжки-розмальовки з персонажами, що схожі на “героїв та героїнь” коміксів, щоб заохотити дітей переглядати навчальний матеріал після занять і тим самим підкріпити його запам’ятовування. Повідомлялося, що книжки-розмальовки зараз у процесі трансформування у формат РР. Як функціонує РР у поєднанні з книгою? Діти розфарбовують персонажів у друкованій книжці-розмальовці. Потім, використовуючи застосунок, завантажений на мобільний пристрій,³⁹ вони сканують свою роботу. Завдяки цьому малюнок переноситься у застосунок, який його зчитує. Далі персонажі оживають у русі та іграх безпосередньо на сторінках книги. Практичні рекомендації та всебічна оцінка цього проекту очікуються після його реалізації наприкінці 2020 року або на початку 2021 року.

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ – ІРВНП ДЛЯ ДІТЕЙ

Країна: Україна

Організація(і): ЮНІСЕФ та Асоціація “Інформаційні технології України”

Час: Новий проект розпочато у травні 2020 р.⁴⁰

Опис: Нещодавно Асоціація “Інформаційні технології України” та ЮНІСЕФ підписали Меморандум про домовленості щодо сприяння співпраці у галузі захисту прав дітей та молоді. Першим результатом спільної роботи буде розробка інтерактивного продукту віртуальної реальності для формування знань та зміни моделей поведінки дітей на сході України.

ДОПОВНЕНА ТА ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ – НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ЗНЕШКОДЖЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

Країна: Камбоджа

Організація(і): Лабораторія з проектування “Golden West Design Lab”⁴¹ за підтримки Відділу ліквідації та скорочення озброєнь Бюро військово-політичних справ (ВЛСО/БВПС)

Час: Триває

Опис: Лабораторія з проектування “Golden West Design Lab” працює над застосуванням технологій VR та ДР для знешкодження вибухонебезпечних предметів приблизно три роки. Оскільки це питання не є головним для нашого огляду, докладніше про цей проект можна дізнатись у статті, опублікованій у Віснику знищення звичайних озброєнь.⁴²

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ ІЗ ПОВНИМ ЗАНУРЕННЯМ – ПОЛІПШЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДНЯ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Країна: В'єтнам

Організація(і): МКЧХ

Час: 2019/2020 (випуск відкладено через коронавірусну хворобу)

Опис: Під час членства у Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй Міністерство закордонних справ В'єтнаму за підтримки МКЧХ створило модель імітації у віртуальній реальності⁴³ для використання в штаб-квартирі ООН в Нью-Йорку до Міжнародного дня інформування про міну небезпеку 2020 року. Модель відеоімітації створена для поліпшення обізнаності про гуманітарні наслідки забруднення зброєю та про роль протимінної діяльності в країні. Крім того, відео має на меті продемонструвати цільовій аудиторії, що міжнародній спільноті слід постійно звертати більше уваги на вирішення загроз, пов'язаних з вибухонебезпечними предметами.

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ – ПОЛІПШЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ОБІЗНАНОСТІ ПРО СВП

Країна: Німеччина/США/Швейцарія/Ірак

Організація(і): Створено у співпраці з ЖМЦГР, студією "NowHere Media" та компанією "Oculus".

Час: 2018 р.

Опис: "Дім після війни"⁴⁴ – це презентація у форматі VR, яка розповідає реальну історію Ахмаїда, іракського батька, який повертається до свого дому в Фалуджі в Іраку лише для того, щоб протистояти страху, що десь у його будинку чи на території громади могли залишитися СВП. За допомогою окулярів віртуальної реальності глядачам пропонується відвідати дім Ахмаїда, де все ще видні пошкодження з часів війни. Ахмаїд проводить екскурсію для глядачів, які слухають його історію та дізнаються про постійно присутній страх небезпеки СВП, і про те, як це – боятися будинку, який ти колись любив. Інтерактивний досвід доповнюється вбудованими відеофільмами з горизонтальним кутом огляду на 360°. Вони дають глядачеві можливість особисто відчути середовище, яке забруднене вибухонебезпечними предметами, а також побачити, як виглядають вулиці Фалуджі та табори біженців.

Загальні важливі ідеї на майбутнє

ВР та ДР стали цінним способом навчання для організацій у різних секторах – від гуманітарних, медичних та аварійних служб до роздрібної торгівлі та туризму. Досвід занурення у ВР пропонує інноваційний спосіб навчання персоналу без супутніх ризиків та витрат на фізичне облаштування змодельованого або реального середовища. Завдяки віртуальній реальності користувачі розумово, емоційно та фізично занурюються у сценарій, який стимулює їхні відчуття, змушує їх взаємодіяти з навколишнім середовищем і, зрештою, готує їх до реальних ситуацій. Завдяки можливостям поєднання віртуального та реального світів, ДР також надає нові трансформаційні можливості у галузі освіти та зміни моделі поведінки.

МКЧХ ДОСЛІДЖУЄ ВІРТУАЛЬНУ РЕАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІНИ ПОВЕДІНКИ

Маючи власні відділи інновацій та віртуальної реальності, а також інноваційний блог,⁴⁵ МКЧХ вивчає нові та вдосконалені способи реагування на виклики 21 століття. Їхня основна увага зосереджена на населенні, що опинилося в кризі. Зокрема, відділ інновацій досліджує ефективність впливу віртуальної реальності на зміну поведінки.⁴⁶ У 2019 році на цю тему була опублікована стаття МКЧХ під назвою *“Поточний стан віртуальної реальності щодо зміни поведінки”*⁴⁷. У статті зазначається, що: “Існує достатньо доказів того, що ВР може допомагати у стимулюванні моделі поведінки, формуванні співпереживання та переживання наслідків, прогнозуванні майбутніх дій, отриманні зворотного зв’язку та розвитку самоконтролю емоцій”. Інноваційний блог МКЧХ також пропонує ознайомитися з нововведеннями МКЧХ у найрізноманітніших сферах, демонструючи натхненні ініціативи, які розроблені іншими організаціями. Досліджуючи як технології та зміна поведінки переплітаються між собою, Інноваційний відділ МКЧХ вивчає питання про утримання в пам’яті знань про міжнародне гуманітарне право військовослужбовцями збройних сил шляхом використання для цього умов віртуального середовища.

Потенціал ДР для ІРВНП

Згідно з інформацією, зібраною в ході цього огляду, сектор протимінної діяльності лише зараз розпочав вивчати весь потенціал ВР та ДР. Раніше такі можливості використовувалися в обмеженій кількості випадків для: проведення сесій з підвищення обізнаності щодо ВНП для суб’єктів гуманітарної діяльності, що працюють у складних умовах, підвищення загальної обізнаності про гуманітарні наслідки ВНП, вивчення шляхів проведення навчання з питань

знешкодження ВВП, поліпшення запам'ятовування дітьми повідомлень за допомогою двох останніх ініціатив щодо ДР у ІРВВП.

Як повідомили декілька експертів із РР, використання технологій занурення у віртуальність збільшує залучення користувачів, покращує навчання, розширює досвід та поліпшує утримання знань в пам'яті. Проте, виглядає так, що серед фахівців ІРВВП панує загальна думка, що РР-технології занадто недоступні в ціні, вони вимагають багато часу, і їх важко розвивати у складних ситуаціях. Однак в одній ВР-компанії⁴⁸, з якою під час цього огляду проводилася консультація, зазначили, що ВР пропонує доступний та ефективний спосіб можливості розширення масштабу навчання людей у малозабезпечених, важкодоступних районах, де необхідна присутність персоналу, який навчений діяти у надзвичайних, загрозливих для життя ситуаціях. До того ж, нещодавній прогрес в технологіях ДР та ВР з боку таких компаній як Oculus, HTC, Google, Samsung та інших уможливив виробництво доступних для населення застосунків та обладнання. Наприклад, вартість ВР-гарнітур може варіюватися від 10 доларів США за окуляри "Google Cardboard" для використання на особистому мобільному телефоні до понад 1000 доларів США за автономні гарнітури.

При цьому повідомлялося, що загальні витрати на розробку ДР-технологій трохи вищі, ніж видатки на розробку цифрових застосунків, але набагато дешевші, ніж ВР-розробки. У той час, як для ВР потрібні як мінімум телефон та гарнітура, то ДР подібна до цифрових застосунків тим, що для її функціонування не потрібне дороге обладнання. ДР може функціонувати на звичайних пристроях з цифровою камерою, наприклад, на смартфоні. Крім того, витрати на підтримку ДР після розгортання нижчі порівняно з цифровими застосунками.

Викладені в цьому огляді приклади ще раз підкреслюють надзвичайно важливе значення залучення фахівців із ІРВВП до нових видів партнерських відносин з метою вивчення всього можливого потенціалу технології РР. ВР та ДР швидко розвивають сфери, що надають сектору ІРВВП нові можливості, зокрема, стосовно навчання (наприклад, навчання з питань безпеки, навчання інструкторів, вчителів, координаторів у громадах тощо), підвищення загального рівня обізнаності та зміни моделі поведінки.

МОВНИЙ ПРИСТРІЙ ДЛЯ ІНФОРМУВАННЯ ПРО РИЗИКИ (МПІР)

Країна: Судан (Дарфур), Нігерія (на стадії розробки)

Організація(і): Служба ООН із протимінної діяльності (СПМД ООН) за підтримки Суданського національного центру протимінної діяльності

Час: з 2018 р.



Мовний пристрій для інформування про ризики у Дарфурі

Мовний пристрій для інформування про ризики (МПІР) – це аудіо-мовний пристрій із живленням від сонячної енергії, розроблений для передачі повідомлень із ІРВНП у Дарфурі. Він був розроблений як інноваційний спосіб розповсюдження повідомлень у важкодоступних районах групами з інформування про ризики, яким доводиться працювати в умовах незахищеності, поганій дорожній інфраструктурі, складній погоді та/або необхідності охоплення великих територій із майже або цілком відсутнім радіозв'язком/підключення до інтернету.

Аудіопристрій дозволяє суб'єктам ІРВНП залучати громади з низьким рівнем грамотності, традиціями усного спілкування, відсутністю доступу до технологій і там, де може бути проблематично провести інформування за методикою очного навчання – наприклад, для груп кочівників, дітей, які не навчаються в школі, та фермерів/пастухів у віддалених місцях.

Пристрій захищений від негативного впливу природних явищ і здатний зберігати та відтворювати кілька попередньо записаних повідомлень ІРВНП, пісень, драм, інтерв'ю та обговорень у фокус-групах, що дає можливість окремим особам та/або великим групам до 40–60 людей слухати та повторювати важливі моменти або відтворювати певні повідомлення з ІРВНП на власний розсуд, на відміну від традиційних очних занять.

МПІР можна адаптувати для включення різних цільових повідомлень або матеріалів, пристосованих до потреб конкретних груп, які знаходяться в

ситуаціях ризику та озвучених різними мовами/діалектами. Таким чином долаються проблеми, пов'язані з навчанням координаторів у багатомовних громадах. Повідомлення можна додатково налаштувати завдяки картці пам'яті, яку можна періодично оновлювати надійно зашифрованими новими або додатковими повідомленнями та матеріалами, адаптованими до нових загроз з боку ВНП та потреб цільової аудиторії.

МПІР має безліч переваг:

- Його можна під'єднати до більшої системи гучномовного оповіщення або до радіостанції на сонячних батареях. Для його функціонування не потрібне підключення до інтернету. Таким чином, МПІР може використовуватися в умовах відсутності цифрового підключення (тобто інтернету та телефонного зв'язку) та електроенергії. В пристрій можна додати програмне забезпечення для збору статистичних даних про використання та взаємодію користувачів із пристроєм.
- Незважаючи на те, що МПІР вимагає певних початкових інвестицій, він є економічно вигідним у довгостроковій перспективі завдяки низьким вимогам до технічного обслуговування та високим можливостям адаптації та налаштування за допомогою змінних карт пам'яті. МПІР – це інструменти, які залишаються у громаді та можуть передаватися з одного домогосподарства до іншого протягом усього терміну експлуатації пристрою, що забезпечує можливість продовження передачі повідомлень ІРВНП навіть після завершення проекту.
- Також повідомлялося, що МПІР можна використати для встановлення співпраці з місцевими освітніми та медичними закладами, для сприяння розвитку партнерських відносин на місцевому рівні та використання в якості платформи для інших інформаційних кампаній (наприклад, коронавірусна хвороба, стрілецька зброя та легкі озброєння тощо).

При цьому повідомлялося про деякі обмеження, які пов'язані з тим, що фізична передача пристроїв та розповсюдження нових записів залежить від людей.

Рекомендації та передові методи, які з'явилися під час цього огляду, наступні:

- Використання розважального підходу та надання можливості повторного прослуховування сприяє поліпшенню запам'ятовування та засвоєння повідомлень користувачами. Нещодавні нові розробки щодо використання подкастів та усних розповідей можуть надихнути на збагачення вмісту, що використовується на МПІР.

- У випадку з Дарфуром повідомлялося, що через МПІР можна було поширювати повідомлення ІРВНП у нейтральний спосіб (на відміну від інших засобів комунікації, які були пов'язані з певними політичними партіями).
- Слід вивчити варіанти візуальних комплектів, щоб подолати втрату інтересу до усних повідомлень та зробити такий інструмент доступним для людей із вадами слуху.
- Виробництво різнокольорових МПІР залежно від цільової групи може покращити диференціацію користувачів.
- Потрібна додаткова процедура моніторингу та оцінки, щоб забезпечити використання пристроїв у всій громаді та оцінювати вплив на зміну моделі поведінки.

ЗБІР ДАНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ

Мобільний збір даних (МЗД) означає процес збору інформації за допомогою мобільного пристрою, зазвичай телефону або планшета. Декілька респондентів повідомили, що інструменти МЗД використовуються все частіше з метою збору відповідних даних для фахівців із ІРВНП, для формування програм, моніторингу та звітування. Це включає в себе дані про ситуацію, де планується проведення заходів ІРВНП (наприклад, види ВНП, місцезнаходження загрози, повідомлення про нещасні випадки та постраждалих тощо), населення, яке перебуває у групі ризику, а також проміжні та кінцеві результати. Приклади завдань, для вирішення яких використовувались інструменти МЗД з метою вдосконалення ІРВНП, перелічені нижче.



Попередні та заключні тести, що проводяться на місці для вимірювання запам'ятовування та зміни знань в результаті участі у заняттях із ІРВНП



Опитування про знання, ставлення та методи (ЗСМ) для фіксування змін моделі поведінки до, під час та після проведення заходів



Польові випробування матеріалів ІРВНП



Стандартні вказівки для помічників та оцінки знань помічників



Відстеження в реальному часі операцій, результатів роботи та продуктивності команди/партнера, а також вимірювання прогресу щодо показників проекту⁴⁹



Забезпечення якості заходів, коли нема доступу та не можна провести моніторинг особисто

Приклади

Настільки ж широким, як і коло завдань, які можна виконати завдяки МЗД, є і кількість інструментів, які пропонуються для їх виконання. Респонденти в рамках цього огляду посилалися на те, що вони використовують, зокрема, Систему звітування про протимінну діяльність (MARS) ЖМЦГР, "Survey123",⁵⁰ "Fulcrum",⁵¹ "KoBoToolbox",⁵² "Deduct Demining",⁵³ та "SurveyCTO"⁵⁴, а також власні платформи "ArcGIS". Також повідомлялося, що для більшості з цих систем потрібно придбати ліцензію на використання програмного забезпечення, а деякі з них не можна використовувати в певних місцях через санкції, введені певними країнами.



Організація(і): Представництво МКГ в Іраку

Використання: Для збору даних моніторингу діяльності та даних про заходи з підтримання контактів із громадами, у тому числі про проведення занять із ІРВНП та результати опитувань на підставі попередніх і заключних тестів.

Важливі ідеї на майбутнє: Для забезпечення точності введення даних необхідно проводити навчання та координацію дій персоналу ІРВНП протягом перших декількох місяців. Успіх залежить від використання планшетів гарної якості та наявності підключення до інтернету. Загалом, система дозволила поліпшити аналіз показників результатів та ефективності надання ІРВНП.

Вартість: 25 доларів США за користувача на рік.



Організація(і): Представництво "The HALO Trust" в Іраку

Використання: Була розроблена одна форма для збору базової інформації про проведені заняття ІРВНП (наприклад, місцезнаходження, кількість учасників, використані матеріали) та надання звіту національному органу. Нещодавно була створена друга форма для проведення попередніх та заключних тестів після ІРВНП.

Важливі ідеї на майбутнє: Застосунок "Fulcrum" дозволяє користувачу робити фотографії за допомогою планшета, що є гарним джерелом для підтвердження. В ньому також є поля на сторінках опитування для отримання інструкцій. Зрештою, застосунок заміняє опитування у паперовій формі, дозволяє збирати дані та керувати робочим процесом у реальному часі.

Вартість: 14-20 доларів США за користувача на рік.



Організація(і): Представництво "The HALO Trust" в Сирії та представництво ЮНІСЕФ в Колумбії

Використання: Зафіксувати рівень знань до і після ІРВНП у північно-східній Сирії.

Важливі ідеї на майбутнє: Для застосунок "KoBo" не потрібно мати підключення до інтернету під час початкового збору інформації. Це дає можливість групам з ІРВНП зберігати дані з кожного заняття в режимі реального часу та завантажувати їх через інтернет, коли з'являється підключення до мережі. Завантажені дані полегшують аналіз тенденцій груп ризику та допомагають в адаптуванні занять з ІРВНП.

Вартість: Безкоштовно, необмежена кількість користувачів.

Загальні важливі ідеї на майбутнє

Незважаючи на те, що конкретні технологічні особливості в наявних інструментах відрізняються, наступні функції були вказані як особливо корисні:

- Автоматична систематизація інформації зі стандартизацією параметрів якості для зменшення помилок та проявів упередженості з боку людей;
- Адаптовані форми, що відповідають Міжнародним стандартам протимінної діяльності (IMAS)/формам збору даних та звітності національних органів;
- Сумісні форми Системи управління інформацією з питань протимінної діяльності “Ядро” (IMSMA Core) (Лише “Survey123” та “Deduct”);
- Шифрування даних та можливість безпечного обміну даними з усіма зацікавленими користувачами (польовий підрозділ – центральний офіс в країні – головний офіс) або здійснення миттєвого обміну даними за допомогою онлайн-синхронізації або зі зсувом у часі за допомогою автоматичного завантаження даних системою після підключення до мережі;
- Індивідуально налаштовані операційні панелі управління для об’єднання та відображення представлених даних, які зрозумілі і доступні для кінцевих користувачів;
- Можливість долучати фотографії, які виступають в якості підтвердження.

Включення МЗД у систему управління інформацією створює багатогранні переваги для фахівців із ІРВНП. По-перше, МЗД забезпечує швидкий збір та обмін кількісними та якісними даними в реальному часі, щоб забезпечити прийняття стратегічних та оперативних рішень, а також сприяти пріоритезації та координації дій. Наприклад, одна з зацікавлених сторін повідомила, що використання МЗД для зберігання даних ЗСМ дозволяє легко синхронізувати дані з головним офісом впродовж програмного циклу, а не просто в режимі очікування.

МЗД також економить час користувачів під час збору даних від них. Форми розроблені для зручності у використанні та уникнення обмежень паперових форм; їх можна швидко адаптувати, надсилати за допомогою сервісів-месенджерів, таких як WhatsApp, а також легко масштабувати та зробити доступними на різних мовах.

МЗД забезпечує надійну систему для підвищення прозорості між користувачами, одночасно зменшуючи ймовірність помилок або неправдивих звітів.

Багато респондентів погодились, що засоби МЗД особливо корисні в нестабільній та/або надзвичайній ситуації, коли йдеться про великий наплив переселенців.

Щоб скористатися потенціалом МЗД сповна, респонденти рекомендували наступні передові методи:

- При створенні системи МЗД слід враховувати, які дані⁵⁵ потрібні, для чого вони використовуються, в якому форматі вони мають бути, з ким ними можна обмінюватися. Дизайн форми повинен бути простим, а питання не занадто довгими (в ідеалі це мають бути закриті питання, оскільки відкриті питання можуть забирати багато часу, щоб відповісти на них із мобільного пристрою).
- Слід вибирати програмне забезпечення, яке сумісне з основними формами IMSMA Core.
- Слід мати на увазі, що розробка форм пов'язана з витратами, і хоча їхня розробка буде швидкою, може знадобитися час, перш ніж форми будуть затверджені.
- Хоча більшість інструментів МЗД вимагають мінімальних технічних можливостей для реалізації своїх основних функцій, все ж важливо навчати користувачів МЗД та здійснювати ретельний моніторинг їхніх дій.
- Необхідно розробляти форми з урахуванням доречності та чіткості критеріїв, реального очікуваного результату від необхідної інформації. Слід звернути увагу на забезпечення належного перекладу, оскільки він відіграє вирішальну роль в інтерпретації результатів.
- Слід передбачити наявність деяких операційних викликів, пов'язаних із залежністю пристроїв МЗД від акумуляторів та підключення до інтернету/супутникового зв'язку для синхронізації даних.⁵⁶ Під час роботи в польових умовах необхідно забезпечити можливість використання альтернативних джерел живлення для телефонів і планшетів.
- Необхідно придбати захисні чохла або футляри для пристроїв, які адаптовані до умов робочого середовища.
- Слід виділити достатньо бюджету на ремонт та заміну МЗД-пристроїв.
- Необхідно завжди звертати увагу на питання захисту користувачів МЗД та суб'єктів даних. Використання мобільних пристроїв може бути недоцільним у ситуаціях, коли вони, як правило, викликають підозру та незахищеність, особливо в місцях, де такі предмети заборонені сторонами конфлікту.



РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКИ ІРВНП У СКЛАДНИХ СИТУАЦІЯХ

У попередньому розділі докладно описано, як сектор протимінної діяльності використовує переваги технологічних досягнень для забезпечення та моніторингу інформування про ризики вибухонебезпечних предметів (ІРВНП) у складних ситуаціях. Проте існують інші способи реагування сектору на виклики, які не залежать від використання технологій. Цей розділ починається з огляду методик, розроблених спеціально для викликів, які висвітлюються у цьому огляді. Потім у розділі робиться відступ для оцінки актуальності ширших тенденцій у ІРВНП для знаходження відповідей на виклики.

ЧАСТИНА А: ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИК У РІЗНИХ СКЛАДНИХ СИТУАЦІЯХ

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НЕЦИФРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДДАЛЕНОГО ІНФОРМУВАННЯ

Безпекові та географічні обмеження можуть звужувати охоплення населення, що перебуває у групі ризику, не дозволяючи фахівцям з ІРВНП мати особистий доступ до громад. У той час як у Розділі 1 основна увага приділялася технологічним шляхам подолання бар'єрів у доступі, нецифрові методики все ще необхідні, особливо для охоплення постраждалих громад та вразливих груп із незначним або відсутнім цифровим доступом. До нецифрових методик, визначених в рамках цього огляду, відносять:

КООРДИНАТОРИ

Координатори – це цінні ресурси, які після проходження навчання можуть бути мобілізовані за допомогою телефонних дзвінків або текстових повідомлень у разі обмеження доступу та навіть після закінчення проекту. Координаторами можуть бути особи, які займають здебільшого традиційні керівні посади (наприклад, сільські голови, священники, лідери громад чи шкільні вчителі), хоча й інші особи можуть виступати у такій якості. Інші приклади, про які повідомлялося, стосувалися молодіжних представників, скаутських лідерів, дорослих в рамках волонтерської програми, батьків та деяких професійних працівників (наприклад, водіїв служби доставки, працівників комунальних служб, військовослужбовців, посередників в групах слухачів та радіоведучих). В екстрених випадках навчання інструкторів можна проводити навіть віддалено за допомогою інтернету чи відеозв'язку або через платформи електронного навчання.

ВИЇЗНІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Виїзна презентація – це “серія презентацій чи заходів, що відбуваються в різних місцях країни з розважальною метою чи для інформування населення...” (Кембриджський словник). Фахівці з ІРВНП використовують інноваційні виїзні презентації для поширення повідомлень зі змістом ІРВНП у районах з обмеженим доступом. Наприклад, в Іраку плакати ІРВНП прикріплювали на вантажівки, які розвозили кухонні газові балони та бутильовану воду, а самі водії пройшли коротку підготовку з ІРВНП, щоб вони могли поділитися відповідними знаннями. Крім цього, водії мотоциклів були споряджені гучномовцями для трансляції ІРВНП-повідомлень.

РОЗМІЩЕННЯ НАОЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СТРАТЕГІЧНИХ МІСЦЯХ

Прикладом можуть бути білборди на ключових транспортних перехрестях або пунктах перетину кордону, великі екрани з відеозаписами ІРВНП у таборах біженців/внутрішньо переміщених осіб (ВПО), плакати на зовнішніх стінах і на таксі, наклеювання знаків або написи повідомлень фарбою на вантажних автомобілях доставки, а також розповсюдження наклейок на автомобілі.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА МАЛІ НОСІЇ ІНФОРМАЦІЇ

Особливе значення надавалось книгам для дітей та розміщенню листівок на дошках оголошень в громадах, а також підкреслювалась важливість газет, радіо та телебачення.

ПАРТНЕРСЬКІ ВІДНОСИНИ

Стратегічне партнерство з міністерствами та/або іншими секторами може значно розширити охоплення ІРВНП. В нижченаведеному розгляді конкретного прикладу щодо інтеграції ІРВНП в існуючі національні мережі та платформи в Афганістані (стор. 76) описуються подробиці кількох міжвідомчих ініціатив під керівництвом національного органу з протиміної діяльності, а в Розділі 3 висвітлюється співпраця між сектором ІРВНП та сектором громадського здоров'я у світлі пандемії коронавірусної хвороби (стор. 95).

На підставі цього огляду було визначено кілька міркувань щодо нецифрового віддаленого проведення ІРВНП. По-перше, фахівці з ІРВНП повинні ретельно підбирати осіб, які можуть отримати доступ до певного регіону (регіонів), і те, як їх можна безпечно мобілізувати для ІРВНП. Це можуть бути тимчасові групи (наприклад, пастухи), особи з приватного або державного сектору (як у прикладі з водіями доставки газових балонів, працівники будівельних фірм та комунальних служб), інші гуманітарні організації (наприклад, національні організації товариства Червоного Хреста та Червоного Півмісяця), охоронці,

учасники процесу розвитку, педагогічні працівники тощо. У всіх випадках, особливо тоді, коли важливе значення мають міркування щодо безпеки, слід завжди дуже уважно аналізувати ситуацію конфлікту через призму принципу “не зашкодь”.

Багато респондентів наголошували на необхідності здійснення заходів із підготовки та пом'якшення ризиків, пов'язаних із необхідністю зменшення або відмови від фізичної присутності. До них належать:

- Розбудова довгострокових стратегічних партнерських відносин з громадянським суспільством та іншими секторами.
- Інвестування у розвиток потенціалу громади, у тому числі місцевих партнерів, мережі координаторів та осіб, які навчають інших за принципом “рівний рівному”. Рекомендації щодо цього включають в себе: залучення громад та відповідних партнерів з самого початку; гарантування гендерного балансу і різноманітності, а також здатності охопити всі цільові групи в районі; передачу їм відповідальності за реалізацію та моніторинг планів; регулярну координацію діяльності шляхом проведення заздалегідь запланованих зустрічей (особисто або з використанням технологій відеоконференцій) з обумовленим порядком денним.⁵⁷
- Використання поєднання матеріалів та інструментів ІРВНП, у тому числі й таких, які менше залежать від людей (наприклад, мовний пристрій інформування про ризики).
- Планування резервного запасу матеріалів для партнерів або координаторів, що працюють дистанційно (більш складним завданням є демонстрація саморобних вибухових пристроїв (СВП) – див. на наступній сторінці).
- Підтримання гнучкості планів для можливих коригувань та змін у залежності від коливань у безпековій обстановці.

При передачі повідомлень ІРВНПУ слід враховувати ситуації, де є лише обмежена спроможність для знешкодження ВНП (наприклад, через загрозу безпеці) для того, щоб не підірвати довіру з боку громади (наприклад, коли нема можливості відреагувати на повідомлення про забруднення вибухонебезпечними предметами).

Крім цього, було відзначено, що занадто часто єдиним можливим реальним способом для охоплення бенефіціарів у найбільш важкодоступних регіонах є інформаційні кампанії з використанням білбордів або цифрових засобів. Потрібно докласти більше зусиль для розробки та випробування методик для всебічних, особистих занять із ІРВНП, які можна проводити дистанційно.

Також необхідно більше працювати над охопленням малограмотних осіб та тих, хто має меншу цифрову грамотність, обмежений доступ до інтернету чи підключення до електромережі, а також осіб з інвалідністю.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ІНФОРМУВАННЯ ПРО РИЗИКИ СВП

Багато в чому інформування про ризики СВП мало чим відрізняється від інформування про ризики, пов'язані із звичайними мінами. Обидва види інформування стосуються зменшення загрози життю членів громади, яка зазвичай непомітна для недосвідченого ока. Обидва види інформування мають на меті сприяти більш безпечній поведінці і покладаються на ті самі основні принципи для досягнення позитивного результату. Тим не менше, є декілька помітних відмінностей, які створюють виклики в інформуванні про ризики СВП. По-перше, спочатку може видатися, що встановлення СВП робиться більш безсистемно порівняно з традиційними мінами. СВП можуть по-різному маскуватися, що ускладнює їхнє виявлення. У деяких випадках навмисне маскуванню СВП робить їхнє виявлення майже неможливим без допомоги технічної групи та проведення обшуку на об'єкті. По-друге, СВП часто виготовляють із компонентів та матеріалів, які очевидно не є небезпечними. По-третє, способи використання СВП дуже мінливі – вони можуть бути і дуже тісно пов'язаними з місцевими особливостями, і швидко змінюватися.

Дискусії щодо візуалізації СВП

На сьогоднішній день однією з найпоширеніших дискусій у секторі протимінної діяльності є питання про те, як слід ставитися до представлення інформації про СВП. Хоча всі погоджуються з тим, що бенефіціари повинні мати доступ до правильної інформації та поводитися так, щоб бути у безпеці, думки розділяються у питанні щодо наочного представлення СВП.

Повідомлялося, що в ситуаціях, коли є багато однотипних СВП може мати сенс описувати СВП



Малюнок із дитячого журналу, який випускається в Іраку Управлінням з питань протимінної діяльності, гуманності та включення

за допомогою зображень – як це було зроблено в Іраку. У таких випадках, під час занять з ІРВНП демонструвалися фотографії або малюнки СВП із реальних місць, де їх було знайдено під час операцій із очищення території. При цьому зазначалося, що зображення є лише прикладами.

Проте існують явні ризики того, щоб робити це у подібний спосіб. Як зазначено у проєкті Технічної примітки щодо протимінної діяльності (ТППМД) щодо інформування про ризики СВП⁵⁸ (версія 1.0 від червня 2018 р.):

В останні роки одним із найпоширеніших контейнерів для СВП є проста пластикова каністра, яку часто називають "жовта каністра для пальмової олії". Ці контейнери настільки поширені, що деякі інструктори з пошуку та знешкодження СВП навіть називають їх скороченням "ЖКПО" [УРОС]. Проте, якими б поширеними вони не були як контейнери для СВП, все одно залишається фактом те, що у більшості випадків "ЖКПО" не є контейнерами СВП. Загальноприйнятим є те, що єдиним обмеженням для конструкції СВП, і, зокрема, їхньої захисної оболонки є уява виробника СВП. Таким чином, часто нема сенсу демонструвати численні зображення контейнерів, в яких можуть бути СВП. Крім того, такий підхід може призвести до зворотного ефекту (а) спонукатиме до великої кількості помилкових повідомлень про виявлення СВП або (б) підриватиме довіру до матеріалів з інформування про ризики. Крім того, мінливість у використанні СВП є такою, що, навіть якщо кампанія у формі плакатів з інформування про ризики буде повідомляти, що "ЖКПО" використовується як основний контейнер якоїсь конкретної серії нападів із використанням СВП, то майже ніщо не завадить їхнім виробникам замінити свій улюблений контейнер набагато швидше, ніж можна було б замінити набори плакатів із такими зображеннями.

Особливо в ситуаціях, де триває збройний конфлікт, існує занепокоєння тим, що матеріали з докладними зображеннями СВП, які пов'язуються з певною стороною конфлікту, можуть поставити бенефіціарів та/або практиків ІРВНП під ризик розправи.

Незважаючи на ці занепокоєння, відповіді на опитування, надіслане в рамках проведення цього огляду, показали, що дискусія ще далеко не завершилася, і що тут нема "універсальної" відповіді. Хоча багато респондентів відкрито ставили під сумнів питання про ефективність чи етичність/чутливість до конфлікту через використання зображень СВП, мало хто насправді сказав про існування чіткої політики щодо них.⁵⁹ Фактично, деякі матеріали, які були надані ЖМЦГР в рамках цього огляду, містили застережні зображення таких предметів як плюшеві ведмедики та згадані вище жовті каністри. Окрім чуток, автори не змогли ідентифікувати конкретні докази (наприклад, статистичні

дані, дослідження, навіть приклади) ні для підтримки, ні для спростування використання наочних зображень СВП.

Деякі респонденти підкреслювали, що у разі використання зображень СВП критичне значення для розробки вмісту повідомлень має тісна координація між групами пошуку або знешкодження СВП та групами з ІРВНП. Крім цього, ще на ранньому етапі необхідно встановити контакти та обмінятися інформацією з колишніми учасниками бойових дій, які можуть визначити типи та небезпечні чинники СВП. Слід постійно відстежувати тенденції використання СВП та, за необхідності, адаптувати матеріали для відображення фактичних ризиків. Як видно з Розділу 1, цифрові кампанії мають переваги, оскільки вони дозволяють швидко адаптувати повідомлення. У разі використання друкованих матеріалів, організації повинні намагатися уникати друкування матеріалів із надмірним запасом. Насамкінець, повідомлялося, що використання зображень СВП, які застосовуються всіма сторонами конфлікту, у деяких випадках сприяло посиленню нейтралітету фахівця з ІРВНП. Виходячи з вищевикладеного, очевидно, що сектору потрібні чіткіші вказівки з цього питання, і поки вони не з'являться, рекомендується проявляти обережний підхід.

Альтернативи поширенню повідомлень з інформування про ризики СВП

Замість того, щоб зосереджуватися на технічних компонентах СВП, що є “не найбільш корисним привертанням уваги до інформації для більш загальних гуманітарних цілей”, проект Технічної примітки щодо протиміної діяльності (ТППМД) щодо інформування про ризики СВП рекомендує “надавати інформацію про приклади використання ... таким чином привертаючи увагу до повідомлень про безпечну поведінку”. Іншими словами, в ньому сказано, що фахівці з ІРВНП повинні заохочувати бенефіціарів “бути напоготові щодо наявності ненормального стану або відсутності нормального стану”.

Замість того, щоб знати, як виглядають міни, СВП та інші вибухонебезпечні залишки війни, важливіше шукати підказки, які вказують на наявність цих предметів, наприклад, ознаки колишніх військових позицій або місць бойових дій.

Настанови щодо усвідомлення ризиків та безпечнішої поведінки, МКЧХ

У цьому ключі деякі фахівці з ІРВНП використовують концепцію усвідомлення наземних знаків (УНЗ), щоб привертати увагу до сигналів та підказок, які можуть свідчити про наявність небезпеки, наприклад, незвичні комбінації

предметів (дроти, що стирчать із повсякденних предметів), ненормальний стан навколишнього середовища (покинуті або пошкоджені будинки, зарослі ділянки) або стратегічні пункти військового значення (вузькі стежки через лісисті ділянки, залишки боеприпасів, мости та канали). Як повідомляється, УНЗ використовується як для навчання персоналу ризикам, пов'язаним із ВВП, так і в рамках проведення ІРВВП для громад, які перебувають у групі ризику. Було підкреслено, що інформування про УНЗ повинно базуватися на звітах та аналізі нещасних випадків. Повідомлення повинні бути чіткими, щоб уникнути переобтяження цільової аудиторії неясною або непотрібною інформацією. Ілюстрований фактологічний довідник про СВП, який незабаром буде опублікований ЖМЦГР, допоможе сектору протимінної діяльності та фахівцям з ІРВВП підвищити свої знання щодо ознак та слідів присутності СВП та сприятиме прийняттю рішень щодо поширення повідомлень з інформування про ризику СВП.

Проект Технічної примітки щодо протимінної діяльності (ТППМД) щодо інформування про ризики СВП рекомендує й інші традиційні способи обміну інформацією, які опираються на уявні образи, а не на зображення, такі як усне розповідання історій (на рівні громади або по радіо). Особисті розповіді осіб, які вижили в нещасних випадках, та повідомлення про нещасні випадки також можуть допомогти реалістично та переконливо розкрити небезпечність СВП.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ІНФОРМУВАННЯ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ



Мосул, Ірак, 2017 р.

Міські райони самі по собі створюють додатковий ступінь складності та нерідко більшу розмитість меж між безпечними та небезпечними. Крім того, досвід у Сирії та Іраку показав, що швидкість повернення населення після конфлікту до великого міського середовища може значно випереджати процес обстеження та очищення. Це ставить додаткові вимоги до фахівців із ІРВНП, щоб вони могли гарантувати безпечність та безпеку свого персоналу. Про це чітко зазначається у переглянutoму варіанті Міжнародного стандарту протимінної діяльності (МСПМД/IMAS) 12.10: Інформування про мінну небезпеку та небезпеку вибухонебезпечних залишків війни, який повинен бути прийнятий у 2020 р. Зокрема, в ньому вказується, що в таких умовах “фахівці ІРВНП повинні проводити офіційну оцінку ризику та вживати відповідні заходи для зменшення будь-яких виявлених проблем із безпеки”. При цьому також завжди слід забезпечувати “надання належної медичної підтримки групам з ІРВНП”. Деякі приклади додаткових протоколів із безпечності для міського середовища включають в себе:

- Надання дозволу групам з ІРВНП заходити на територію лише після її перевірки технічною командою;
- Виконання роботи групами з ІРВНП/зв'язку з громадами у взаємодії або поруч з групами з очищення території за спільної медичної та охоронної підтримки;
- Більш частий контроль стану груп з ІРВНП/зв'язку з громадами з боку безпосередніх керівників;
- Більшу кількість медичного обладнання (наприклад, транспортних засобів, обладнаних як машини швидкої допомоги) та більш досконале навчання з надання першої медичної допомоги та допомоги при травмах для груп з ІРВНП/зв'язку з громадами.

Вищезазначені заходи відрізняються від типових стандартних операційних процедур у сільському середовищі, коли групи з ІРВНП/зв'язку з громадами часто є першими суб'єктами протимінної діяльності, які прибувають до громади. Як правило, ці групи проходять базову підготовку з надання першої допомоги та мають з собою аптечки, але не мають медичного супроводу. Групи з ІРВНП/зв'язку з громадами можуть уникнути в'їзду в небезпечні райони, покладаючись на поінформованість громади про них.⁶⁰

Міркування безпеки мають також стосуватися бенефіціарів. У ситуаціях, коли стан безпеки постійно змінюється, і, особливо, там, де місцеве населення все ще є потенційним об'єктом для нападів з боку збройної групи, індивідуальні відвідування можуть краще підходити порівняно з груповими заняттями, оскільки такі відвідування мають меншу ймовірність стати причиною для

нападів (або сприйматися такими, що можуть спонукати до нападів, тим самим знеохочуючи участь у них).

Окрім цих заходів безпеки, в ході огляду було надано декілька прикладів, щоб продемонструвати, як зацікавлені сторони вирішують проблему забруднення ВВП у міських районах. Проте деякі з більш цілісних методик ІРВВП, які докладно описані у другій половині цього розділу, мають особливу актуальність для міських умов завдяки тому, що вони використовують повідомлення про захист від небезпеки для міських громад в умовах насильства або забруднення ВВП.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ІНФОРМУВАННЯ ВПО ТА БІЖЕНЦІВ

Незважаючи на те, що спочатку ця тема явно не згадувалась як один із викликів, на які був націлений цей огляд, все ж під час проведення огляду неодноразово піднімалися питання щодо того, як забезпечити результативне ІРВВП для ВПО та біженців у контексті їхнього повернення. У підсумку, цій темі присвячена окрема секція. Фактично, виклики у сфері ІРВВП для ВПО та біженців є багатограними.

Спочатку слід пояснити, що вікно для охоплення цієї цільової групи зазвичай є вузьким. Як зазначалося на недавньому семінарі ІРВВП у контексті кризи із сирійськими біженцями,⁶¹ в Іраку та Сирії “звично спостерігається великий сплеск нещасних випадків протягом трьох місяців відразу після звільнення міста ... коли більшість нещасних випадків, які пов’язані з вибухонебезпечними предметами, трапляються протягом перших днів та тижнів після повернення”⁶². В Афганістані репатріанти з-за кордону часто швидко розходяться по всій країні, в тому числі в райони, які недоступні з міркувань безпеки. Це ускладнює встановлення їхнього подальшого місцезнаходження. Під час початкового періоду повернення кількість нещасних випадків є найвищою. Оскільки можливості надання медичної допомоги зазвичай є на низкому рівні, зазначені нещасні випадки мають ще більшу ймовірність летального наслідку. У випадку нещодавно звільнених районів, де ще немає відомостей на місцевому рівні про наявність та розташування ВВП, дані про забруднення території, як правило, обмежені, що ускладнює ідентифікацію загальних типів СВП.

Ці виклики, що накладаються один на одного, викликають у фахівців з ІРВВП декілька запитань, наприклад, де і як вони повинні вступати у контакт з біженцями або ВПО під час їхнього повернення до того, як вони досягнуть місця призначення. Зокрема, це стосується того, які повідомлення можна

передавати у разі недостатніх доказів про забруднення або обмеженої спроможності проводити очищення. У деяких випадках біженці або ВПО повертаються, коли ще нема ні національного уряду, ні місцевих органів влади.

Щоб пом'якшити деякі з цих викликів, фахівці з ІРВНП починають працювати з біженцями, ВПО, мігрантами та мандрівниками в рамках ІРВНП до їхнього повернення або поїздки в постраждалий район, зокрема проводять для них інформування у пунктах пропуску через кордон. Таке інформування часто проводиться у координації з іншими секторами, наприклад, з Верховним комісаром ООН у справах біженців



Прикордонний перехід в Афганістані.

(УВКБ ООН), Міжнародною організацією з міграції (МОМ) або Міжнародним рухом Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Інформацію можна надавати в пунктах видачі питної води, пунктах роздачі їжі, транзитних центрах, центрах видачі готівки, стратегічних коридорах та у місцях, призначених для дітей. В Афганістані в приймальних центрах були створені “прогулянкові” зони з інформацією про розпізнавання ВВП та моделі безпечної поведінки, яку повинні пройти всі прибулі в рамках проходження комплексного пакету процедур під час прибуття – що дозволяє з інтервалом в десять хвилин протягом одного року охоплювати понад 600 000 прибулих.⁶³

При організації очного ІРВНП для репатріантів важливо врахувати, що міграційні потоки часто є непередбачуваними. Вони змінюються з плином часу та в залежності від місця прибуття. Пункти перетину кордону можна закрити в будь-який час. Також можна продовжити час їхньої роботи. Час, який призначається для занять із ІРВНП має бути коротким, оскільки людям також потрібно пройти інші процедури і швидко рухатися в інші місця. Для вирішення таких викликів в результаті цього огляду відібрана низка рекомендацій, які передбачають:

- Регулярне коригування робочих планів помічників з ІРВНП. Планування позмінної роботи команд з огляду на тривалість робочого часу прикордонних пунктів. Визначення альтернативних цільових громад у разі закриття прикордонного пункту.

- Розробку та проведення занять з ІРВНП; звертання більшої уваги на вміння помічників з ІРВНП використовувати наявний час.
- Створення відповідного гендерного балансу та різноманітності у групах з ІРВНП. Наприклад, в Афганістані, де більшість репатріантів є молодими особами чоловічої статі без супроводу, у певних пунктах пропуску корисним кроком було залучення додаткової групи, яка складалася лише з чоловіків; змішаний або повністю жіночий склад груп має важливе значення для охоплення жінок та дітей, які повертаються.
- Використання поєднання інструментів для привертання уваги різних цільових аудиторій та покращення запам'ятовування інформації.

Для збільшення охоплення населення, очні заняття можна доповнювати інформаційними кампаніями в засобах масової інформації для переселенців. Такі зусилля зараз здійснюються в рамках пілотних проектів у п'яти провінціях Афганістану. У Туреччині проводяться семінари для працівників НУО, які беруть участь у заходах у прикордонних районах із Сирією. Крім цього, проводились навчальні курси для координаторів у громадах та вчителів, які були визначені як майбутні сирійські репатріанти. В Іраку Служба ООН з питань протимінної діяльності (СПМД ООН) надрукувала навчальну інформацію про ризики на рукавичках, націлених на робітників, які підряджаються для розбирання завалів та вивезення будівельного сміття, та працюють на будівництві.

Зацікавлені сторони наголошували, що незалежно від форми подачі інформації, чи очно чи за допомогою цифрових кампаній, інформація для біженців або ВПО, що готуються повернутися додому, повинна відповідати їхнім потребам, мати відношення до місць їхнього повернення та бути достатньо конкретною, щоб не викликати подальшу невизначеність чи занепокоєння стосовно повернення.

З цієї та інших причин важливе значення має транскордонна координація. Зокрема, було рекомендовано, щоб органи влади країн, що прийняли репатріантів, та органи влади країн, куди вони повертаються, координували свою діяльність для узгодження інформації. В ідеалі, як зазначив один із респондентів, надане ІРВНП повинно відповідати стандартам країни, куди репатріанти повертається, і, в деяких випадках, може бути доречним, щоб органи влади країни, куди вони повертаються, затверджували інформацію та матеріали. Наявність органів з протимінної діяльності як в країнах, що прийняли репатріантів, так і в країнах, куди вони повертаються, може сприяти такій співпраці. В якості прикладу може послужити нещодавній транскордонний візит Управління координації протимінної діяльності Афганістану (УКПМД) для спостереження за ходом ІРВНП в Ірані для потенційних репатріантів.

У цьому контексті було також підкреслено, що робота з зацікавленими сторонами, такими як УВКБ ООН та МОМ, може допомогти визначити пріоритетність у ІРВНП, максимально збільшити ресурси, стандартизувати підходи та вибрати в якості об'єктів для інформування групи, які перебувають у групі ризику. Гарним прикладом такого підходу є Регіональна робоча група з розробки довгострокових рішень для Сирії⁶⁴, яка створила Робочий процес інформування про ризики вибухонебезпечних предметів, щоб “забезпечити розробку узгоджених повідомлень, матеріалів та підходів на регіональному рівні щодо проведення інформування про ризики для сирійських біженців у рамках заходів із підготовки до повернення”⁶⁵. У публікації “Регіональна організаційна основа для повернення біженців до Сирії”⁶⁶ зазначається, що для вирішення конкретних потреб у захисті, продовжується здійснення і розширення основних заходів, які пов’язані з забезпеченням захисту, таких як консультування щодо повернення, інформування про ситуацію в районах повернення (у тому числі, проводиться інформування про ризики вибухонебезпечних предметів), поліпшення правової обізнаності [тощо]”. Очікується, що пізніше, в цьому році, в рамках свого робочого плану на 2020 рік, Консультативна група з ІРВНП підготує вказівки щодо основних принципів та термінології, а також розробить рекомендації щодо вдосконалення транскордонної координації для поліпшення ІРВНП у субрегіональних кризах.

Незважаючи на вищезазначені зусилля, цілком ймовірно, що стандартні повідомлення з ІРВНП щодо уникнення та повідомлення про небезпеку (“не підходь, не торкайся, повідом”) не завжди будуть достатніми, особливо якщо поставити їх на одну дошку з одночасним впливом стресу та сильного бажання повернутися додому. У зв’язку з цим, було запропоновано декілька практичних пропозицій та прикладів:

- Фахівець з ІРВНП повідомив, що надсилав повідомлення біженцям-репатріантам на всіх трьох етапах їхньої зворотної подорожі: перед поверненням, під час повернення (у невідомих районах) та після повернення (додому).
- Для деяких провінцій Сирії були розроблені профілі ризику з інформацією про втрати та забруднення території. Було запропоновано, що профілі ризику можна, в принципі, застосувати для інформування репатріантів, особливо у випадку їхнього некерованого добровільного повернення. В профілі ризику можна включити дані про ймовірні ризики (ВНП або інші небезпеки) в місцях повернення, види діяльності з високим ризиком та відповідні контакти для повідомлення інформації.⁶⁷
- Щодо керованого повернення населення було запропоновано надавати більш конкретну інформацію про ризики у місцях повернення.

Зокрема, інформація може стосуватися видів загроз, діяльності з високим ризиком, такої як розбирання та вивезення завалів. Можна включати інформацію про місцеві органи влади та медичні установи, Національне товариство Червоного Хреста або Червоного Півмісяця. Можна вказати інформацію про місцеві компанії, які займаються протимінною діяльністю у певному районі (якщо такі там є), і про те, як з ними зв'язатися для отримання додаткової інформації. Повідомлення також може містити практичну інформацію про безпечну подорож, а також про те, як попереджати та допомагати одне одному.

- У деяких випадках фахівці з ІРВНП запропонували практичні поради щодо мінімізації ризиків, зокрема, щоб спочатку в будинок зайшов хтось один із сім'ї; перед входом у свій дім слід звернутися за інформацією до відповідних органів влади та/або сусідів. На даний час фахівці ще не дійшли повної згоди, які повинні бути передбачені додаткові практичні заходи щодо пом'якшення наслідків. Є сподівання, що нинішня спільна ініціатива під егідою Представництва Програми розвитку ООН в Лівані щодо зниження ризику вибухонебезпечних предметів дасть сектору розуміння щодо цього.

ЧАСТИНА Б: ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИКИ ІРВНП ТА ЇХНЄ ЗАСТОСУВАННЯ У СКЛАДНИХ СИТУАЦІЯХ

На додаток до вищезазначених методик, які стосуються висвітлених у цьому огляді викликів, протягом останніх декількох років було розроблено або розширено ще декілька загальних підходів до ІРВНП, що безперечно можуть бути застосовані у складних ситуаціях. Їх можна згрупувати за двома напрямками: ті, що спрямовані на розширення обсягу заходів з ІРВНП (тобто “що”), та ті, що мають на меті поглибити свій вплив (тобто “як”). Ці дві категорії не виключають одна одну, а насправді є взаємодоповнювальними. Далі буде продемонстровано, що в обох категоріях є багато спільних компонентів.

РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ: ЦІЛІСНІ ПІДХОДИ ДО ІРВНП

Загальновідомо, що інтегрування ІРВНП з іншими секторами – гуманітарна діяльність, розвиток, захист та освіта – має вирішальне значення для усунення структурних бар'єрів, які виникають періодично у виборі і дотриманні безпечної моделі поведінки.⁶⁸ Це тому, що здатність громад встояти перед загрозою ВНП залежить від широкого спектру соціально-економічних та політичних чинників, що не лише пов'язані з протимінною діяльністю. Саме це поняття стійкості лежить в основі трьох цілісних підходів до ІРВНП, детально описаних у цьому розділі:

- Усвідомлення ризиків та безпечніша поведінка (УРБП)⁶⁹
- Захист та готовність в умовах конфлікту (ЗГК)⁷⁰
- Зменшення збройного насильства (ЗЗН)⁷¹

У всіх трьох підходах до ІРВНП, хоча б в одному з його аспектів, застосовується значно ширший підхід до нього – чи з огляду на види зброї чи на ризики, на вирішення яких вони спрямовані, або повідомлень, які вони використовують, або додаткових послуг/відповідей, на які вони посилаються. У нижченаведеній таблиці показано, що є спільним у підходах та що їх відрізняє. Ці “унікальні цінні внески” розглядаються більш докладно нижче.

	УРБП	
Короткий опис	Підхід УРБП був розроблений МКЧХ та Норвезьким Червоним Хрестом для Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця як цілісний підхід до управління ризиками, щоб допомогти постраждалим громадам послабити небезпеку та підвищити стійкість у забрудненому зброєю середовищі. Він базується на настановах, викладених у довіднику "Підвищення стійкості до забруднення зброєю шляхом зміни моделі поведінки"	
Ким використовується	МКЧХ, Рух Червоного Хреста/Червоного Півмісяця	
Ситуації	У будь-яких ситуаціях, але наводяться конкретні приклади під час збройних конфліктів, під час насильства в містах та інших ситуаціях насильства, у пост-конфліктних ситуаціях та у ситуаціях, що можуть перерости у конфлікт	
Обсяг охоплення ризиків	Звичайні озброєння: стрілецька зброя та легкі озброєння (СЗЛО), вибухонебезпечні залишки війни (ВЗВ), наземні міни, СВП, міни-пастки, запаси боєприпасів, хімічна, біологічна, радіологічна та ядерна зброя	
Опирається на фактичні дані	Так *Унікальний цінний внесок	
Включення повідомлень про захист від небезпеки в умовах активного конфлікту	Так	
Складання комплексних програм	Так *Унікальний цінний внесок	
Вирішує основні причини конфлікту	Ні	

	ЗГК	ЗЗН
	Підхід ЗГК започатковано у 2015 році. Цей широкий підхід має на меті пом'якшити наслідки збройного конфлікту шляхом надання цивільному населенню можливості краще захищати себе від пов'язаних із конфліктом загроз, з якими вони можуть зіткнутися.	Шляхом зменшення ризиків та наслідків збройного насильства, ЗЗН має на меті сприяти підвищенню стійкості та соціально-економічного розвитку, а в кінцевому підсумку – трансформувати динаміку нерівності, яка насамперед сприяє збройному насильству. Практичний онлайн-посібник "Гуманність та включення" з реалізації заходів ЗЗН включає довідкові матеріали щодо заходів та практичні набори інструментів.
	Допомога норвезького народу, СПМД ООН	Міжнародна організація інвалідів "Гуманність та включення" (ГВ)
	До, під час та після конфлікту/нападів. Особливо для ситуацій, які можуть перерости у конфлікт та для умов міського середовища.	Особлива увага приділяється надзвичайним ситуаціям та ситуаціям відкритого конфлікту
	Чітко не визначено, але включає широкий спектр загроз, пов'язаних із конфліктом, в тому числі небезпек від снарядів, пожеж та ВЗВ.	Всі види зброї, у тому числі звичайна зброя (міни, ВЗВ, боєприпаси, що не вибухнули (НВБ), залишені вибухонебезпечні боєприпаси (ЗВБ), стрілецька зброя та легкі озброєння (СЗЛО), боєприпаси та СВП)
	Так	Так
	Так *Унікальний цінний внесок	Так
	Ні	Ні
	Ні	Так *Унікальний цінний внесок

Унікальні цінні внески

Опора на фактичні дані

Комплексний висхідний аналіз потреб є одним із основних принципів ефективного ІРВНП. Він буде детально розглянутий у наступному розділі про підходи до зміни моделі поведінки. Всі три підходи використовують методики залучення громад до участі у процесі визначення потреб. Настанови Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця щодо УРБП помітно вирізняються своєю сильною системою аналізу потреб. Зокрема, вона стосується оцінки ситуації з забрудненням зброєю, спроможності та вразливості постраждалих громад щодо забруднення зброєю з врахуванням гендерних аспектів та різноманітності (у тому числі усвідомлення ризиків та існуючих моделей поведінки, а також бар'єрів для вибору моделі безпечної поведінки); а також функцій та можливостей організації та партнерів, які займаються реалізацією заходів.

Повідомлення про захист від небезпеки в ситуації активного конфлікту/ситуації, яка може перерости в конфлікт

Хоча кожен із трьох підходів включає пропозиції щодо повідомлень про захист від небезпеки в регіонах, де відбувається конфлікт, таких як повітряні бомбардування або артилерійські обстріли, все ж спеціально для цієї мети була розроблена методика ЗГК. Згідно з аналізом понад 500 тестів, проведених на початку занять із ЗГК в Палестині, які проводилися СПМД ООН, понад дві третини бенефіціарів вже мали базову обізнаність щодо заходів безпеки стосовно ВНП. Лише третина знала, що робити під час та після нападів. Менше п'ятої частини знали про заходи безпеки, які вони можуть вжити для підготовки до початку конфлікту. Ця статистика ілюструє чіткий розрив у ризиках від небезпеки, стосовно якої члени громади мають можливість захистити себе.

Підхід ЗГК має на меті подолати саме цей розрив, що має особливе значення для умов міського середовища. Таким чином, крім формування обізнаності щодо “вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ)”, навчальні заняття зі ЗГК також включають повідомлення, які робляться до, під час та після конфлікту. В ході таких занять надаються поради щодо того, як зберегти життя та пояснюються основні правила пожежної безпеки. Приклади тем з навчання варіюються від підготовки аварійних комплектів та підвищення рівня безпечності будинків до правил дотримання безпеки в будівлях та на вулиці під час нападів. В ході занять проводиться навчання стосовно безпечних місць та безпечної поведінки під час евакуації.

Складання комплексних програм

Зміна моделі поведінки – це складний процес, який за своєю суттю базується на чинниках, що стосуються багатьох секторів. Складання комплексних програм, які є основною функцією УРБП, спрямоване на зменшення чинників, що змушують людей свідомо ризикувати. Приклади включають в себе забезпечення або відновлення безпечного доступу до води, палива, санітарно-технічних об'єктів, притулку, сільськогосподарських угідь тощо, куди доступ заблоковано через забруднення ВНП. Цей підхід також передбачає “видачу мікропозик, проведення навчання та надання обладнання для отримання альтернативного доходу в місцях, де існує загроза не мати засобів для існування.”⁷² Останнє особливо актуально в контексті того, що збір металобрухту стає частою причиною нещасних випадків через ВНП.

Деякі додаткові заходи, які вказуються в настановах щодо УРБП, також мають особливе значення для важкодоступних районів – наприклад, забезпечення доступу до інтернету та установок для заряджання мобільних телефонів у районах без електромережі, надання радіостанцій та іншого комунікаційного обладнання (з навчанням як їх використовувати) у районах з поганим доступом до інформації.



Провінція Преа Віхер, округ Чоам Ксан. Місцевий працівник МКЧХ та представник Камбоджійського товариства Червоного Хреста під час відвідання бенефіціара програми мікrokредитів Камбоджійського товариства Червоного Хреста.

Розробка комплексних програм частіше зустрічається серед організацій, повноваження яких виходять за рамки протимінної діяльності і, отже, вони мають внутрішні можливості надавати додаткові послуги, але це не повинно бути обмежуючим чинником. У цьому зв'язку організаціям з протимінної діяльності було б дуже корисно мати партнерські відносини з іншими суб'єктами.

Вирішення основних причин конфлікту

ЗЗН – єдиний із трьох підходів, який спрямований на вирішення “структурних та соціальних основних причин” конфлікту. Він застосовує аналіз чутливості конфлікту і створює простір для роздумів про те, як проект впливає на ситуацію і як його адаптувати відповідним чином.

Такий підхід, схоже, базується на аргументі, що протимінна діяльність, коли вона проводиться із залученням людей, дає можливість людям почувати себе безпечніше та витривалішими, що, в свою чергу, дає силу “кидати виклик несправедливості та відновлювати людські стосунки”, і тим самим розривати цикл насильства.

Отже, включення є суттю ЗЗН, яка реалізується за допомогою того, що Міжнародна організація інвалідів “Гуманність та включення” називає “багатоплановий підхід до інвалідності, гендеру та віку”. Кожна тематична довідка про заходи, що включені в Практичний посібник щодо ЗЗН, містить поради щодо включення. Також виконавцям рекомендується розпочинати будь-який захід з аналізу функцій, взаємодії, інтересів та впливів зацікавлених сторін на різних рівнях, а також, де це доцільно, провести ретельний аналіз конфліктів, щоб “мінімізувати негативний вплив діяльності та, де це можливо, трансформувати динаміку конфлікту.” Крім цього, для забезпечення того, щоб чутливість до конфлікту стала невід'ємною частиною діяльності, всі проекти ЗЗН повинні “виділяти певний час, ресурси та місця для формування чутливості до конфлікту на етапі ініціювання та реалізації проекту”.

Загальні важливі ідеї на майбутнє

Три вищезазначені цілісні підходи – УРГП, ЗГК та ЗЗН – мають багато спільного. Вони всі застосовують більш широкий підхід до управління ризиками, не обмежуючись певним типом зброї, а ставлять за мету вирішити весь спектр ризиків, з якими стикаються громади. Вони всі підкреслюють важливість ретельного висхідного аналізу потреб і, принаймні, певною мірою ґрунтуються на теоріях зміни моделі поведінки. Вони всі роблять унікальний цінний внесок для сектору.

Проте кожен із трьох підходів використовуються виключно однією організацією або групою, часто тією, яка його розробила. Замість більшої кількості підходів те, що зараз потрібно, це:

- Більш широке застосування пілотних проектів та впровадження підходів й іншими організаціями, а не тільки тими, що традиційно асоціюються з ними; обмін отриманим досвідом та передовими методами у процесі розширення реалізації підходів.
- Докази результативності та впливу підходів, у тому числі у складних ситуаціях. Оскільки всі підходи є відносно недавніми розробками, схоже, що дослідження чи оцінки з цього приводу майже не проводилися.

Також потрібно мати більше партнерських відносин – як у секторі протимінної діяльності, так і за його межами. Як показав досвід застосування підходу ЗГК, налагодження партнерських відносин з органами управління освітою та ключовими місцевими організаціями може (а) мати підсилювальний ефект на масштаб та охоплення проектом районів, що постраждали від збройних конфліктів, і (б) отримати економічну вигоду від ефекту масштабу. Партнерські відносини за галузевими напрямками, наприклад, за допомогою розробки комплексних програм також можуть допомогти усунути численні чинники ризику, з якими стикаються люди, що проживають у постраждалих від ВВП районах, і зменшити необхідність того, щоб вони робили неможливий вибір. Більше того, до цього питання приверталася увага в результатах дослідження “Комплексні підходи до ІРВНП у державах-членах АСЕАН”⁷³, опублікованому в травні 2020 року Регіональним центром протимінної діяльності Асоціації країн Південно-Східної Азії (РЦПМД АСЕАН).

Для вирішення проблем зростання кількості нещасних випадків через СВП у зв'язку з масовим напливом переселенців, в Управлінні координації протимінної діяльності Афганістану (УКПМД) доклали зусиль для інтеграції ІВРНП в існуючі мережі та платформи для сприяння розповсюдженню критично важливих повідомлень. Для цього:

- Створено технічну робочу групу з ІВРНП під егідою УКПМД в складі зацікавлених сторін ПМД та інших суб'єктів гуманітарної діяльності та розвитку;
- Залучено до участі такі органи як Рада національної безпеки, Рада зі зменшення втрат серед цивільного населення та Субкластер з питань захисту дітей у надзвичайних ситуаціях Міжнародного дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ);
- Підписано меморандуми про співпрацю з різними міністерствами, у тому числі міністерством сільського господарства, іригації та тваринництва, міністерством освіти, міністерством інформації та культури, міністерством охорони здоров'я, та міністерством транспорту та цивільної авіації, а також з Незалежним управлінням для народу кочі;
- Проведено ІВРНП з інструкторами для виїзних працівників гуманітарних організацій, що займаються питаннями забезпечення захисту дітей;
- Актуалізовано заходи ІВРНП у загальноосвітніх школах в громадах, в яких під егідою ЮНІСЕФ створено зручний для дітей простір.

Також формується взаємодія з організаціями, які займаються допомогою потерпілим, психіатричною та психосоціальною підтримкою. Крім цього, проводяться заходи щодо створення видів діяльності з метою забезпечення засобів для існування та вирішення структурних проблем, що змушують навмисно ризикувати.

Було зазначено, що існують певні виклики при формальній інтеграції ІВРНП у проекти інших секторів. Необхідно, щоб зацікавлені сторони ІВРНП постійно проводили інформаційно-пропагандистські заходи для того, щоб ІВРНП справді стало інтегрованим, а не паралельним, допоміжним видом діяльності. Ключове значення має оптимізація використання доступних ресурсів, таких як мережі в громадах, кампанії з охорони здоров'я, а також регулярне спілкування між групами, кластерами та субкластерами.

ПОГЛИБЛЕННЯ НАШОГО ВПЛИВУ: ПІДХОДИ ЗМІНИ МОДЕЛІ ПОВЕДІНКИ ДО ІРВНП

Кінцеві результати ІРВНП можна виміряти в сукупності – зі зміною знань (підвищення обізнаності про ризики ВНП), що призводить до зміни ставлення та, зрештою, до безпечніших моделей поведінки у поводженні з ВНП. Комунікація зміни поведінки та соціального становища (КЗПСС) заохочує фахівців розробляти ініціативи для цієї мети з визнанням того, що процес є дуже складним і не обов'язково послідовним. Хоча існує багато підходів та методик, які входять до загального поняття КЗПСС, у них, як правило, є кілька спільних елементів:

- Зосередження уваги на вирішенні та використанні переваг соціальних норм. Підходи до зміни моделі поведінки звертають увагу на неформальні правила, які направляють поведінку людей і груп, і таким чином здатні перешкоджати або надавати можливість для зміни поведінки.
- Чітке визначення та розуміння цільової аудиторії. Зазвичай це досягається за допомогою активного процесу залучення до участі та консультацій, який "передбачає залучення громад та вислуховування дорослих та дітей, коли вони визначають проблеми, пропонують рішення та діють на їхній підставі."⁷⁴
- Багатогранні комунікаційні стратегії, що дозволяють повторювати повідомлення на різних платформах (принаймні деякі з яких є інтерактивними), щоб заохочувати та підтримувати позитивні моделі поведінки.

Цей розділ зосереджується на двох особливих сегментах КЗПСС, які вже застосовувались у сфері ІРВНП. Перший фокусується на аналітичному процесі, який інформує про розробку повідомлень ІРВНП, а другий стосується засобів, за допомогою яких повідомлення ІРВНП передаються.

Модель біхевіористських чинників

Модель біхевіористських чинників⁷⁵, яка була розроблена ЮНІСЕФ та Пенсільванським університетом, викладена в однойменній публікації ЮНІСЕФ. Вона була детально описана у практичному посібнику "Кожен хоче належати."⁷⁶ Посібник починається з фундаментального питання "Чому люди роблять те, що вони роблять?" Фахівцям, які використовують цю методику, рекомендується залучати членів громади для схематичного відображення психологічних, соціологічних та екологічних чинників, які зумовлюють моделі поведінки у цільовій аудиторії.



Кожен хоче належати

© ЮНІСЕФ та Центр "PENN SoNG"

Нещодавно СПМД ООН спільно з Управлінням координації протиміної діяльності (УКПМД) розпочала повний перегляд свого підходу до ІРВНП з метою застосування підходу на основі КЗПСС. Нижченаведений розгляд конкретного прикладу детально описує, як було запроваджено модель біхевіористських чинників для аналітичного етапу цього процесу.

У 2019 році Представництво СПМД ООН в Афганістані розпочало проведення аналізу з метою формування повного переосмислення програмного підходу до ІРВНП. Цей аналіз складався з декількох заходів, що проводилися власноруч або з використанням наявних ресурсів:

- При проведенні аналізу увага зосереджувалася на сучасних тенденціях. З цією метою аналізувалися наявні дані про нещасні випадки, а також відомості, погляди, результати опитування щодо методів діяльності. Було проведено опитування постраждалих, які були вибрані для цього на підставі випадкової вибірки з уже існуючої бази даних людей, що вижили у нещасних випадках, пов'язаних із ВНП.
- Зроблено аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та загроз для застосування поточних методів ІРВНП у країні;
- Проведено предметний аудит поточних матеріалів ІРВНП, в ході якого навчальні матеріали аналізувалися за чотирма діапазонами: 1) технічний чи емоційний аспект; 2) зосередження уваги на небезпеці ВНП чи на перевагах моделей безпечної поведінки; 3) низька чи висока якість виготовлення; 4) націлені чи ненацілені на конкретну аудиторію.



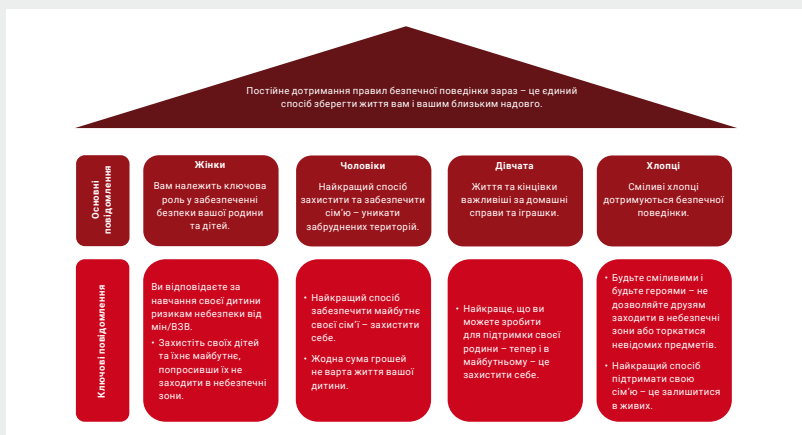
© Представництво СПМД ООН в Афганістані



© Представництво СПМД ООН в Афганістані

- Здійснено аналіз ЗМІ через призму тенденцій використання ЗМІ.
- Проведено політичний, економічний, соціально-культурний та технологічний (ПЕСТ) аналіз Афганістану.

Крім того, СПМД ООН уклала контракт із компанією, яка займається КЗПСС та маркетингом, стосовно дослідження психологічних, соціологічних та екологічних чинників поведінки різних груп в Афганістані з метою розробки профілів сегментів аудиторії. На основі цього всебічного аналізу було розроблено будинок основної ідеї комунікації та повідомлень:



© Представництво СПМД ООН в Афганістані

Також були розроблені рекомендації (зокрема про необхідність включення запитань про моделі поведінки у форми звітності про нещасні випадки, щоб краще зрозуміти, що відбувалося під час нещасного випадку), а також перелік заходів з високим та середнім рівнем пріоритетності для формування стратегічної схеми та реалізації проекту.

На підставі досвіду Представництва СПМД ООН в Афганістані та інших організацій, які використовували зміни моделей поведінки для формування своїх ініціатив із ІРВНП, з'явилися певні висновки та рекомендації:

- Сегментація аудиторії має ключове значення. Важливо забезпечити включення потрібних груп на потрібних рівнях. Це може бути зроблено відповідно до демографічних чинників, таких як стать та вік (наприклад, жінки, чоловіки, підлітки, молодші діти, певні етнічні групи), категорія ризику (наприклад, непроінформовані, невірно проінформовані, особи, що навмисно ризикують тощо) або інші, пов'язані з контекстом групи (наприклад ВПО або біженці, мандрівники, водії вантажівок, збирачі металобрухту тощо).
- Звернення особливої уваги на "оповісника" також має ключове значення. Кому вірять та кого поважають у громаді, кого люди слухають, кому довіряють, хто є взірцем для наслідування тощо – це важливі питання, які допоможуть визначити найбільш відповідні канали комунікації та забезпечать ефективність повідомлень.
- Витрати можуть варіюватися залежно від того, що вже є доступним (наприклад, результати опитування та дані про нещасні випадки). Значну частину аналізу нерідко можна зробити власноруч, що зменшує витрати. Тим не менш, для розробки та масштабування підходу зміни моделі поведінки знадобиться певний час, що слід врахувати у плануванні і складанні кошторису витрат.
- Об'єднання ресурсів з іншими суб'єктами для розробки спільних профілів аудиторії може допомогти у зменшенні витрат. Однією з пропозицій може бути співпраця в рамках ініціативи "Спілкування з громадами" (СзГ)⁷⁷ під егідою Управління ООН з координації гуманітарних питань (УКГП ООН), що спрямована на підтримку інформаційних та комунікаційних потреб людей, які постраждали від кризи⁷⁸.
- При перекладі слід звертати увагу на те, щоб сформоване для поширення повідомлення отримувало відповідну реакцію з боку аудиторії. Це можна зробити за допомогою польових випробувань.

- Поширення позитивних повідомлень, що фокусуються на емоційних аспектах, мають тенденцію бути ефективнішими, ніж технічні або негативні повідомлення. Поширення позитивних повідомлень особливо сприйнятливим в інформуванні про ризики СВП, оскільки, як вже було продемонстровано вище, суто технічні повідомлення виявляються неефективними та контрпродуктивними.
- Слід постійно відстежувати тенденції стосовно забруднення та нещасних випадків через ВВП, щоб мати гнучкість у підході до вирішення нових потреб.

Комунікація задля розвитку (КзР)

C4D (КзР) – це ще один підхід до зміни моделі поведінки, який фокусується на тому, як можна використовувати інформаційні та комунікаційні технології для досягнення більшого впливу. Зокрема, підхід спонукає на використання різних платформ для націлювання на потрібну аудиторію та досягнення швидкого її охоплення. У наведеній нижче таблиці показано два навчально-розважальні пакети з ІРВНП, які розроблені із використанням підходу КзР.

	 Колумбія: Безпечні кроки	 Україна: Суперкоманда проти мін
Опис	Цей проект було розроблено в результаті співпраці з Колумбійським управлінням Верховного комісара з питань миру (Descontamina). Він реалізується під егідою інноваційного союзу чотирьох організацій, які займаються питаннями розвитку, зв'язку та освіти: Агентством міжнародного розвитку США, колумбійським Фондом Барко, американською медіа компанією "Discovery Communications" та колумбійською програмою "Computadores para Educar". Вона націлена на дітей, молодь, жінок та вчителів, а також на місцеву владу та представників громадянського суспільства.	ЮНІСЕФ провела чотирирічну кампанію цифрової реклами КзР з використанням геотаргетингу та історії веб-серфінгу для націлювання на дітей та молодь у районах України, що постраждали від ВНП. Головною особливістю кампанії була "Суперкоманда проти мін" – команда з чотирьох супергероїв, кожен з яких представляє основне правило захисту від небезпеки (поміть, відступи, повідом і не панікуй).

Використання каналів	• 3 телевізійні кліпи • 9-серійний мінісеріал⁷⁹ • Навчальний модуль для студентів • Відеогра для використання в школах • Вебсайт з навчальним змістом • Навчання з інформаційно-пропагандистської діяльності для громадянського суспільства • Навчання для місцевих органів влади, молодіжних та жіночих лідерів, вчителів • Гра у віртуальній реальності	• Відео з інформацією від відомих та популярних людей в країні • Вебсайти з інформацією та іграми • Комікси та книжки-розмальовки • Показ мультфільмів на вебсайті міжнародного кінофестивалю • Білборди, шкільні плакати, вивіски в поїздах • Шкільні заняття • Навчання одностатевих
----------------------	---	--

Були висловлені наступні поради щодо розробки та реалізації ефективних кампаній КЗР:

- Доцільно включати мультимедіа, ігри та цифрові кампанії в ширші ініціативи ІРВНП, що стосуються як масового, так і міжособового ІРВНП. У цьому є подвійна перевага посилення повідомлень шляхом повторення, а також забезпечення ефективного охоплення якнайширшої аудиторії, у тому числі тих, хто має різні стилі навчання або обмежений цифровий зв'язок.
- Злагодженість між різними частинами кампанії можна досягти шляхом використання загальних елементів брендингу або навіть символів. Як приклад – команда супергероїв з України; подібний підхід також застосовується організацією “Допомога норвезького народу” в рамках ініціативи ЗГК.
- КЗР має потужний потенціал для використання у роботі з підлітками, які, як правило, менш сприйнятливі до традиційних засобів масової інформації та прагнуть спробувати щось нове.
- Важливо регулярно консультуватися та тестувати продукт із цільовою аудиторією, оскільки уподобання каналу зв'язку можуть швидко змінюватися, особливо серед дітей та підлітків.

- Ігрофікація та використання навчальних ігор або освітніх ігор можуть стимулювати залучення аудиторії, особливо молоді. Тим не менш, повідомлялося, що первинне збільшення залучення може бути пов'язане з ефектом новизни, яке після призвичаювання призводить з часом до зменшення користування грою, якщо вона не достатньо розважальна, щоб утримувати увагу цільової аудиторії.
- Використання антропоморфних (нелюдських) персонажів сприяє універсалізації повідомлень та процесів ідентифікації як дівчат, так і хлопців.
- Слід використовувати позитивні повідомлення, які розширюють можливості. Це має особливе значення для людей, які пережили конфлікт та зазнали травм або мають психологічний розлад.
- Розробка та поширення повідомлень ІРВНП збагачується завдяки партнерству з інформаційними технологіями, віртуальною освітою та експертами з ігрофікації, які приносять зовнішню перспективу та зменшують ймовірність перенесення технічного жаргону в обмін повідомленнями. Також гарним методом є тестування продуктів за участю мультидисциплінарних команд експертів із різних секторів в доповнення до тестування з цільовою аудиторією.

Загальні важливі ідеї на майбутнє

Протягом цього огляду підходи до зміни поведінки та соціального становища часто називалися "здоровим глуздом", і певним чином, вони і є здоровим глуздом. По суті, КЗПСС зводиться до того, щоб якомога більше дізнатись про тих, хто перебуває у групі ризику: про їхню спроможність та їхню вразливість, про те, що їх хвилює і мотивує, та про те, що рухає ними; і щоб розробити ініціативи ІРВНП, які були б чуйними до цих сильних сторін та потреб.

Підходи КЗПСС мають великий потенціал для підвищення результативності та ефективності ІРВНП у всіх ситуаціях, особливо в складних, де необхідний більш енергійний підхід (хоча такі підходи можуть бути нездійсненними, принаймні на початку швидкого реагування у надзвичайних ситуаціях). Підходи визнають, що зміна поведінки за допомогою ІРВНП є складним процесом, який вимагає часу та ресурсів. Тому потрібно проводити більше інформаційно-пропагандистських зусиль у роботі з партнерами та донорами для збільшення інвестицій в ініціативи ІРВНП, які базуються на КЗПСС. Сектору також будуть корисні конкретні вказівки щодо стратегічного проектування ініціатив ІРВНП із використанням КЗПСС, а також про те, як можна застосовувати процеси залучення до участі в ситуаціях, коли немає можливості доступу до постраждалих громад.



РОЗДІЛ 3

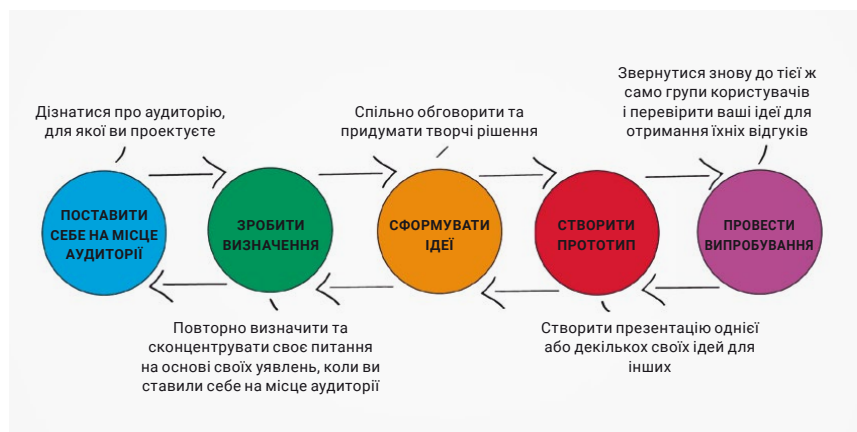
**ІНШІ НАДИХАЮЧІ ІННОВАЦІЇ
ТА МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ**

У третьому розділі представлені інші нововведення та методи, які були виявлені під час огляду та можуть бути потенційно використані, адаптовані чи вдосконалені для вирішення потреб сектору інформування населення про ризики вибухонебезпечних предметів (ІРВНП). Розділ не претендує на те, щоб в ньому містився вичерпний перелік усіх відповідних існуючих можливостей, проте є сподівання, що він дасть поштовх для ідей та відкриє нові шляхи вирішення ключових викликів.

СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙ

Згідно з наданою інформацією, формування розуміння та використання орієнтованих на інновації методик може запропонувати нові та кардинально відмінні способи у підходах до деяких ключових викликів, що висвітлюються в рамках цього огляду.

Хоча нововведення не є прямолінійним процесом, існують різні структуровані методи, які можуть сприяти стимулюванню інновацій. Проектувальне мислення [Design Thinking]⁸⁰ – це один із підходів, який найчастіше використовується для вирішення проблем, коли користувач/бенефіціар ставиться в центр уваги. Проектувальне мислення орієнтується на людину і базується на повторювальному процесі, що використовується в різних секторах для кращого розуміння кінцевих споживачів для того, щоб поставити під сумнів припущення, переосмислювати проблеми, створювати та випробовувати прототипи інноваційних рішень за допомогою п'яти кроків:



Інші підходи, такі як проектування з орієнтацією на людину⁸¹ або проектування користувацького досвіду (UX)⁸² також можуть стати предметом для дослідження у секторі. При цьому також було підкреслено, що нововведення можуть досягти успіху лише тоді, коли вони лежать в основі культури та структури організації. Дослідження інновацій, яке проведене глобальною мережею ALNAP⁸³ свідчить про те, що для того, щоб нововведення стали успішними, необхідно виконати три серії умов:

- До процесу залучаються відповідні працівники організації з необхідними навичками та можливостями;
- Організація має ефективні відносини з групами ключових внутрішніх та зовнішніх зацікавлених сторін;
- Культура та структура організації орієнтовані на розробку, впровадження та поширення нововведень.

На думку експертів з інновацій, додаткові характеристики, що сприяють успішним інноваційним процесам, включають дивергентне мислення, готовність йти на ризик, терплячість у разі невдач, енергійність та гнучкість. Важливе значення має створення простору для інновацій в самих організаціях. Деякі респонденти також підкреслили, що для успішних інновацій у сфері ІРВНП необхідна спільна динаміка та готовність працювати над взаємними викликами, незважаючи на організаційні обмеження та національні кордони.

Респонденти висловили низку загальних рекомендацій щодо інноваційних процесів, наприклад: починати з малого, визначати один проект чи одну проблему, використовувати спеціальну багатофункціональну/міжгалузеву групу, позбавлятися страху, створювати інноваційну культуру, сприймати безболісно невдачі, думати по-іншому та винагороджувати інновації.

ЧУЙНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ

Чуйні інформаційні стратегії мають на меті надати цільовій аудиторії інформацію, яка їм потрібна, виходячи з їхніх власних запитів та висловлених потреб. У двох нижченаведених ініціативах цифрові технології використовуються з чіткою орієнтацією на користувачів та опорою на людей. Вони засновані на двосторонньому процесі спілкування, що дозволяє користувачам мати індивідуальну форму участі, висловлювати свої потреби, надавати свої відгуки та формувати свої відповіді. Ці проекти не тільки допомагають звести до мінімуму залежність від безпосередньої взаємодії з кимось, але вони також створюють можливості і права для тих, чиє життя та/або безпека залежить від інформації.

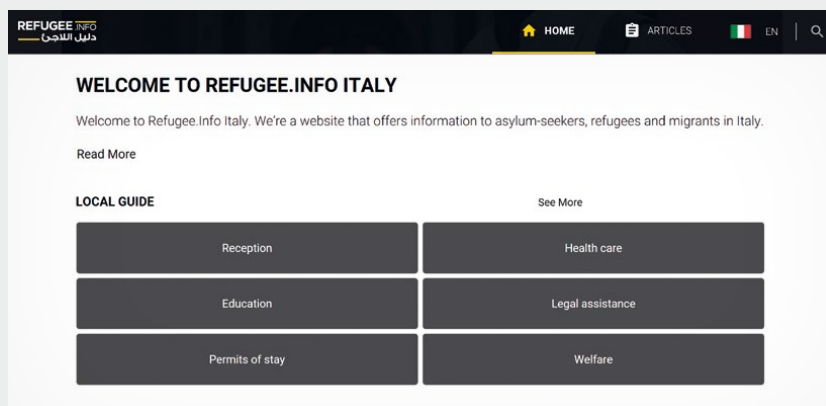
Країни: Греція, Італія, Йорданія, Сальвадор, Гватемала та Гондурас

Організації: Міжнародний комітет порятунку (МКП), Корпус милосердя (КМ) та високотехнологічні компанії

Час: з 2015 р.

Опис

Дороговказ – це інформаційний проект для залучення громади, в якому використовуються соціальні мережі та цифрові платформи для передачі критично важливої інформації постраждалим від кризи. Проект був запущений МКП та КМ у 2015 році в розпал європейської кризи з біженцями. Він був розроблений за підтримки таких високотехнологічних компаній, як Google, Cisco, TripAdvisor, Twilio, Vox, Facebook та Zendesk. На веб-сайті МКП директор проекту “Дороговказ” Андре Хеллер описує проект наступним чином: “За допомогою цифрових технологій ми зустрічаємось з людьми там, де вони знаходяться. Цифрові технології допомагають зрозуміти потреби та особисті обставини, в яких перебувають люди. Ми надаємо актуальну інформацію, виходячи з конкретних проблем, з якими вони та їхні громади стикаються”.



На даний момент проект “Дороговказ” працює в трьох різних регіонах/країнах: “Refugee.Info”⁸⁵ для Греції та Італії; “Khabrona.Info”⁸⁶ для Йорданії; та “CuéntaNos.org”⁸⁷ для Сальвадору, Гватемали та Гондурасу. Кожен із варіантів проекту “Дороговказ” спирається на команду модераторів, які безпосередньо спілкуються з громадами за допомогою різноманітних платформ, у тому числі через вебсайт в інтернеті та соціальні мережі, такі як Facebook та WhatsApp. Модератори реагують на коментарі, відповідають на повідомлення, допомагають знайти потрібну інформацію. Вони опікуються тим, щоб надана інформація завжди якнайкраще відповідала потребам, висловленим користувачами.

Важливі ідеї на майбутнє

Біла книга про проект “Дороговказ”⁸⁸ привернула увагу до того, яким чином чуйні інформаційні послуги забезпечують рішення, масштаб яких можна легко збільшити для віддаленого залучення громади та надання точної та своєчасної інформації для постраждалих груп населення в ситуаціях, коли є можливість використання цифрових рішень, у тому числі в складних, швидкозмінних умовах кризи. Деякі ключові висновки щодо цього проекту можна узагальнити наступним чином:

- Проект легко масштабується завдяки міцним партнерським стосункам з високотехнологічними компаніями та приватним сектором, а також через використання технологічних інструментів з відкритим кодом;
- Підтримуючи двосторонню взаємодію/спілкування з громадами, чуйні інформаційні послуги мають безліч порівняльних переваг. Вони дають можливість користувачам приймати обґрунтовані рішення під час кризи, підвищувати стійкість, формувати довіру та впевненість у заходах реагування, забезпечувати можливість участі та дій з боку громади, формувати власний підхід громади, забезпечувати, щоб заходи реагування відповідали потребам громади, та допомагати боротися з недостовірною інформацією, яка зазвичай поширюється через соціальні мережі.

Платформа “U-Report”⁸⁹

Країни: понад 60 країн

Організація: Міжнародний дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ)

Час: нині

Опис

Бюро інновацій ЮНІСЕФ⁹⁰ розробило платформу “U-Report”⁹¹. Це – глобальна служба обміну повідомленнями, яка дає змогу молодим людям висловлюватися та виражати свої погляди щодо широкого кола питань у своїх громадах. Вони можуть стати “U-репортерами” у своїй країні та писати свої думки та коментарі щодо важливих тем, які мають для них значення.

Платформа має три компоненти: опитування, яке дозволяє збирати дані в режимі реального часу; спілкування віч-на-віч; і доступ до важливої інформації на регулярній основі за допомогою “ботів” або штучного інтелекту. Платформа “U-Report” доступна через застосунки обміну повідомленнями, соціальні мережі (Facebook, Twitter та Instagram), SMS-канали та працює на базовому мобільному телефоні. Вона безкоштовна, анонімна, доступна багатьма мовами, проста у користуванні, адаптована у 60 країнах, та охоплює 10 мільйонів молодих людей.

Представництво “U-Report” в Україні⁹² повідомляє про використання платформи в 2018 році для проведення опитування щодо захисту від мінної небезпеки у Донецькій та Луганській областях. Понад 368 U-репортерів у віці до 21 року взяли участь в опитуванні. Результати опитування були використані ЮНІСЕФ для поліпшення проведення та планування ІРВНП у майбутньому.

Результати опитування щодо наступного питання:

Які заходи були б найбільш ефективними для інформування учнів про захист від мінної небезпеки?



Важливі ідеї на майбутнє

Завдяки платформі “U-Report” ЮНІСЕФ отримує розуміння викликів, з якими стикається молодь у багатьох країнах та пріоритетних секторах, таких як охорона здоров'я, освіта, вода, санітарія та гігієна, захист дітей, реагування на надзвичайні ситуації. Таке розуміння має важливе значення для формування і реалізації програм організації. Потенціал платформи “U-Report” для розробки програм ІРВНП ще потрібно сповна дослідити.

Загальні важливі ідеї на майбутнє

При відсутності можливості безпосередньо взаємодіяти з вразливими громадами, чуйні інформаційні послуги можуть забезпечити готове рішення для переходу до цифрового залучення громади. Проект “Дороговказ”⁹³ та платформа “U-Report”⁹⁴ адаптувались для надання актуальної для громад інформації про коронавірусну хворобу через свої численні платформи цифрових медіа та соціальних мереж (WhatsApp, Facebook Messenger та Viber). Замість того, щоб створювати нові платформи спеціально для інформування про ризики, фахівці з ІРВНП можуть, у разі необхідності, зробити кроки у напрямку використання більш широких ініціатив, які стосуються різних чинників ризику.

ІНФОРМУВАННЯ ПРО РИЗИКИ ТА ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДАМИ (ІРВГ)

ІРВГ використовується протягом багатьох років у реагуванні на надзвичайні ситуації у галузі громадського здоров'я. Цей підхід виявився критично важливим для залучення громад до заходів у сфері громадського здоров'я для запобігання та контролю за поширенням захворювань. Він зіграв ключову роль в успішному реагуванні на спалахи таких захворювань, як Ебола та Зіка. У березні 2020 року Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (МФТЧХЧП), ЮНІСЕФ та Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) оприлюднили *Керівництво з плану дій ІРВГ щодо готовності та реагування на коронавірусну хворобу*,⁹⁵ яке має на меті допомогти ключовим зацікавленим сторонам ефективно залучати та спілкуватися з визначеною аудиторією.

Наступні пункти⁹⁶ пояснюють, чому ІРВГ має важливе значення і в чому полягає ефективність ІРВГ:

- Люди мають право бути поінформованими та розуміти ризики для здоров'я, з якими вони стикаються, на додаток до того, що вони отримують практичні поради щодо захисту себе та своїх близьких;

- Сприйняття ризику у постраждалих та груп ризику часто відрізняється від уявлень експертів та представників органів влади. Ефективне ІРВГ може допомогти подолати цю прогалину, позаяк воно допомагає визначити, що люди знають, що вони відчують і що роблять у зв'язку з хворобою, а також те, що вони повинні знати і робити, щоб встановити контроль над спалахом;
- Ефективне ІРВГ допомагає трансформувати та передавати складні наукові знання таким чином, щоб вони були зрозумілі, доступні та щоб їм довіряли громади;
- В рамках ефективного ІРВГ використовуються стратегії залучення громад до участі у заходах реагування, розробляються прийнятні й ефективні заходи для припинення подальшого посилення спалаху та застосування індивідуальних та колективних захисних заходів;
- ІРВГ допомагає зміцнити довіру до заходів реагування та збільшує ймовірність дотримання рекомендацій щодо охорони здоров'я. Воно зводить до мінімуму та протидіє поширенню неправдивих чуток та недостовірної інформації, які послаблюють заходи з реагування та можуть призвести до подальшого поширення хвороби.
- Безсумнівно, сектори ІРВНП та ІРВГ мають багато спільного. Тому в методиці ІРВНП можна скористатися інструментами, методиками та підходами ІРВГ.

Пандемія коронавірусної хвороби продемонструвала, наскільки швидко і як далекосяжно може впливати така криза на сектор протимінної діяльності, що несе з собою широкий спектр наслідків для формування програм ІРВНП як у найближчій, так і в довгостроковій перспективі. Такі наслідки проявляються у необхідності адаптації методів роботи для дотримання місцевих норм та рекомендацій ВООЗ, а також у деяких випадках у повному або частковому призупиненні діяльності. У той же час, пандемія підштовхнула сектор до використання нових можливостей, таких як:

- Прискорення інвестицій у технології та методики дистанційного пересилання повідомлень ІРВНП: на вебінарі стосовно ІРВНП та коронавірусної хвороби, який було організовано 1 квітня 2020 року Консультативною групою з ІРВНП⁹⁷, понад 40 відсотків учасників-представників програм на місцях повідомили, що вони продовжують або починають проводити ІРВНП у віддаленому режимі, незважаючи на призупинення очних заходів ІРВНП. У той же час пандемія підкреслила здатність мереж координаторів з протимінної діяльності у громадах передавати повідомлення про способи захисту від небезпеки навіть у ті віддалені райони, куди неможливо фізично дістатися та де нема цифрового зв'язку.
- Посилення координації між секторами протимінної діяльності, іншими секторами гуманітарної діяльності, захисту та громадського здоров'я: за підтримки ВООЗ у багатьох країнах світу були створені групи ІРВГ. Зацікавлені сторони з кластерів охорони здоров'я та захисту, у тому числі субкластеру Зони відповідальності за протимінну діяльність та субкластеру протимінної діяльності координують кроки щодо пошуку заходів захисту та способів найкращої взаємодії з громадами для передачі повідомлень про захист від небезпеки та оптимізації використання наявних ресурсів. Також був наданий доступ до спільних ресурсів ВООЗ⁹⁸, Кластеру глобального захисту⁹⁹, та субкластеру "Зона відповідальності за протимінну діяльність." Фахівці з ІРВНП все частіше звертаються до цих ресурсів, щоб унеможливити заподіяння шкоди в ході своєї діяльності.
- Новаторство у запровадженні комплексних підходів у протидії численним ризикам, з якими стикаються громади. Зокрема деякі фахівці з ІРВНП об'єднали зусилля із суб'єктами охорони здоров'я

для інтегрування повідомлень про коронавірусну хворобу в ініціативи ІРВНП. Два такі конкретні приклади розглядаються більш докладніше нижче.

Приклад 1: Інтеграція повідомлень про коронавірусну хворобу в заходи з ІРВНП

В Іраку працівники ІРВНП тимчасово були залучені до кампанії з протидії коронавірусній хворобі під керівництвом Агентства протимінної діяльності Іракського Курдистану. У дозволений час працівники Іракської організації охорони здоров'я та соціальної допомоги проводили вдень під час обходу домогосподарств навчальні заняття з 3–5 членами сім'ї, поєднуючи ІРВНП разом з інформацією ВООЗ про коронавірусну хворобу, яка була надана міністерству охорони здоров'я. Також розповсюджувались гігієнічні набори для боротьби з коронавірусною хворобою з наклейками ІРВНП. Крім цього, інформація про коронавірусну хворобу була включена у діючі кампанії з ІРВНП у сільських районах та таборах. Під час комендантської години інформація стосовно ІРВНП та коронавірусної хвороби передавалася через платформи соціальних мереж та за допомогою SMS-повідомлень у співпраці з телекомунікаційними компаніями.¹⁰⁰

Приклад 2: Передача повідомлень з ІРВНП та про коронавірусну хворобу

Служба ООН із питань протимінної діяльності в Палестині поділилася через Міжнародну робочу групу з інформування про мінну небезпеку одним із найбільш ранніх прикладів змішаних повідомлень стосовно ІРВНП та коронавірусної хвороби. У цьому випадку основна теза повідомлень ІРВНП “не підходь, не торкайся, повідом” була пристосована для включення спеціальної інформації про коронавірусну хворобу наступним чином:

Переклад

الأجسام الخطيرة تكون أحياناً غير مرئية مثل الكورونا وأحياناً مخادعة ومختلفة مثل مخلفات الحرب لكن الخطر واحد، لهيك:

بأي وقت، بسبب وجود مخلفات الحروب: وهالوقت بالذات، بسبب الكورونا

 خليك بعيد عن أي جسم مشبوه وعن المناطق الخطيرة	 خليك بعيد عن أي جسم مشبوه وعن المناطق الخطيرة
 تجنب تلمس وجهك وعشلك ايديك بانتظام	 تجنب تلمس أي جسم مشبوه أو تحتفظ فيه كندكار
 إذا اشتبهت أنك مصاب، بلغ أقرب مركز صحي على الفور	 إذا اشتبهت بأي جسم خطير، أترك المكان وبلغ الشرطة فوراً

يادك تحافظ على سلامتك و على سلامة أهلك

UNMAS

Небезпечні предмети іноді не помітні, як і коронавірус, що небезпечно криється так як і ВЗВ.

Зараз через коронавірус:	Завжди через наявність ВЗВ:
Залишайся вдома та дотримуйся соціальної дистанції	Тримайся подалі від підозрілих предметів і дотримуйся безпечної відстані від забруднених ділянок
Не торкайся обличчя і регулярно мий руки	Не торкайся небезпечних предметів і ніколи не зберігай їх як сувеніри
Якщо з'явилися симптоми, повідом про це до найближчого медичного закладу	У разі виявлення можливо небезпечного предмета, залиш це місце та негайно повідом поліцію

Ти можеш захистити себе та свою сім'ю

Повідомлення про коронавірусну хворобу були затверджені ВООЗ та ЮНІСЕФ та згодом адаптовані до ситуації в Палестині, у тому числі з зазначенням відповідних номерів гарячої лінії для передачі повідомлень.

Важливі ідеї на майбутнє

Незважаючи на те, що на момент розробки плану цього огляду не було прогнозу щодо появи пандемії коронавірусної хвороби, у заходах реагування з боку сектору було запропоновано низку важливих ідей для проведення ІРВНП у ситуаціях ризику. Насамперед, мережі координаторів у громадах виявилися цінними оперативними силами не тільки для безперервного проведення ІРВНП, але й для інших суб'єктів, щоб поширювати інформацію про коронавірусну хворобу до віддалених районів. Це підкріплює висновок із попередніх розділів про важливість докладання зусиль у розбудову мереж на рівні громад та формування довіри, поки доступ до них все ще можливий. Друга важлива ідея на майбутнє – особливе значення співпраці з відповідними органами охорони здоров'я для забезпечення принципу "не зашкодь" стосовно громад та персоналу, а також з метою використання можливостей для спільних заходів. Ці зв'язки буде корисно підтримувати навіть після пандемії коронавірусної хвороби. Як і у випадку з більшістю представлених у цьому огляді технологій та методик, є багато невирішених питань щодо оцінки впливу, зокрема, як виміряти ефективність комплексних кампаній стосовно ІРВНП та протидії коронавірусній хворобі. Для їхнього вирішення потрібні додаткові тематичні дослідження та керівництво щодо проведення подібних кампаній.

ІНШІ ТЕХНОЛОГІЇ

Beekee Vox:¹⁰¹ Навчальна платформа, яка працює будь-де без інтернету

Дослідники з Женевського університету¹⁰² розробили невеликий пристрій, який дозволяє користувачам отримувати вхід на навчальну платформу без підключення до інтернету та електроживлення. Beekee Vox був розроблений, щоб допомогти викладачам та інструкторам проводити навчання у складних умовах.

Після увімкнення пристрій створює локальну бездротову мережу, до якої учні можуть підключати власні пристрої, щоб співпрацювати в режимі реального часу, обмінюватися документами та навіть проходити повний курс навчання. Beekee Vox працює з будь-яким смартфоном, планшетом або комп'ютером. Пристрій Beekee Vox поставляється з попередньо завантаженими застосунками Beekee і може бути адаптований або спеціально розроблений для задоволення конкретних потреб. Міжнародна медична гуманітарна організація "Лікарі без кордонів" використовувала цю технологію для здійснення інтерактивних цифрових навчальних програм у складних ситуаціях. Цей інструмент може бути вивчений фахівцями з ІРВНП для проведення навчальних курсів у районах з обмеженою інфраструктурою.



Час роботи акумулятора

1.5 години з внутрішньою батареєю
та до 10 годин із зовнішньою
батареєю

Діапазон дії

До 40 метрів

Кількість одночасних користувачів

До 25 користувачів

Ресурс пам'яті

64 ГБ (до 256 ГБ)

Платформа знань LEAP mHealth:¹⁰³ інтерактивне мобільне навчання у секторі охорони здоров'я

LEAP – це платформа для охорони психічного здоров'я, що пропонує інтерактивні мобільні навчальні рішення для навчання медичних працівників в Африці. Вона доступна як на базових мобільних телефонах, так і на смартфонах завдяки SMS та аудіо технології.

Модель LEAP може допомогти сектору вирішити виклики, які пов'язані з дистанційним навчанням та підтримкою команд, партнерів та посередників у громадах у ситуаціях обмеженого доступу. Модель має на меті сформувати у користувачів знання та вміння шляхом надання точної, своєчасної та відповідної інформації, використовуючи вже загальноприйнятий або конкретизований під потреби користувача вміст. Вона дає можливість вимірювати успіхи слухачів за допомогою оцінювання, вікторин та практичних вправ, а також звітів про результати роботи в реальному часі та інструментів контролю. Модель LEAP покращує навчання за принципом рівний рівному, дозволяючи всім слухачам взаємодіяти та ділитися знаннями зі своїми колегами за допомогою групових чатів. В моделі також існує система довідкової служби для надання підтримки слухачам.



Viamo:¹⁰⁴ приватна компанія, що пропонує мобільні технології для пришвидшення ефективного гуманітарного реагування

Viamo – це глобальна компанія, яка почала свою діяльність у Північній Гані. Вона створює мобільні технології для збору даних та обміну інформацією з уразливими громадами. Компанія співпрацювала з МЧКХ, МКП, КМ та Світовою продовольчою програмою.

Користуючись перевагами поєднання каналів (голосові, SMS, веб-застосунки, боти для обміну миттєвими повідомленнями тощо), Viamo пропонує рішення в ситуаціях, коли технологічна інфраструктура погана, існує мовна різноманітність, а рівень освіти та грамотності низький. Компанія Viamo займалася розробкою кампаній із комунікації зміни поведінки та соціального становища, створенням гарячих ліній, інтегруванням інтерактивного голосового меню в програми спостереження та системи

раннього попередження, підтриманням зворотного зв'язку з людьми в районах з високим рівнем ризику та підключенням даних на рівні громади до національних та міжнародних систем чи баз даних, таких як Система управління інформацією з питань протимінної діяльності (IMSMA). Місцеві приватні компанії, як показує приклад компанії Viamo, вже підтримують гуманітарний сектор у найрізноманітніших ситуаціях і можуть запропонувати інноваційні шляхи реагування на потреби IPВНП у складних умовах.

TikTok:¹⁰⁵ платформа для обміну відео

TikTok – це послуга соціальних мереж для обміну відео, яка спрямована на розвиток творчості. Мобільний застосунок TikTok дозволяє користувачам ділитися короткими відео, які часто містять текст, наклейки та музику у фоновому режимі. Він особливо відомий завдяки функціям сервісу, завдяки чому відеоролики дуже швидко набирають популярності. Вони можуть бути як звичайними, так і комерційними, поєднуючи в собі елементи тексту, звуку та танців.¹⁰⁶ Сервіс TikTok використовує штучний інтелект для аналізу інтересів та уподобань користувачів на підставі їхньої взаємодії з вмістом, в результаті чого формується канал показу індивідуалізованого вмісту для кожного користувача.



TikTok використовується різними суб'єктами, такими як МФЧХ, ЮНІСЕФ, Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців та Міжнародним фондом сільськогосподарського розвитку для охоплення сотень мільйонів молодих людей, зокрема шляхом проведення кампаній швидкого поширення вмісту.

У статті про свій перший досвід використання та про співпрацю з TikTok, яка розміщена на сайті LinkedIn, старший співробітник з питань соціальних мереж МФЧХ Данте Лікона наводить приклад того, як суб'єкти гуманітарної діяльності можуть активно залучати нові технології:

Все почалося завдяки Дем'єну [Фултон-Нейлєру]. Він спеціалізується на відстеженні цифрових тенденцій, і ще в листопаді 2018 року він

запропонував оцінити зовсім новий застосунок під назвою TikTok. Спочатку ми не могли уявити, яким чином наша організація може мати якусь значущу присутність на цій платформі. Ми звернулись до команди TikTok з проханням підтримати нас і поділитися рекомендаціями, як нам краще використовувати застосунок. Познайомившись більше з платформою, ми побачили можливість стати першою глобальною гуманітарною організацією на цій платформі ...¹⁰⁷

Хоча особливу увагу потрібно приділяти захисту даних, TikTok пропонує сектору можливість встановлювати зв'язок, залучати та мобілізувати людей (особливо дітей молодшого віку та підлітків), де б вони не знаходились. Запуск інформаційних кампаній та створення можливостей для перетворення цільової аудиторії на ефективних учасників, які створюють та діляться відео, може створювати можливості для раціонального широкомасштабного розповсюдження повідомлень із IPВНП. Однак недоліки цього інструменту пов'язані з тим, що він обмежений своєю базою користувачів, тому може виявитися некорисним у ситуаціях, де TikTok не використовується. Оскільки TikTok є висхідним інструментом, то також неможливо проконтролювати або навіть передбачити, які відео "стануть вірусними" або які "цікавинки" будуть набирати популярність; шанси, що це станеться, можуть збільшитися до максимуму, але гарантій нема.

Боти та чат-боти: штучний інтелект, що забезпечує двосторонній досвід спілкування

Бот із програмним забезпеченням – це програма, яка призначена для автоматизації завдань. Як правило, ці завдання є простими, повторюваними та рутинними. Бот із програмним забезпеченням може виконувати їх швидше, ефективніше, ніж людина, і може бути у декількох різних формах. Наприклад, сьогодні одним із найвідоміших типів ботів із програмним забезпеченням є чат-бот.

Чат-бот – це комп'ютерна програма, яка використовує штучний інтелект для взаємодії з користувачами через сервіс обміну повідомленнями, який спроектований таким чином, щоб він був схожим на розмову. Чат-боти широко використовуються в різних секторах (наприклад, фінансові послуги, маркетинг, медіа, туризм тощо) для безпосередньої взаємодії з користувачами. Зокрема, сектор охорони здоров'я використовує чат-боти для надання персоналізованої допомоги в режимі реального часу та медичних консультацій, які доступні через мобільні застосунки. Вони призначені для того, щоб дати можливість користувачам отримувати доступ до медичних діагнозів на основі інформації від пацієнта і поспілкуватися з роботом-лікарем.

Хоча штучний інтелект, що використовується в чат-ботах, повинен пройти ще довгий шлях, перш ніж він зможе замінити всі людські аспекти діалогу, все ж він може запропонувати альтернативу в сприянні взаємодії з громадою, у зборі даних та інформуванні громад, до яких в інший спосіб не можна отримати доступ, і яким потрібні відповіді на їхні нетипові ситуації.



У березні 2020 року ВООЗ запустила чат-бот¹⁰⁸ декількома мовами у партнерстві з WhatsApp та Facebook для оприлюднення останніх новин та інформації про коронавірус, у тому числі з подробицями щодо симптомів, та як люди можуть захистити себе та інших. Користувачі WhatsApp можуть просто надрукувати слово "привіт" або його еквівалент різними мовами для активації розмови та появи меню опцій, яке допоможе відповісти на їхні запитання про COVID-19.

Згідно з дослідженням¹⁰⁹, проведеним Цифровою гуманітарною мережею, "чат-боти можуть заповнити прогалину, коли у членів спільноти немає прямого доступу до членів організації з причини знаходження в іншому місці, через місцеві культурні норми або відсутність персоналу. Незважаючи на те, що подібна взаємодія є більш обмеженою, ніж очна взаємодія, вона однаково дозволяє членам спільноти отримувати інформацію від організації та мати зворотний зв'язок з нею, що формує відчуття включення в організацію". Дослідження також привертає увагу до того, як чат-боти можуть стати інноваційними рішеннями для охоплення таких категорій населення, як неграмотні, малограмотні та особи з інвалідністю.

Хоча важко зрозуміти, яке майбутнє чекає на розмовних суб'єктів та штучний інтелект, очевидно, що в майбутньому з'явиться більше мобільних користувачів та більше населення з цифровим зв'язком. Потенціал технологій чат-ботів як засобу для сприяння залученню громади, моніторингу, оцінки та навчання в секторі ІРВНП ще не вивчений.



ВИСНОВОК

Цей огляд є свідченням того, що сектор інформування населення про ризики вибухонебезпечних предметів (ІРВНП) розвивається та переглядає свої методи діяльності, інструменти та підходи для покращення якості та вирішення викликів. В останні роки фахівці з ІРВНП зробили перші успішні спроби у впровадженні нових технологій, але все ще залишається багато невивчених можливостей як сповна скористатися технологічним прогресом та пом'якшувати пов'язані з цим ризики. Партнерство з високотехнологічними компаніями та іншими секторами може допомогти у стимулюванні розвитку в цьому напрямку. Огляд також підтвердив, що інновації не завжди зводяться до того, щоб гнатися за найновішими та найбільшими технологічними розробками; іноді так само цінним може бути повернення до "основ", якщо до цього підійти по-новому та вдумливо.

Тим часом, з точки зору методики, фахівці з ІРВНП активно кидають виклик рамкам того, що традиційно розумілося як інформування про ризики. Були розроблені цілісні підходи для протистояння ширшому спектру чинників ризику, з якими стикаються громади. Також опора робиться на теорію зміни моделі поведінки для поглиблення впливу заходів із ІРВНП. Такі розробки дають великі надії для потенціалу ІРВНП у більш комплексному вирішенні потреб жінок, чоловіків, дівчат та хлопців, які перебувають у групах ризику.

З огляду на три виклики, які було вирішено розглянути, цей огляд виявив наступне:

- Незважаючи на відсутність галузевого консенсусу щодо питання наочного відображення саморобних вибухових пристроїв (СВП), більшість фахівців із ІРВНП погодились, що **інформування про ризики СВП** повинно насамперед надавати особливого значення ситуативній обізнаності – "бути наготові щодо наявності ненормального стану або відсутності нормального стану". Це, мабуть, найкраще виражається через концепцію усвідомлення наземних знаків. Питання про використання зображень СВП слід узгоджувати у тісній координації з групами пошуку та очищення від СВП, адже необхідно забезпечити точність та постійне оновлення таких зображень відповідно до тенденцій у застосуванні СВП. У цьому зв'язку, цифрові технології створюють переваги, дозволяючи робити миттєве оновлення зображень, використовувати засоби, що підтримують ситуативну обізнаність (наприклад, усні оповідання, віртуальна чи доповнена реальність).

- Проведення **ІРВНП в умовах міського середовища**, де спостерігається більша розмитість меж між безпечним та небезпечним, представляє додаткові безпекові обмеження порівняно з проведенням ІРВНП у пост-конфліктних сільських умовах. Важливо, щоб фахівці з ІРВНП, які працюють у міських районах з високим рівнем загрози від забруднення вибухонебезпечними предметами, ретельно оцінювали оперативну обстановку, враховували складність обставин, проводили відповідну оцінку ризиків, здійснювали заходи безпеки для безпечності їхнього персоналу та постраждалої громади.
- Для охоплення населення у ситуаціях ризику **з обмеженим або відсутнім фізичним доступом**, фахівці з ІРВНП можуть використати широкий спектр цифрових та низькотехнологічних інструментів. Тим не менш, цифрові інструменти та стратегії є найбільш ефективними, коли вони доповнюють, а не замінюють заняття на міжособовому рівні. Формування мереж з місцевих людей, які можуть забезпечувати присутність у громаді, має особливу вагу, адже в ситуаціях з нестабільністю у можливості доступу, фахівці з ІРВНП можуть вжити заходи, щоб підготуватися та зменшити ризик від небезпеки припинення своєї фізичної присутності у громаді. У перспективі сектор отримає користь від використання методів віддаленого навчання для проведення всеосяжного ІРВНП на міжособовому рівні.

Інновації, налагодження партнерських відносин між секторами, створення доказової бази, залучення до участі громад у ситуаціях ризику, навчання, оцінювання, обмін досвідом та масштабування – це все ключові кроки у забезпеченні ефективного та актуального ІРВНП, що вимагає часу, фінансових та людських ресурсів у будь-якій ситуації, а тим більше у складних ситуаціях. Спільний обов'язок постраждалих держав, держав-учасниць договорів про звичайні озброєння, що мають конкретні зобов'язання щодо інформування про ризики, сектора протимінної діяльності та широкого міжнародного співтовариства – керувати цим процесом та підтримувати такі зусилля.



ДОДАТОК

СПИСОК ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН, З ЯКИМИ ПРОВОДИЛИСЯ КОНСУЛЬТАЦІЇ

ОРГАНІЗАЦІЇ

ARMAC

[Центр протимінної діяльності
Асоціації держав
Південно-Східної Азії]: **1**

Association for Aid and Relief, Japan
(AAR Japan)
[Асоціація допомоги і сприяння,
Японія]: **1**

Catholic Relief Services (CRS)
[Католицькі служби допомоги]: **1**

DCA
[Данська церковна допомога]: **1**

Demining Agency for Afghanistan
(DAFA)
[Агентство розмінування для
Афганістану]: **1**

DMAC
[Управління координації
протимінної діяльності]: **1**

DRC-DDG
[Данська рада з питань біженців –
Данська група з розмінування]: **4**

FSD
[Швейцарський фонд протимінної
діяльності]: **4**

Fundación Restrepo Barco

[Фонд Антоніо Рестрепо Барко,
Колумбія]: **1**

GICHD [ЖМЦГР]: **2**

HI

[Міжнародна організація інвалідів
“Гуманність та включення” (ГВ)]: **5**

ICRC [МКЧХ]: **6**

Iraqi Kurdistan Mine Action Agency
(IKMAA)
[Агентство протимінної діяльності
Іракського Курдистану]: **1**

ИОМ [МОМ]: **1**

LibMAC [Лівійський центр
протимінної діяльності]: **1**

LMAC [Ліванський центр
протимінної діяльності]: **1**

MA AoR

[Підкласстер “Зона відповідальності
за протимінну діяльність”]: **1**

MAG

[Мінна консультативна група]: **9**

Mine Clearance Planning Agency
(MCPA)

[Агентство планування діяльності
з розмінування, Афганістан]: **1**

National Commission against
the Proliferation of Small Arms
and Light Weapons (CNLPAL)

[Національна комісія з протидії
розповсюдженню стрілецької
зброї та легких озброєнь]: **1**

NRA

[Допомога норвезького народу]: **2**

Office of the High Commissioner for
Peace (Descontamina)

[Управління Верховного комісара з
питань миру, Колумбія]: **2**

One Shot Immersive

[компанія-стартап, Велика
Британія]: **1**

OSCE [ОБСЄ]: **1**

PM/WRA

[Відділ ліквідації та скорочення
озброєнь Бюро військово-
політичних справ (ВЛСО/БВПС)]: **1**

Snail Aid – Technology for
Development

[НУО, Італія]: **1**

Tetra Tech

[Фірма з консалтингових та
інженерних послуг, США]: **1**

The HALO Trust

[Неприбуткова організація,
Велика Британія]: **7**

UNDP [ПРООН]: **2**

UNHCR [УВКБ ООН]: **1**

UNICEF [ЮНІСЕФ]: **7**

University of Balamand

[Баламандський університет,
Ліван]: **1**

UNMAS/UNOPS

[Управління ООН з обслуговування
проектів/Служба ООН з
протимінної діяльності/]: **12**

+ Незалежні особи: **2**

КРАЇНИ

Національний фокус

Афганістан: **12**

Буркіна-Фасо: **1**

Колумбія: **7**

Ірак: **9**

Ліван: **4**

Лівія: **2**

М'янма: **1**

Нігерія: **2**

Філіппіни: **2**

Сомалі та Сомаліленд: **2**

Держава Палестина: **1**

Судан: **2**

Сирія: **7**

Україна: **3**

В'єтнам: **1**

Ємен: **3**

Регіональний фокус

Близький Схід: **5**

Країна Африки на південь від
Сахари: **1**

Південно-Східна Азія: **1**

Глобальний фокус: **20**



КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ

- 1 Хелейн Бойд, Себастьян Касак та Ное Фальк Нільсен, 2020 р., "Вимірювання змін поведінки в результаті ІРВНП та необхідність додаткових заходів зі зменшення ризику", Вісник знищення звичайних озброєнь; Том 24, Вип. 1, стаття 6; <https://commons.lib.jmu.edu/cisir-journal/vol24/iss1/6/>.
- 2 Тека №9 Бібліотеки ресурсів ІРВНП/Covid-19 Resource Library, https://unicef-my.sharepoint.com/:f/g/personal/hlaurence_unicef_org1/EqdE3V2BFFB0oGw0_o0CnxkBeXYBJuR9ZJELsaunKZfaLw?e=ZEjAds.
- 3 <https://www.gichd.org/en/our-response/risk-education/advisory-group/>.
- 4 <https://www.osloreviewconference.org/fileadmin/APMBC-RC4/Fourth-Review-Conference/Oslo-action-plan-en.pdf>.
- 5 1 квітня 2020 року КГ ІРВНП організувала вебінар на тему ІРВНП/COVID-19 (<https://www.youtube.com/watch?v=OUKR9jf6-r4&t=2s>), після чого було створено онлайн-бібліотеку ресурсів, що містить відповіді на часті запитання.
- 6 <https://www.gichd.org/en/resources/publications/detail/publication/explosive-ordnance-risk-education-sector-mapping-and-needs-analysis/>.
- 7 Перспективні методики для перевірки ефективності та оцінювання впливу заходів ІРВНП будуть предметом майбутнього огляду, який заплановано на кінець 2020 року.
- 8 Виїзну місію в Афганістані довелося скасувати через глобальну пандемію COVID-19. Натомість, ЖМЦГР у тісній координації з Управлінням координації протимінної діяльності (УКПМД) Афганістану, організував віртуальний семінар, в якому взяли участь 10 представників національного органу протимінної діяльності (НОПМД), ООН, міжнародних та національних організацій.
- 9 З них більше половини знаходяться в стані конфлікту; одинадцять – це держави-учасниці Конвенції про заборону протипіхотних мін; вісім – це держави-учасниці Конвенції про касетні боеприпаси; і одна – держава, що підписала Конвенцію про касетні боеприпаси.
- 10 Див. Додаток: Список зацікавлених сторін, з якими проводились консультації.
- 11 Останній захід відбувся в листопаді 2019 року: <https://commons.lib.jmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2901&context=cisir-journal>.
- 12 Принципи, викладені в ІМАС 12.10 "Інформування про мінну небезпеку та небезпеку ВЗВ", поширюються на всі форми ІРВНП, у тому числі на цифрові форми.
- 13 Щоб дізнатись більше, прочитайте статтю МКЧХ "Проблема гуманітарних метаданих: 'не зашкодь' в епоху цифрових технологій", жовтень 2018 р., https://www.icrc.org/en/download/file/85089/the_humanitarian_metadata_problem_-_icrc_and_privacy_international.pdf.
- 14 <https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/wp-content/uploads/2020/05/GSMA-The-Mobile-Gender-Gap-Report-2020.pdf>.
- 15 <https://fabo.org/llab> or https://play.google.com/store/apps/developer?id=Learning+Lab,+DCA&hl=en_US.
- 16 <https://blogs.icrc.org/inspired/>.

- 17 <https://www.unicef.org/innovation/loGT>.
- 18 <https://acceleratorlabs.undp.org/content/acceleratorlabs/en/home.html>.
- 19 МКЧХ створив інноваційний відділ та відділ віртуальної реальності для стимулювання нововведень та використання потенціалу новітніх технологій для кращого задоволення потреб постраждалого населення.
- 20 <https://dgroups.org/groups/imrewg>.
- 21 <https://datareportal.com/reports/digital-2020-april-global-statshot>.
- 22 <https://wearesocial.com/digital-2020>.
- 23 <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-overview>.
- 24 <https://www.facebook.com/Handicap.International.Iraq/>.
- 25 <https://www.state.gov/keeping-iraqi-safe-from-deadly-isis-bombs-through-innovative-digital-risk-education-campaign/>.
- 26 www.staysafefrommines.com.
- 27 Етичні аспекти мікроцільового націлювання є предметом багатьох дискусій, особливо у галузі політології. Див., наприклад, <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/digital-microtargeting.pdf>.
- 28 Дані Facebook, 2015 р.
- 29 <https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/wp-content/uploads/2020/05/GSMA-The-Mobile-Gender-Gap-Report-2020.pdf>.
- 30 <https://www.facebook.com/UnitedNationsMineActionService/videos/247128276343803>.
- 31 <https://datareportal.com/reports/digital-2020-april-global-statshot>.
- 32 Усі повідомлення доступні іспанською мовою в інтернет-бібліотеці ресурсів (www.eore.org).
- 33 Міжнародний Комітет Червоного Хреста, Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця та Офіс ООН із координації гуманітарних питань (UNOCHA), "Як використовувати соціальні мережі для взаємодії з людьми, які постраждали від кризи", <https://www.icrc.org/en/document/social-media-to-engagewith-affected-people>.
- 34 Детальніше про програми, розроблені в М'янмі та В'єтнамі, можна знайти у Віснику Центру протимінної діяльності Асоціації держав Південно-Східної Азії, опублікованому в лютому 2020 року. Доступно за адресою: <https://aseanmineaction.org/wp-content/uploads/2020/02/ARMAC-MAGAZINE.pdf>.
- 35 https://play.google.com/store/apps/details?id=com.dewmobile.kuaiya.play&hl=en_US.
- 36 Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (МФЧХ) розробила застосунок "Перша допомога", доступний за адресою: <https://apps.apple.com/us/app/first-aidifrc/id1312876691>.
- 37 МКЧХ, "Розширена реальність – Резюме. Визначення потреб, очікувань та майбутнього РР для МКЧХ", <https://blogs.icrc.org/inspired/wp-content/uploads/sites/107/2019/10/Extended-Reality-Report-BRIEF.pdf>.

- 38 <https://unmas.shorthandstories.com/riskeducationinIraq/index.html>.
- 39 <https://www.youtube.com/watch?v=zyPAAyfN8uA>.
- 40 "ЮНІСЕФ спільно з Асоціацією "Інформаційні технології України" навчатимуть дітей протимінній безпеці за допомогою віртуальної реальності", Представництво ЮНІСЕФ в Україні, <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/unicef-together-it-association-ukraine-will-teach-children-mine-safety-virtual>.
- 41 <http://goldenwesthf.org/golden-west-humanitarian-foundation/d-lab/>.
- 42 Аллен Доджсон Тан, "Доповнена та віртуальна реальність для навчання з питань знешкодження вибухонебезпечних предметів у гуманітарній протимінній діяльності", Вісник знищення звичайних озброєнь: Том 23: Вип. 3, стаття 4, <https://commons.lib.jmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2881&context=cisr-journal>.
- 43 <https://www.dropbox.com/s/dco4beu3nzfyibp/Vietnam06.03.2020.mp4?dl=0>.
- 44 <https://www.homeafterwar.net/>.
- 45 <https://blogs.icrc.org/inspired/>.
- 46 "МКЧХ досліджує віртуальну реальність як інструмент зміни поведінки", Блог "Inspired" [Натхнення] від МКЧХ, <https://blogs.icrc.org/inspired/2019/06/29/virtual-reality-tool-influence-behaviors/>.
- 47 "Поточний стан віртуальної реальності щодо зміни поведінки", Блог Інноваційного підрозділу МКЧХ, Серія "Розширена реальність та зміна поведінки", <https://blogs.icrc.org/inspired/wp-content/uploads/sites/107/2019/10/Article-Review-VR-and-Behavior-Change.pdf>.
- 48 www.oneshotimmersive.com.
- 49 Покращена взаємодія та можливості програмного забезпечення, такого як програмне забезпечення ESRI, відкривають нові можливості щодо управління інформацією та відстеження операцій, особливо під час роботи у важкодоступних зонах.
- 50 <https://survey123.arcgis.com/>.
- 51 <https://www.fulcrumapp.com/>.
- 52 <https://www.kobotoolbox.org/>.
- 53 <http://www.inzention.dk/>.
- 54 <https://www.surveyccto.com/>.
- 55 Детальніше про мінімальні вимоги до даних: https://www.mineactionstandards.org/fileadmin/user_upload/IMAS_05-10_Ed2-Am1_01.pdf.
- 56 Наприклад, повідомлялося, що у випадку з "КоВо" інформація втрачається, якщо в планшеті закінчується живлення до вивантаження даних.
- 57 Презентація ЮНІСЕФ, "Складання програм для інформування про міну небезпеку та небезпеку ВЗВ, в умовах обмеженого доступу", 2017 р.

- 58 Для Технічної примітки 12.10/01: Інформування про ризики саморобних вибухових пристроїв (СВП), https://www.mineactionstandards.org/fileadmin/MAS/documents/standards/20181008_TNMA_12.10-01_Risk_Education_for_Improvised_Explosive_Devices_IED_RB_01.pdf.
- 59 У Колумбії фахівці з ІРВНП під керівництвом національного органу спільно розробили та опублікували національні настанови щодо розробки стратегій ІРВНП, у тому числі рекомендації щодо використання зображень. На даний момент видання 2011 року знаходиться у процесі перегляду і буде завантажено до бібліотеки ресурсів після його завершення.
- 60 Зв'язок з громадою – розгляди конкретних прикладів, звіт щодо Камбоджі та Іраку, МЖЦГР, липень 2019 р.
- 61 “Звіт про семінар та напрямки дій: Семінар із питань інформування населення про ризики вибухонебезпечних предметів (ІРВНП) в контексті кризи з сирійськими біженцями”, 10-11 квітня 2019 р.
- 62 Це також підтверджується Луїзою Скіллінг та Марісією Запаснік у публікації “Вирішення проблеми загрози вибухонебезпечних предметів у Північній Сирії: Інформування про небезпеку наземних мін, боєприпасів, що не вибухнули, мінних пасток та СВП”, Вісник знищення звичайних озброєнь: Том. 21: Вип. 2, стаття 14, <https://commons.lib.jmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2790&context=cisr-journal>.
- 63 Джерело: презентація DRC-DDG (Данської ради з питань біженців – Данської групи з розмінування) в рамках підпроєкту “А” з ІРВНП, який реалізується ПРООН для біженців у Лівані, 22 липня 2020 р.
- 64 https://data2.unhcr.org/en/situations/syria_durable_solutions.
- 65 Цитата з робочого плану КГ ІРВНП на 2019-2020 pp., https://www.gichd.org/fileadmin/GICHD/about-us/media/EORE_AG_Workplan_2019-2020.pdf.
- 66 “Регіональна організаційна основа для повернення біженців до Сирії”, Регіональна робоча група з розробки довгострокових рішень для Сирії, березень 2019 р., <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/71524>.
- 67 Пропозиція, зроблена під час 2-го Вебінару щодо підпроєкту “А” з ІРВНП, який реалізується ПРООН для біженців у Лівані, 29 липня 2020 р.
- 68 Це підкріплено Планом дій Осло (Дія 28) із реалізації Конвенції про заборону протипіхотних мін: https://bit.ly/OAP_ENG. Див. також висновки дискусійної групи (Група 5, стор. 13) “Інтеграція ІРВНП із ширшими зусиллями щодо захисту, розвитку та освіти”, 23-а Міжнародна зустріч національних директорів та радників ООН: https://www.gichd.org/fileadmin/GICHD-resources/info-documents/EORE_Advisory_Group/EORE_AG_Side_Event_Report_-_23NDM_2020.pdf.
- 69 МКЧХ, Нстанови щодо УРБП, “Підвищення стійкості до забруднення зброєю шляхом зміни моделі поведінки”, <https://www.icrc.org/en/publication/4381-increasing-resilience-weapon-contamination-through-behaviour-change>.
- 70 Допомога норвезького народу, “Готовність та захист в умовах конфлікту (ГЗК), <https://www.npaid.org/mine-action-and-disarmament/conflict-preparedness-and-protection>.

- 71 Гуманність та включення, "Зниження збройного насильства", <https://hi.org/en/armed-violence-reduction>.
- 72 МКЧХ, Настанови щодо УРБП, "Підвищення стійкості до забруднення зброєю шляхом зміни моделі поведінки", <https://www.icrc.org/en/publication/4381-increasing-resilience-weapon-contamination-through-behaviour-change>.
- 73 РЦПМД АСЕАН, "Комплексні підходи до навчання ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними предметами в державах-учасниках АСЕАН," <https://aseanmineaction.org/wp-content/uploads/2020/05/ARMAC-Integrated-Approaches-to-EORE-in-AMS.pdf>.
- 74 Презентація ЮНІСЕФ, 'Комунікація для розвитку'.
- 75 ЮНІСЕФ, "Модель біхевіористських чинників," <https://www.unicef.org/mena/reports/behavioural-drivers-model>.
- 76 ЮНІСЕФ, "Кожен хоче належати," <https://www.unicef.org/mena/everybody-wants-to-belong>.
- 77 УКГП ООН, "УКГП ООН щодо повідомлень: спілкування з громадами," <https://reliefweb.int/report/world/ocha-message-communications-communities>.
- 78 Пропозиція про співпрацю з СзГ зазначена у: СПМД ООН, "Резюме зустрічі: 3 жовтня 2019 р., Село Бокадж, 14:00 – 16:30, за женеvським часом".
- 79 Детальна інформаційна довідка та презентація в Powerpoint щодо "Pasos Seguros" [Безпечні кроки] доступні в онлайн-бібліотеці ресурсів (www.eore.org).
- 80 <https://www.ideo.com/pages/design-thinking>.
- 81 <https://www.ideo.org/tools>.
- 82 <https://www.interaction-design.org/literature/topics/ux-design>.
- 83 ALNAP – це глобальна мережа неурядових організацій, установ ООН, членів Руху Червоного Хреста/Півмісяця, донорів, науковців, мереж та консультантів, які займаються вивченням способів покращення реагування на гуманітарні кризи. Для отримання додаткової інформації, див.: <https://www.alnap.org/>.
- 84 <https://www.signpost.ngo>.
- 85 <https://www.signpost.ngo/europe-refugeeinfo>.
- 86 <https://www.signpost.ngo/jordan-khabrona>.
- 87 <https://www.signpost.ngo/central-america-cuentanos>.
- 88 <https://www.signpost.ngo/evidence/>.
- 89 <https://ureport.in/>.
- 90 <https://www.unicef.org/innovation/>.
- 91 <https://www.unicef.org/innovation/U-Report>.
- 92 <http://www.ukraine.ureport.in/>.
- 93 <https://www.signpost.ngo/covid19>.
- 94 Хіра Хафіз ур Рехман, "Платформа 'U-Report' від ЮНІСЕФ охоплює 10 мільйонів молодих людей", <https://www.unicef.org/innovation/stories/unicefs-u-report-reaches-10-million-young-people>.

- 95 ВООЗ. "Керівництво з плану дій ІПВГ щодо готовності та реагування на COVID-19," [https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-\(rcce\)-action-plan-guidance](https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-(rcce)-action-plan-guidance).
- 96 ВООЗ, "Забезпечення готовності і заходи реагування в галузі інформування про ризики і взаємодію з громадами (ІПВГ) у зв'язку зі спалахом інфекції, викликаною новим коронавірусом (NcOv): тимчасове керівництво, січень 2020 р.," [https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-readiness-and-initial-response-for-novel-coronaviruses-\(ncov\)](https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-readiness-and-initial-response-for-novel-coronaviruses-(ncov)).
- 97 В рамках веб-семінару МЖЦГР поділився попередніми результатами цього огляду, зокрема щодо технологій віддаленого проведення ІРВНП. Див.: <https://www.youtube.com/watch?v=OUKR9jf6-r4&t=2s>.
- 98 ВООЗ. "Керівництво з плану дій ІПВГ щодо готовності та реагування на COVID-19," [https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-\(rcce\)-action-plan-guidance](https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-(rcce)-action-plan-guidance).
- 99 <https://www.globalprotectioncluster.org/covid-19/>.
- 100 Презентація Ахмеда Аль-Зубайді на тему "Заходи реагування на Covid-19 у ІРВНП Іракської організації охорони здоров'я та соціальної допомоги" під час вебінару "ІРВНП/Covid-19", організованого КГ ІРВНП 1 квітня 2020 р.: <https://www.youtube.com/watch?v=OUKR9jf6-r4&t=2s>.
- 101 <https://beekkee.ch/beekkeebox/>.
- 102 <https://www.unige.ch/communication/communiques/en/2019/beekkee-box-du-reseau-pour-enseigner-sans-internet-ni-electricite/>.
- 103 <https://www.leaphealthmobile.com/>.
- 104 <https://viamo.io/>.
- 105 <https://www.tiktok.com/en/>.
- 106 Маккайла Пол, "Як використовувати функції TikTok для бізнесу", <https://www.socialmediaexaminer.com/how-to-use-tiktok-challenges-for-business/>.
- 107 https://www.linkedin.com/posts/dantelicona_digitaltrends-tiktok-forgood-activity-6675516637451448320-LUw-/.
- 108 ВООЗ, "ВООЗ запускає чат-бот у месенджері Facebook для боротьби з недостовірною інформацією про COVID-19" <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/who-launches-a-chatbot-powered-facebook-messenger-to-combat-covid-19-misinformation>.
- 109 Джоанна Місюра та Андрей Веріті, "Чат-боти в гуманітарній галузі – поняття, використання та недоліки", <https://www.digitalhumanitarians.com/chatbots-in-the-humanitarian-field-concepts-uses-and-shortfalls/>.

Усі фотографії захищені авторським правом ЖМЦГР, крім:

обкладинка, стор. 15, 53, 103: Шон Саттон – МКГ
стор. 21: Беренгере Кавалієр/Колекція фотографій <https://www.alamy.com>
стор.47: СПМД ООН/Бюро ООН при Африканському Союзі
стор. 62: Йоганнес Мюллер
стор. 65: DRC-DDG (Данська рада з питань біженців – Данська група з розмінування)
стор. 73: Товариство Червоного Хреста Камбоджі
стор. 87: Джейк Лайелл /Колекція фотографій <https://www.alamy.com>
стор.98: Женевський університет
стор.99: Leap Health – Amref Health Africa
стор. 107: Ф. Гедтке
стор. 111: Дідье Револь – МКЧХ

Опубліковано за великодушної підтримки Міністерства закордонних справ Норвегії



Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінювання

Maison de la paix, Tower 3, Chemin Eugène-Rigot 2C

Поштова скринька 1300, CH – 1211 Женева 1, Швейцарія



info@gichd.org gichd.org

